

Taevaranna hõim – [Kuu ordu kolmas lugu]

Kuu Ordul ei ole täpset sünnikuupäeva, niisamuti kui õnneks ei ole kunagi olnud ka ühtset liidrit või ideoloogiat. Võib nimetada paari tosinat inimest, kes – kuuludes ise mitmesugustesse mõjukatesse avalikesse või salaorganisatsioonidesse (alates vabamüürlastest ja lõpetades poliitiliste äärmusrühmadega) ja kasutades ära XXI sajandi alguses levinud üldist rahulolematust ja kriisimeeleolu – löid teadlaste, kultuurikandjate ja üldse vastutustundlike ning mõtlemisvõimeliste inimeste poolavaliku diskussioonirühma, mis pidi järjest inimvaenulikumal maailmas mistahes hinnaga kaitsma kultuuri põhiväärtusi. Ilmselt oli juba XX sajandi lõpust olemas ka organisatsiooni tuumik, sisemine ring, mille väljundiks oli virtuaalne riik internetis ja mille ümber hiljem formeeriti toimimisvõimeline lõögistruktuur.

Kuigi XXI sajandi alguse tehnika võimaldas talutava hinnaga kuu lende, levisid destruktivistlikud tendentsid, mis piirasid „mõttetut“ kosmoseuurimist. Seoses põhivastase – Nõukogude Liidu – hävimisega polnud USA-l ka enam stiimulit ja põhjendust alasse raha mätta ning kuhjuvate majandus-, sotsiaal- ja keskkonnaprobleemide laviin piiras kõikjal teadusuuringuid.

Nii, nagu umbes aastal 1950 kadus Läänemaailmal nälja- ja pea varjuprobleem, oli ligikaudu 80 aastat hiljem aeg küps järgmiseks läbimurdeks – robotisüsteemid olid võimelised iseennast taastootma, nõudes inimeselt vaid käske ja juhiseid. Majandussüsteem aga ei lubanud seda – juba aastaks 2000 tegeles kõigi vajalike asjade tootmisega umbes 3% arenenud riikide elanikkonnast, kõik ülejäänud tegelesid ümberjaotamise või koguni tekkinud kunstlike mõttetute ametitega, nagu suhtekorraldamine, PR, reklaam jne. Seega olid kuhjuvad probleemid teatud mõttes süsteemi enda tekitatud ja mingit põhjust teadusuuringuid piirata ei olnud.

Kuna Ordu tuumikusse kuulus nii miljardäre kui NASA inimesi, lõi ta maailmasõja segaduses (alates 2030) Kuu tagaküljele (loomulikult täielikult salastatud) baasi ning hakkas inimesi, tehnikat ja väärtusi sinna saatma. Iseennastsäilitavad robotisüsteemid käivitused ja baas asus end ise laiendama. Käivitati ka termotuumareaktor. Selle tööpõhi - mõtet Maal tunti, kuid energiakompaniide poolt ajupestud ühiskondliku surve tõttu polnud ühtegi kunagi ehitatud. Olukord Maal aga oli muutunud mas nii lootusetuks, et paljud olid nõus Kuule minema. Valitsused olid Ordul kui virtuaalsel riigil muidugi silma peal hoidnud, ja teati, et midagi on teoksil, kuid üsna kaua õnnestus teha nägu, et see on vaid mäng. (Oli ju Ordu kanda kinnitanud ka Madagaskaril ja paaris teises kohas ning tol perioodil ei hoolinud tegelikult keegi selliste territooriumite anastamisest-omastamisest.) Umbes 20 aastat hiljem hakkas maailm aimama, et Ordul on tõsi taga. Ordu virtuaalsel riigil oli miljoneid kodanikke, kes teatud määral tegid kõik Ordu heaks tööd, omakorda siiski aimamata, et on olemas ka Ordu Senat, kuhu kuuluvad inimesed tundsid üksteist vähemalt parkümmend aastat ja viisid ellu ammu kokkulepitud kaugeleulatuvaid plaane. Ainult selliste meeleoludega on seletatav, kuidas ühel päeval õnnestus Ordul hõivata kõik olemasolevad – osa neis pooleldi hüljatud ja kõik kannatamas kroonilise alafinantseerimise all – kosmosekeskused Maal ja kõik lennuvõimelised alused lendasid

ära. Kuivõrd ka peale seda ei taibanud keegi asja mastaape ja maailmasõda veel käis, sumbus intsident riikide omavahe lisse õiendamisse ning kosmosepiraatideks ristitud seltskonna peale ei soovitud raisata energiat ja vahendeid. Mehitatud kosmoselennud olid sisuliselt niikuinii lakanud ja Orduliikmete vaikne sekkumine oli taganud, et keegi polnud 20 aastat saatnud ühtegi aparati pildistama Kuu tagakülge. Veel umbes 6-7 aastat sai toimuda suhteliselt rahulik Orduliikmete ümberasumine-põgenemine, enne kui kahekümne esimese sajandi kuuekümnendatel algasid Ordu-vastased sõjalised aktsioonid.

Nüüd juba Kuu Ordu nime saanud seltskond kaevab välja realiseeri mata plaanid ja tehnoloogiad, mida Maal mitmetel põhjustel ei raken datud, ning jätkas sealt, kus asi Maal näis pooleli jäävat. Mingil ajal niisiis suutis suhteliselt väikesearvuline, ent motiveeritud, dünaamiline ja kõrge intellektiga grupp end üha enam metsistuvast Maast teadus arengus ette rebida ja umbkaudu XXI sajandi lõpul toimus läbimurre – selleks ajaks poole sajandi jooksul – kaks põlvkonda! – Madagaskaril ja Kuul kasvanud inimeste teadvuses toimus kvalitatiivne nihe ja salaorganisatsioon kasvas üle **rahvaks**.

Liiga palju kreeklasi

Suur ruum uppus hämarusse. Üks seintest tõusis poolviltu tahapoole kaldudes, nii et lagi oleks olnud palju suurem pörandast, kui siin vaid oleks olnud selgeid piire nende vahel, ja peaaegu kogu selle kumera pinna võttis enda alla ümmargune aken – või õigem oleks öelda illumi naator, sest selle taga oli kosmose must põhjatus ja ruumi kogu valguse moodustas aknast paistva Maa sinakas helendus. Mees illuminaatori ees ei pööranud pead, kui üks kõrvale libises ja teine kogu koridorist tulvavas valguses ruumi uuris.

„Doktor Oddchand?”

„Kent? C. Hatch Kent. Tule sisse. Sa näed pimedas küll.”

Tulija astus edasi ja üks ta kannul libises taas kinni. Hetkelise kõhkluse järel läbis ta kiirustamata need kümnekond sammu, mis teda aknast lahutasid, jäi teisest paari meetri kaugusele seisma ja silmitsedes küsivalt ta profiili.

„Kohvi? Viskit? Muud?” küsis too pead pööramata. Täpiline must samet libises aegamisi mööda, Maa kuma moodustas seintel ja laes roomavaid varje.

„Ei, tänan.”

Lõpuks pöördus peremees aknast ära ja peatas omakorda pika uuriva pilgu tulijal, samal ajal osutades käega tugitoolide suunas ning kõrvale vaatamata ka ise eksimatult ühte neist laskudes.

„Ma kuulan sind.”

„Ilmselt on spetsiaalselt mainimata arusaadav, et tulin enne Maale minekut sinu juurest läbi selleks, et garanteerida meie jutuajamise konfidentsiaalsus. Nagu ma mainisin, tahan ma esitada küsimusi ühe sinu patsiendi kohta. Tema nimi on Chadis.”

„Chadis? Jah, ma olen tema arst, ent niipalju, kui mina mäletan, ei ole tema sisuliselt „patsient” olnud. Üks hetk.”

Ta vaatas ruumis ringi, pomises siis: „Klaviatuur,” ja naksutas kannatamatult sõrmi, kui see talle lähemale hõljus. Akna serva oleks ootamatult nagu sulametalli valatud, piidal laienes pimestavalt valge triip. Doktor vajutas mõnele klahvile ja vaatas siis kõrvale. Kent teadis, et kuhugi tema kõrvale on tekkinud ainult teise mehe positsioonilt jälgitav kujutis. Ta ei vaevunud pead pöörama ja märkas siis, et doktori silmad peatusid aeg-ajalt näiliselt temal – kujutis oli ilmselt otse ta peal.

Pimestav hõõgus laienes kiiresti, kasvades palju rutem, kui silm adaptee ruda jõuab. Kent tõstis peo kaitseks silmadele, kui hele valgusvoog temani jõudis.

„Vabandust,“ mühatas Oddchand tõustes. Ta astus käsikaudu akna juurde ja vajutas klahve selle piidal. Aken hakkas tuhmuma, kõigepealt kadusid tähed, siis Maa ja mõne sekundi pärast jäi ka päikesest vaid ähmane laik.

„Automaatika tõrgub?“ Kenti küsimuses oli muuseas poetatud heatahtlik ükskõikne huvi, mis tegelikult ei kohustagi vastama. Ent Oddchand raputas pead ja muigas vaevutabatavalt suunurkadega:

„Ei... Kaitsekate oli nullitud – mulle meeldib mõnikord... nii otse, nii loomulikult kui võimalik Maad vaadata.“

Kent noogutas arusaavalt, sellal kui teine mees oli taas oma arhiivi süvenenud, ta luges kiiresti, ise samal ajal pomisedes:

„Chadis. Õige nimega Sadiokis Kosteupulos... nüüd on ta kakskümmend seitse... Sündinud Mengé vanglas Põhja-Aafrikas. Meie hullul ajastul tavaliselt ebatavaline lugu... Vanemad surnud, sugulasi pole... Jah, see oli Ammanhrie Konventsioon, siis ta toodi ära... Haridus Madagaskaril, Endymionis... Viimane aste Areses, akadeemiaski enamik kursust Marsil... Traumasid praktiliselt ei ole... Kaitseensüümid, koli siirdamise operatsioonid, kompleksne kilp...“ Doktor naaldus toolis tagasi. „Jah, nüüd ma mäletan teda kaunis hästi. Seda kõike, mis on siin, tead sa ilmselt peast. Milles on küsimus?“

„Praegu on ta Pooluse kaitse välimises vöös ja seal hargneb üks kummalisevõitu lugu. Me ei ole tahtnud sekkuda, aga pea ainus lahendus variant, mis ei sisalda suuri ja õigustamatuid riske, näeb ette Lähetust. Küsimus on tema emotsionaalses vastupidavuses. Tal on üks pisut ebatavaline harjumus, mis mulle (võib-olla vaid sellepärast, et ma ei ole spetsialist) muret teeb. Kas sa aimad, millest on jutt?“

„Ma vabandan,“ pomises doktor. Ta kirjutas midagi klaviatuuril, Kentist jälle läbi vaadates. Viimane otsustas seda ignoreerida ja ootas kannatlikult.

„Päevik?“ küsis Doktor umbes minuti pärast.

„Jah.“

„Palju sina tead?“

„Meie. Peale minu partneri Tamako ka Pooluse Koordinaator ja Judge.“

Seda, et ta kirjutab seda kreeka keeles ja et see on adresseeritud ta õele, kaksikõele, keda ei ole kunagi olemas olnud. See peaks olema kirjanduslik segu päevasündmustest, mõtisklustest, fiktsioonidest ja – väga võimalik – tööasjadest kuni majapidamisaruanneteni.“

„Nii et te ei ole seda lugenud?“

„Järelikult ma eksin? Ei ole.“

„Miks?“

„Peamiselt eetilistel kaalutlustel; ja asi pole nii tõsine, et me peaksime korralikult üritama... Mis aga võib raskeks osutuda, sest ta hoiab seda kogu aja korralikult kodeerituna. Milles ma eksisin?“

„Kõigepealt üks teine küsimus. Legendi järgi oli tal kaksikõde, kes sündis surnuna. On keegi proovinud uurida, milline oli tõde?“

„Kui see asjaolu võib osutuda tähtsaks, siis tuleb sellega muidugi tegelda, kuid tulemusi vaevalt oodata on. Vanadest dokumentidest on meil koopiad. Minu teada põhineb väide ühe mehe, Webberi aruandel – ta oli Põhja-Aafrika resident 2093 kuni 2108 – ja ta nimetab taas omakorda teisi isikuid;

arvuti andmetel on nad kõik ammu surnud.”

„Selge.

Ta kirjutab seda mitte kreeka, vaid vana-kreeka keeles. Kuigi ta oskab ka nüüdiskreeka keelt, ei ole see mitte ta emakeel, vaid hiljem õpitud – niisamuti kui vana-kreeka keel. Ma loeksin nii seda keelteõppimist kui ka päevikupidamist normaalsuse piirest mittehälbivaks originaalitsemis - vajaduseks. Kui sa kirjeldaksid mulle lähemalt probleemi olemust? ...”

Varjud roomasid üle toa. Illuminaator oli vaid süsimust pind, kust ebaloomulik tuhm päike kiirgas filtri tõttu veidrat, haiglaselt hallikat tooni valgust. Kent langetas enne vastamist korraks pea.

„Seda ei ole nii lihtne teha. Ent ma küsiksin nii – mis juhtub, kui tema lähedusse satub inimene, kellega teda seob emotsionaalne side ja kes oskab nimetatud keelt? Ja kui ta niiöelda oma hinge avab, kuivõrd võib see osutada relvaks tema enda vastu?”

Doktor vaikis mõne sekundi.

„Ma pean selle üle mõtisklema. On selline oht, või tahate te korraldada?”

„See on juhtunud. Milliseks sa hindad tõenäosust, et kaks kreeka keele oskajat keset Arktikat kokku saavad?”

Doktor kergitas kulme.

Kent tõusis.

„Ma võtan ühendust.”

Ta viipas käega ja lahkus, jättes Oddchandi mõtlikult tühjusse põrnitsema.

*

Kent astus lifti ja kuna ta oli sihi juba varem sisestanud, hakkas see mingit erilist korraldust ootamata liikuma.

„Mis ta ütles?” ilmusid Kenti teadvusse sõnad, mida häälena kusagil olemas ei olnud. Mees tundis nii määrangutest kui ka toonist ära Tamako; ilmselt oli sõber oodanud, ja niipea kui ta jälle üldkasutatavatesse ruumidesse jõudis, oma küsimuse esitanud.

„Et ta mõtleb. Ta aitas mind ja tema antud inf sobib skeemi isegi paremini, kui meie spekulatsioonid. Praegu jookseb Tethisele meie vestluse lindistus, pärast vaatad protokollit.”

„Kokkuvõtlikult – mis ta asjast arvas?”

„Ta ei öelnud. Aga ta oli häiritud.”

„Hakkab ta isepäi midagi tegema?”

„Vaevalt. Ma nimetasin Judge'i nime, nad on koolivennad, nii et ta ehk võtab enne vanamehega ühendust.”

„Seega on ta selline vana kabi nagu kirjeldatud?”

„Hullem. Ta pani oma varjatud kujutised otse minu peale. Ta hoolib väga inimestest, kelle tervisefailid on tema käes ja suhtub meisse vaenulikult. Mullegi meeldiks, et mu failid on kellegi nii usaldusväärse käes, kuigi meile teeb see tööd juurde. Kus sa üldse oled?”

„Xailonis. Sina?”

„Side maha, ma näen sind.”

Kent oli jõudnud „üles”, liftist väljudes ootas teda kaalutus – ta oli tehiskaaslase telje juures. Ta

tõukas end sadama suunas, libises läbi õhu, pidurdas end ühe tala vastas ja siis oli kaalutus täielik – liftišahtid ja ülejäänud tehiskaaslane tema taga pöörles, tema enam mitte. Ta valis õige toru, andis masinale käsu ja suruõhk paiskas ta läbi selle nagu tolmutordi tolmuimejavoolikus vajaliku doki suunas, mille ees ta juba oli märganud Tamakot aega parajaks tegemas. Nad ei vahetanud tervitusi. Kui ta hingetuks võtva matsuga ukstel peatus ja ennast tooli poole hiivas, oli Tamako juba piloodikohal ja, kirjutades üle ohutusmäärangu, andis stardisignaali enne, kui Kent tooli jõudis. Kiirendusega võideldes ja kirudes sättis Kent end paigale ja oli just enam-vähem sobiva asendi saanud, kui kiirendus kasvas mitmeid kordi. Tamako oli ainult tema paikasaamist oodanud, et mootorid suuremale võimsusele lülitada.

„Õnneks on ta ainult sadist, mitte mõrvar,” kuulis Kent kommentaare lennujuhtimiskeskusest ja pilku kõrvale ekraanile viies nägi, et nad on avariiprotseduuri kasutamise pärast tähelepanu keskpunktis.

„Plekkтору, kas te pole veel selle hullu marslasega harjunud?” irvitas keegi raketikaitsest.

„Ähh, laske ta alla,” porises satelliidi dispetšer. „HS1, kõik normaalne.”

„Xailon 173, Plekktorult Põhjatähele. Kõik normaalne. Täna ja hüvasti, Mikayla,” ütles Tamako ja vajutas siis side kinni.

„Miks nad end lõpuks ametlikult Plekktoruks ei nimeta?”

„Sest see risu on olnud Riiul, Rõngassai, Teivasjaam, Vanniahi, Orbitaalbordell, Diskoteek, Geeniuste Surnuaed, Väike Maa, Poolkuu... ma ei mäleta kaugeltki kõiki. König saadab kõik sellised ettepanekud juba enne diskussiooni pikalt ja ametlikult on ta Esimene Hiidsatelliit; aga ka teised nimed tunneb TI ära.” Ta osutas käega monitorile, kus raadiovestluse formaliseeringus oli „Plekkтору” „HS1”-ga asendatud.

„See on konservatiivsus, juba lausa anakronism. *Damn Maa!*”

„Miks sa näiteks oma määrangud Mikaylale nimetasid, kuigi arvutid olid ammu kõiges kokku leppinud? Kah traditsioon.”

„See on näitamaks, et ma siiski ise ka veel tean, kuhu masin mu viib. Marsil ei oleks nad mu natuke kiirema stardi pärast hunnikusse kokku jooksnud.”

„Marsil pole ohtu.”

„Kent, sa oled vastik õnnetusekraaksuja. Vaata parem alla.”

Kohutavalt, hingematvalt ilus helesinine kera kerkis neile vastu, masin hakkas kergelt õõtsuma, kui Emakese Maa atmosfäär ta kosmilisele kiirusele arvestatavat takistust osutama hakkas.

Chadise päevik

26. juuni 2123. aastal

Noh, kallid õed, nüüd on mul sulle jälle midagi jutustada. Varem oleksin ma pidanud selliseid lugusid soovunelmateks, ehkki vanemad mehed kinnitavad, et vähemalt kord elus komistab igauks õnnele, kuigi enamasti seejärel ajab end püsti ja läheb edasi. Ent mina – ma ei ole veel milleski kindel, õieti sõandan vaid sulle tunnistada, et olen veidral ja rahutukstegeval viisil armunud.

Ent olgu, võtame kõik järjekorras.

Niisiis, eile hommikul ärkasin hilja. Loomulikult polnud sel tähtsust ei kellegi ega millegi jaoks peale minu.

Ma ei ole sulle kirjutanud, kuid ja ma pean ütlema, et selle aja kestel on minus toimunud muutus. Kui ma viimane kord kahtlesin ja kõhklesin, kas ma üldse suudan harjuda selle lumetasandiku rahuliku ülevuse ja valgusega, ja peamiselt üksindusega, siis nüüd olen seda kõike armas tama hakanud. Ma olen ju üksi vaid füüsiliselt. Mul on ju täismõduline infokanal (kuidas ma seda nüüd nimetama peaksin?), süsteem, mis lubab üheaegselt pidada lahti 63 holograafilist videokanalit – see tähendab, et vähemalt kümme korda rohkem, kui kunagi vaja läheb.

(Taas ei suuda ma märkimata jätta, kui naljakad ja primitiivsed tunduvad meie keeles need terminid, mis minu dialektis on nii tavalised, et olen võtnud neid iseenesestmõistetavatena. Kui tihti ma peatun seda sinule kirjutades, takerdudes selle taha, et ei suuda edasi anda lihtsa maidki asju. Kas polnud see lõbus, kui ma koolipõlves üritasin sulle jutustada seda, mida päeval õppinud olin? Need naljakad neologismid, mida ma välja mõtlesin! Nüüd ei saa ma kohati isegi aru, mida kirju tanud olen; nii et parem murrann pead ning kirjutan vaesemas ja ebatäpsemas, kuid üheselt mõistetavas algkeeles.)

Aga ma olen jõudnud vaid selleni, et ärkasin. Kell oli kolm millegagi GMT järgi. Madagaskaril on oma ajal mõte, nagu on mõte ka planeetide omaaegadel ja BMT-l, Binaarajal, ent siin, kus on parajasti jurakas polaarpäev ja igasuguse aja seos päikesega piirduks niikuinii vaid tema suunaga, sest kõrgus horisondist ei muutu oluliselt, asuksime me kõik Valvejaamavöö mehed erinevates ajavööndites.

Sa tead, et ma ei ole kunagi kasutanud jõhkraivõitu äratusvõtteid, mida mõned peavad enesedistsipliini seisukohalt oluliseks. Minu arust on masohhismi ülikool, et kui ma kuussada sekki peale äratust ei ole voodist tõusnud, lülitab ta välja lihtsalt välja ja laseb mul põrandale prantsatada. Samuti ei kasuta ma digitalkerit, sest ainsat häält, mida mul oleks meeldiv ärgates kuulda – sinu häält – ei saa ma kunagi sünteesida. Kasutan ürgset võtet – lasen tal lihtsalt raadio sisse lülitada, algul vaikselt, siis kõvemini.

Ma kuulan, nagu sa tead, ikka Kuuma Liini – miks ainult see nimi peab nii igikorratud ja vaimuvaene olema! Raadiot kui sellist pole ammu enam olemas, on *playlistid*, mida koostavad tüübid, kelle maitset sa usaldad, ja Kuum Liin oli algselt tolle listi nimi, mis jookseb kohus tusliku häirekanali peal. Ma kunagi teadsin isegi toda tüüpi, kellel tuli geniaalne idee – miks lasta tühjalt kontrollkoode, laseme parem muusikat! Kedagi see ju ei sega, aparaadid reageerivad nagu ennegi õigetele tähtsusmäärgenditele, ainult et loomulikult on tolle listil suur eelis teiste ees, seda enam, et iga laulu taha öeldakse hetke tähtsaim uudis. Niisiis, kuulanud ära järjekordse sõja puhkemise Kesk-Aafrikas, edetabeli tipus istuva Maya „Watching You” (minu arust allpool nende tavalist taset) ja Big-Maci komistamise stuudio trepil, leidsin, et järgmiseks annab uudise mõõdu välja ka minu ärkamine, ning, jõudnud seega järeldusele, et olen lootusetult ärkvel, hakkasin end aegamööda vertikaali ajama.

Järgmine lugu pani kõrvu liigutama ja kui vaatasin, millega tegu, avastasin, et eile ilmunud Magellan Trio uus kogumik on juba puhastatud ja võrgus. Marsil on hakanud tekkima oma kultuur, aga muusika ja üldse igasuguse kunsti osas oleme alati elanud maalaste kulul, need tolad aga omakorda tahaksid selle eest raha saada ja ega ametlikult tohikski keegi Kuu Ordule müüa. Nii käib residentide ja agentide vahel vaikne võistlus, et kes esimesena uue teose ära ostab ja meie võrku sisestab. „Puhastamine” tähendab, et mõni TI viskab sealt välja kõik kopeerimis kaitsed ja kohustuslikud reklaamid.

Kui ma esimest korda selle oma praeguse elupaigaga kokku sain – nojah, seda roppu sõimu oli täis terve eelmine kiri. Pisut hiljem, kui viitsisin süveneda, leidsin paljud asjad, mida Goldenwater (nii oli eelmise mehe nimi, vaatasin kompuutrist järele) ringi teinud oli, vägagi mugavateks ja praktilisteks osutuvat. Palju ruumi siin nüüd igal juhul ei ole. Pealiskaudselt ja tendentslikult ma sulle oma elamist kirjeldasin, ega ma nüüd ka rohkem ei viitsi, aga suuremaid väärnimõistmisi katsun jõudumööda õiendada. Enamik on standardne värk, jääb vaid imestada, kui palju vajalikku

on võimalik nii pisikesse ruumi kokku pigistada, perspektiivi segab minu jaoks see, et siin ei ole kogu seda koli, mis raketites enamiku ruumist enda alla võtab.

Vannitoa kohta vist ütlesin, et too maniakk kavatses siin ilmselt jääkarusid pesta, perekond korraga. See suur roostevabast terasest küna, mille kallal vaimutsesin, sest mulle tundus tõesti raske kujutleda, et humanoid võib seda soustikannu ja kahekümnenda sajandi keskkütte katla ristsugutist vannina kasutada, osutus tegelikult haruldaselt meeldi vaks tsirkulaardušiks. Nii ma nüüd siis alustan päeva sellega, et longin vannituppa ja lasen end pöörlevatel veekeeristel uhta ja masseerida. Peale selle, et seade on mõnus, on tal ka üks teine, hoopis praktilisem eelis, mille avastanud olen. Nimelt, nii nagu teised valvekorramehed juba ammu, igaüks omal ajal, loobusin ka mina umbes kolmandal päeval skafandrist. Seda tunnet on raske seletada – mis sest, et skafander on mugav, soe ja kaitseb sind – see siin on meie oma planeet, vastikult külm paik küll, aga näiteks hingata saame, ja kuidagi hoopis parem on olla, kui õhk rõivastest läbi käib. Praktikas tähendab see teinekord, et oled hullusti läbikülmand, kui ükskord koju saad; ja kombinesoonil pole regeneratsioonikihti kah.

Kui sellest kõrini sai, keerasin endale sisse oma hommikusöögi. Köögid on baasides sellised, et tegelikult õnnestuks ka ise süüa teha (mitte ainult soojendada-segada sügavkülmutusest võetud portse), ent pole mina veel kuulnud, et keegi sellega tegelenud oleks. Nagu enamik baasi koli, saab ta endaga suurepäraselt ise hakkama, Fäärlanderi abi läheb vaja vaid siis, kui ma järjekordselt oma kohvitassi kurat teab kuhu unustan. Muide, R Fäärlander on ohtlik näide selle kohta, mis võib juhtuda kõrget klassi robotiga, kui paljud igavust tundvad targad pead igaüks eelmiste tegevusest eriti hoolimata tema kallal vaeva näevad. Selge ju, et on tobe roboti peale vihastada, ent tema puhul on tihti praktiliselt võimatu anda talle juhiseid edaspidi analoogsetes situatsioo nides käitumise kohta. Hirmutab just see, kui taktitundeline, ent samas mitmepalgeliselt läbinägelik ta on. Näiteks, kui ma peale ärkamist pessu loivasin, hõikasin talle korralduse hommikusöögi kohta. See kõlas umbes: „Kaks röstsaia mingi lihapoolisega, müsli, muna-anjovis, puu vilju.” Ma sain täiesti normaalse hommikusöögi. Ma ei räägi sellisest piasjadest, et ma ei ole talle kunagi pidanud mainima, et joon alati kohvi koorega. Tavaline robotiprogramm oleks ka kolmandal korral kviteerinud, et „kuna sa ilmselt jood kohvi koorega, siis edaspidi kuni erikorralduseni on kohv alati koorega”. Küsimus ei ole isegi mitte selles, et ta ei ole kunagi vaevunud seda küsima. Ta *teab*, ta *jälgib*. Ma tean, et see ainult näib nii, ent ta skriptide pikkus ja nende praktilised tulemused on hirmutavad. Fäärlander võttis arvesse kümneid parameetreid, alates kokanduslike andmete ja minuga saadud seniste kogemuste hindamisest kuni emotsionaalse optimumi varieeruvuskõverate sobitamiseni (kusjuures ta arvutab tõenäosused läbi kolme psühhiaatriakoolkonna järgi), kalkuleerides mu tuju sammuseduse, hääletooni ja kurat teab veel mille järgi, ning ma sain hommikusöögi, kus need asjad, mida ma tahan alati ühtemoodi, olid täpselt paigas, ja seal, kus mulle meeldib vaheldus, oli sobivalt improviseeritud.

Hommikust sõin sellesamas suures sopilises ruumis, mis tegelikult ongi kogu baasi sisemus, teatavat eraldatust omavad vaid minu maga mistuba, vannitoa-WC kompleks ja üks määratlemata otstarbega ruum, mis kõige tihemini funktsioneeris külalistetoana – rääkimata muidugi kessoonist ja tehnilistest käikudest (tõtt-õelda pole ma nendes kunagi käinud, olen nad ainult Fäärlanderi või mõne aracati silmade läbi üle vaadanud). Side jooksis kogu aja ja kuna olin hääle sisse lülitanud, tekkis mul jälle pilt sellest, mis ümbruskonnas parasjagu toimus. Nagu ikka olid kahe kolmandiku valvejaamade kanalid tühjad – mehed kas magasid või tegelesid oma asjadega. Mitte kellegi elusolekusignaal ei olnud kriitilises tsoonis. Kayselich ja Aliesha jälitasisid mingit signaali Beringi väina kandis, ent ka see oli täiesti rutiini piirides. Hakkasin kombine sooni selga ajama ja läksin poodiumile, et korra veel radarile täpsem pilk peale visata, ja seal pandi mind tähele.

„Hau, Chadis.”

Draco monitori kujutis hüppas seinalt ette keskele suureks, kaamera näitas meeletu kiirusega masina alt läbitormavat lumevaipa.

„Ma rääkisin just Cliffiga,” – too on välimises vöös, meie baasid Dracoga ja tema oma moodustavad ligikaudu võrdkulgse kolmnurga – „pidime Lolli Nāo juures kokku saama, et lõunasse põrutada – tahtsime vaadata palju jääkarusid on ja vaba veeni välja minna. Tuled?”

„Millal?” Idee meeldis mulle.

„Kohe. Arvata kolmveerand tunni pärast on kokkusaamine.”

Loll Nägu on üks jääkuhjatis, mis parasjagu asub Cliffi baasist umbes 70 km edelas. Cliffist paremal, lääne pool on Leoni baas, too on väheke kunstnik. Talvel kutsus ta meid appi ja tema juhendamisel põletasime ionkiirguritega jääst välja rohmaka lõusta, mis – nagu me leidsime – peaks soovimatuid külalisi peletama. See meistriteos põrnitses kaua aega lõuna suunas, ent nüüdseks on tuul ja päike ta muidugi algolekusse tagasi viinud; ja kui suvi edeneb, hakkab kogu polaarala jääkate pragunema ja liikuma, nii et mulgi tuleb korduvalt kolida.

Telemeetria järgi oli Draco oma baasi läheduses ja Cliff ukerdas hoopis kaugel läänes koos Leoniga, viimane läks ilmselt koju, sest tema ja Cliffi sõidukeid tähistavad kujutised eraldusid teineteisest ja esimene suundus sirgelt oma elamise poole.

„Noh, plekkämber, saa siis ilusti hakkama,” ütlesin Fäärlanderile, kes raidkujuna oma kohal tulejuhtimispuldi ees seisis. Robot ei vaevunud vastama, andis vaid märku, et on asjast aru saanud – kaks kaheteistkilost-kolmandiksekist piiksatust.

Ronisin siis alla kessooni. Juba läbi väikese lüüsi põhiruumidest lahkudes tundsin külma. Seda ei olnud kuigi palju, arvata kraadi 10, ent kombinesoon ei ole skafander ja temperatuurimuutus on tajutav; alumisi ruume võib, kuid ei ole tarvidust kütta, nii et seal on praktiliselt välis temperatuur.

Meil on siin needsamad CML-seeria universaalhõljud, mida kasutatakse kogu Maal. (Muide, ma rääkisin kunagi ühe kutiga Wiandelli instituudist – nad ei tea enam, on see legend või tõsilugu, ent arvatavasti on see tähelühendi kokku käkerdatud tõepoolest nii kaamelit kui kameeleoni silmas pidades.) Ronisin istmele ja, sulgemata kabiini käivitasin mootori ning kui uks oli avanenud, lendasin välja lumisesse valgusesse. Tegin baasi ümber mõnesaja meetri kaugusel tiiru ja ütlesin Fäärlanderile, et üht kui teist tuleks parandada, kui tagasi jõuan (enne ei tohi ta baasist lahkuda). Siis muutsin sõiduki kuju maksimaalselt voolujooneliseks – mis tähendas, et olin ise peaaegu lamaskil – ja lülitasin turbiini täisvõimsusele, kuni masin kiirust kogus. Vist kusagil mujal maailmas ei ole võimalik kihutada nagu siin – ainult sile jää, ei mingeid takistusi, nagu ka mitte midagi vaadata. Skannerid ja satelliidide töötasid, nii et ümbruskonna kujutis istus mul kogu aeg silme ees. Tõstsin kiiruse 200-le meetrile sekis – sellise kiiruse juures oli masina juhtimine veel jälgitav. Tegelikult vaid kaks või kolm korda terve tee jooksul tuli mul kurssi muuta, ja pool tundi peale hoovõttu baas juurest olin Lolli Nāo lähisel. Hakkasin teisi mehi pilguga otsima ja esimene hetk ei näinud, kuigi teadsin, et nad peavad seal kusagil olema. Tegelikult ei taibanud ma ka, mis udupilv seal hõljub enne, kui sealt kumas lillakat helendust ja taeva poole kerkis lume ja jää sambaid – mehed möllasid ringi ja tegid lollusi.

Olin umbes kaks kilti eemal, kui korraga paiskus üles tohutu, vast paarisaja meetri kõrgune lumepilv, millest kumas läbi plahvatuslikult aurustunud vee helesinine valgus ja kümned vikerkaared mänglesid taevasse pürgivatel ülipeentest jää- ja veepiiskadest lossidel. Mõlemad mehed lendasid nagu kõrvetadasaanud pilvest välja, enda järel lume vorsti lahti kerides; ja kui minu lähedusse hakkas sadama mitmekiloseid jääkamakaid, oli mulgi selge, miks neil nii kuradi kiire oli. Ohtu polnud muidugi mingit, mul tasus vaid korraks silmad ninajuurele kokku lasta, et muuta „Faalanks” täisautomaatseks, ja aeg-ajalt tähistas plahvatus peakohal, et kaitse oli avastanud liiga lähedale kukkuva tüki; kui ma oleksin masinas sees olnud, poleks sedagi tarvitsenud teha.

„Let's go!” kumbki neist ei pidurdanud, nägin vaid, kuidas Draco oma masinast käega viipas. Andsin ratastega tõuke, mul oli kondensor laetud, ja lükkasin turbiini täisvõimsusele. Otsustades selle järgi, kuidas mind nagu kleep-plaastri tooli seljatoe külge tõmbas, sain arvatavasti oma 4 G-d

korraks kätte. Nad hoidsid 160 m/s, tulin sujuva pöördega neile järele ja, kuna nad laiali nihkusid, kiilusid end nende vahele. Me ei rääkinud sõnagi, vaid CML-ide ajude monitorid näitasid mul, ja loomulikult ka neil, et masinad automaatselt trajektorid sünkroniseerisid ja külgevahet pidama hakkasid.

Sellise kiirusega sõitu või pigem lendu (sest hõljukid hoidsid poole meetrist kõrgust) sileda vesise lumekõrbe kohal ei oska ma võrrelda muuga, kui et see näeb välja, nagu tõmmataks sul kortsutatud fooliumiriba istmiku alt läbi, ja kui eespool näib olevat midagi, millest sa niisama üle ei lähe, vajutad kergelt pöördjärgivõistustega rooli alla ja tunned, nagu oleks sulle sepahaamriga vastu istmepõhja lajatatud. Fooliumiriba kaugeneb korra, et siis paari sekundi pärast padjakuhjale kukkumise kahtlasevõitu mõnuga oma kohale asetuda. Vaid kaugemad objektid on paigal, omavad kohta ja mõtet – helkivad ja sillerdavad ja jõudsalt sulav Jäämere talvetekk sini-sinise kerge valge pilvekirmega taeva all.

Mida lõuna poole, seda enam oli jääs pragusid, mõned neist isegi mitmeid meetreid laiad. Ja valgus! Poleks mu kiivril filtrit, oleksin vist mõne sekundi pime. Päike on sulatanud pindmise kihi ja nii sädeleb ja säätendab iga kuhjatis, iga vall, iga laamade kokkupõrkamisel tekkinud müür madalal horisondi kohal rippuva päikese kiirte. Taevas on nii suurte kõrgustel harva täiesti pilvitu, ja ei olnud ta nüüdki – oma 8-10 km kõrgusel häilus kihtpilvede „Noa Laev” kirdetuules Ameerika poole.

Ma ei ole suurem jutupaunik, ega oska sulle edasi anda seda tunnet, mis valdab selles äärmuseni vaeses looduses vähimatki elu märgates – kui palju tundub seda elu olevat, kuigi sa tead, et olid just läbinud sadu kilte tühjust. Jää lõppes ja kauguses sinetas Novaja Zemlja. Vaba vee piiril ukerdasid jääkarud ja hülged, õhus keerles tuhandeid linde. Meie lähenedes kadusid nad kõik kaugemale, sest inimene oli oht, kuigi siin neid keegi ei puutunud; enamik neist liikidest oli alleski ainult peamiselt tänu sellele, et Kuu Ordu ei lubanud Põhja-Jäämerel jahti pidada.

Olime just suundunud laias kaares läände, kui keskus meie tähelepanu palus:

„Cliff, Draco, Chadis – Koola poolsaare rannikult, teist viissada kilti SSO-s tuleb üks laev meie poole. Vaadake see üle.” Monitorile kiikamata tundsin juba häälest ära Merca, kes parasjagu valves oli.

„Salakütid?” küsis Cliff.

„Hea, kui need ja mitte mürgitajad.”

Tõepoolest oli olnud juhus, kus sealsamast Arhangelski lähedalt saadeti üles õhupall mürgilaadungiga. Me lasime ta muidugi puruks ja gaas lendas laiali. Tookord vaatas Baas ainult seda, et seal pole elusolendeid, ja andis tuld. Paar hülgeleiki ja mõned linnuliigid peaaegu et hävisid mitmetuhandekildiselt alalt. Puhastamisega tuli vaeva näha. Me ei saanudki teada, miks seda õieti tehti – et meile varju heita, et „näe mis nad tegid”, ja et meil ei oleks korralikku elavat loodust vastukaaluks nende endi saastatud prügimäele. Lihtsalt. Õelusest.

Salakütid aga olid kohaliku valitsusega mestis ja üsna hästi varustatud ja informeeritud. Või täpsemalt, valitsus selles piirkonnas oli korrumpeerunud määrani, kus ametnikel polnud mingit sisulist vahet tavaliste maffia jooksupoistega.

„Need võivad ka teaduslik ekspeditsioon olla,” sekkus keegi. Viskasin pilgu monitorile, rääkija oli Marius Plekkorult.

„Graadi International Nature Institute korraldab pea igal aastal tudengitele tosina reise siia. Neid peaks piirkonnas sadu olema. Iga aasta tuleb paarkümmend ka meile. Need võivad olla ka kas põgenikud või lihtsalt uljaspead, kellele tuli kurat teab mispärast pähe meid õrritada.”

„Õige jah,” märkis Merca. Ta vaikis hetke, ilmselt sobras arvutis. „Jah, nüüd ma näen ka neid

andmeid. Pole lihtsalt vaevunud vaatama, sorry. See peaks olema bioloogide lõpukursus, juht magister Mintai Kerrekof... nimekirjad ja nii edasi... eile saabusid rannikule. Laevu neil ei olnud?”

„Ega luure nüüd kõikvõimas ka ei ole,” turtsatas Marius. „Asi see siis hankida. Hoiatasin Aldust, et kui neile mandrilt midagi järele lastakse, siis ta võtab alla. Kutid, andke luba, ma lülitan teid ka raketikaitsesse.”

Me olime osa Pooluse Baasi tajurite süsteemist, orbitaalne raketikaitse oli omaette, seepärast nõudis see julgeoleku kaalutlustel kahepoolset nõusolekut, et meie masinate ajud töötaksid korraga kahes süsteemis, mis muide viis nende koormuse üsna kriitiliseks.

„Okei, ahvid, segajad peale,” ütles Cliff. „Hoiame kahekümne-viiekümnekildist vahet, läheme vasakpoolses hanerivis Barentsi merre, SSO.”

Olime sisuliselt juba häireolukorras, tema oli vanem olija ja seega pealik. Tema oli esimene. Ta oli ka esimene, kes pani meil kaartidel ühed määrangud vilkuma:

„Torm tuleb, tagasi nad ei saa. Baas, Plekktoru – kommentaarid?”

„Sul on õigus, mis siin kommenteerida,” pomises Merca. „Ilmselt arvestasid tulijad, et torm nad varjab.”

Minutid möödusid, meie kiirus oli tõusnud kolmesajale meetrile sekis, katted olid laiali, mis tähendas, et libisesime hallide varjudena üle jää, olles enamikule seadmetest nähtamatud. Tulnukate laev kihutas – sest temale oli kolm-nelikümmend meetrit sekis ilmselt võimete piir – kirdesse, enam-vähem risti kaldaga.

„Teine laev!” teatas Marius, muide täiesti ilmaasjata, sest nägime määrangut ekraanidel kõik samal hetkel. Uustulnuk oli eraldunud kaldast põhja pool ja liikus itta, esimesele järele.

„Piirivalve?” küsisin.

„Salakütid, piirivalve – mis vahet,” urises Cliff. „Üks kuritegelik kamp kõik. Kõik, kes peale kohaliku maffia kaldast eralduvad, on automaatselt lindpriid.”

„Kas neist kuidagi päriselt lahti ei saaks?” uuris Draco. Me muidugi teadsime olukorrast ja probleemidest meid ümbritseval vaenulikul territooriumil, aga mitte sellise põhjalikkusega, et kõiki seoseid paika panna, sest sellega tegelesid teised.

Merca naeris: „Eks me ole nendega halvasti ümber käinud kah.”

Ent Cliff oli tõsisem: „Eks aegade jooksul olen minagi korduvalt käinud nende pihta laskmas. Esitasin samu küsimusi, et „teeks puhta töö?” See pole kahjuks mõeldav. Me ei saa lõpetada laevaliiklust, sest paljudele on rannapüük ainus elatusallikas ja siis ei pääseks keegi enam meie juurde. Me ei saa linnu pommitada, sest seal elab lisaks saastale ka inimesi. Me ei saa ka salaküttimist lubada selle hinnaga, et nad ühtegi teist alust ei puutuks, mida nad muide on meile pakkunud. Ja nii need mafioosod või piirivalvurid, mis tõesti on kohati teineteisest eristamatud, tulistavad iga alust, mis territoriaalvetest väljub.”

Terve järgmine tuhat sekki ei juhtunud midagi, laev jätkas oma teed, teine alus liikus talle järele ja meie lähenesime neile jõudsalt.

„Kui midagi ei juhtu, hakkame tuhande kahesaja seki pärast hoogu maha võtma,” lausus Cliff. „Marius, palju neid on?”

„Ma ei näe,” vastas küsitu. „Alus võib peale võtta kolm-nelikümmend, aga vaevalt neid nii palju seal on. Alla viie ei ole, rohkem ei saa läbi terase aru. Ja neil on hajutaja ka peal. Nende teel on üks suurem jääväli. Huvitav, mida nad teevad? Nad peaksid ju piisavalt targad olema teadmaks, et see ei ole püsijää.”

„Nad jõuavad sinna enne, kui meie nendeni?” küsis Draco, kuigi see oli igale ekraanile vaadates selge.

„Ma oleks teil niikuinii palunud oodata ja vaadata, mida nad teevad,” märkis Marius.

Möödus veel kuussada sekki. Nägin, et idapoolsed valvurid olid end samuti igaks juhuks meie poole tulema sättinud ja ka Leon, Ruben ja neli meest Põhjatähelt on liikvel.

„Rakett!” hüüatas Merca. „Aldus?”

Me teisedki nägime kiiresti liikuvat radarisignaali.

„Jaa-jaa, ma tõesti ei maga,” porises keegi Alduse tehnikutest kannatamatult (ekraan näitas nimeks Mubarak, ma ei tunne teda).

Ometi kulus ligi paarkümmend sekki, enne kui kaitse näitas lasku ja raketi määrang kadus. Olime liiga kaugel, ei näinud ega kuulnud midagi.

„Kust ta tuli?” küsis Cliff.

„Ei saa aru,” oli tolle Mubaraci hääl õnnetu. „Heameelega oleks saatjale ka lähmaka andnud, aga seal piirkonnas kaldal on kaheksa sõidukit, igauhest neist võis see tulla.”

Ta oli tegelenud ilmselt stardikoha analüüsiga, eeldades, et raketti ennast on küll aega alla lasta.

„Nii,” urises Cliff. „Laev randub ilmselt jääl neljasaja sekki pärast. Meil kuluks selle kiirusega veel kuussada, aga teie võtke aeglasemaks ja jääge sellele jääväljale võrdkülgses kolmnurgas teistesse servadesse passima. Mina lähen objekti 2 taha.”

Meie kursid hakkasid eralduma.

„Objekt kaks randub tuhande neljasaja sekki pärast,” avaldas Draco kahtlust. „Kui me oleme kaheteist kilddi kaugusel, ei suuda me midagi eriti ette võtta?”

„Ootame „ühe” randumise ära, vaatame, mis nad teevad, siis liigute lähemale,” teatas Cliff meile.

„Neil on ehk taipu raadio kaudu teatada, milles asi,” lisas Merca. „Oleks juba aeg, kui nad põgenikud on.”

„Võib-olla neil pole,” sõandasin poetada, aga järgnev vaikus näitas, et see oli vist rumal märkus.

Libisesime üle vee ja ilmselt jälgisid mu kaaslased nagu minagi Mariuse poolt edastatavat udust kujutist laevast, mis jääväljale lähenes, varsti hoo maha võttis ja inertsiga otse vastu „kallast” libises. Tolle laeva väliskuju ei öelnud eriti midagi – voolujooneline plekist silinder, meetrit viisteist pikk ja neli läbimõõdus. Aga ega me kajakki või galiooni polnudki oodanud. Huvitavamaks läks asi siis, kui inimesed välja tulema hakkasid. Neid oli kaheksateist. Kiiresti avati lastiruum, mingi mehhanism lohistati välja. Nad monteerisid seda vilunult kokku.

„Hõljuk BMW Daggar GT-500,” teadustas Marius. „Hea idee, aga kui nad mootorit kohandanud ei ole, külmub turbiin veerand tunniga ära ja nad on „istuv part”. Ja nad kõik ei mahu sinna peale. Eriti saabuva tormiga.”

„Neil on teine veel,” juhtis Merca kujutisele tähelepanu. Marius kontrollis arvutiga ja selgus, et jälle oli inimene kiiremini kujutist analüüsinud.

„Okei, Chadis, Draco – minge lähemale, asi on selge. Olge siiski ettevaatlikud. Me saadame transpordilennuki neile järele.”

Me Dracoga kumbki polnud tegelikult peatunud, vaid olime tasapisi lähemale nihkunud. Nüüd tuli ainult kiirust suurendada, arvestasime, et oleme sajakahekümne sekiga kohal. Enne aga hakkas Cliff mõrisesema.

„„Kaks” laseb rakette.”

„Pole raske arvata, kuhu,” urises Mubarak. „Lased nad demonstratsiooni mõttes ise alla? Annan koordinaadid.”

Vahemaa oli juba nii väike, et nägime kaugeid sähvatusi, kui Cliffi laserid satelliitide juhtimise abil eksimatult lendavad raketid hävitasid.

„„Esimese” juurest lahkub kerge sõiduk,” teadustas Merca. Satelliitidelt võetud visuaalne kujutis hakkas läheneva tormi tõttu ähmastuma, ei olnud eriti hästi näha, mis tüüpi see oli.

„Üks inimene peal,” teadustas Marius.

„Nad totakad otsustasid nüüd mind lasta,” pistis Cliff. „Aldus, appi.” Mere kohal hakkas sähvatama, välismikrofonidest oli hiljem juba kuulda kauget kõminat.

„Tulevahetus esimese laeva juures,” Merca hääli oli ärev. „Saame me sekkuda.”

„Enne tuleb teada, kes keda laseb,” oli Marius hädas.

„Cliff, need ei ole otseselt sulle sihitud,” kuulutati raketikaitsest. „Nad lendavad igas suunas laiali...”

„Cliff, lase „kaks” auklikuks ja mine kaldale,” käsutas Merca. „Hävitatjad startisid ka juba, transpordilennuk on teel. Chadis, see üksik – objekt kolm – tuleb sinu suunas, tegele temaga, Draco – „ühe” juurde.”

Muutsin kurssi radarimäärangu järgi. Mu objekt liikus ligi kolmkümmend meetrit sekis ja torm oli õhu juba nii tihheks teinud, et ei näinud teda, kuigi meie vahemaa oli alla kildi.

„„Kaks” hävitatud,” kostis Cliffi hääli.

„Kena,” napsas Merca. „Tema lastud raketid?”

„Igas suunas laiali,” teadustati Alduselt. „Nad külvavad midagi... Kurat, hävitada!”

Üks matakas käis peaaegu otse mu pea kohal.

„Õhus hõljub oma viisteist tuhat objekti,” teatas teine pisut piinlik hääli Alduselt. „Kohe saate teada, mis need on. Tormi tõttu ei saa me neid ka kõiki kohe orbiidilt kätte. Hävitajad on alles teel. Kaheksasada sekki.”

„Hõljuk startis „ühe” juurest, objekt number neli,” teadustas Merca, kui korraka tuli katkestus. Mu sideantenn oli rivist väljas. Kannatasin selle seki pahaselt, oodates, millal varukomplekt aktiveerub. Ootas, millal ta sünkroniseerub, et teada, kas ma millestki ilma ei jäänud, kui mitmed seadmed andsid häiret, side katkes uuesti, ja nüüd nägin silmanurgast korpusest lendavaid sädemeid, kui parasjagu lugesin monitoril vilkuvat lauset, mille arvuti oli jõudnud mulle laadida enne uut katkestust: „Side maha, need on raadiotapjad”.

Kirusin ennast. Algaja asi. Muidugi teadsin sidetapjatest – need olid väikesed laserid, mida külvati lennukitelt või raketitelt ja mis jäid hõljuma pisikese heeliumiballooniga, nad sihtisid end lühilainesidele ja plahvatades andsid ühe kiirusimpulsi. Liiga nõrgad, et ohtlikud olla, ent piisavad, et kõik kommunikatsiooniseadmed vaikima panna. Oleksin pidanud seda kohe taipama ja mitte laskma varukomplekti aktiveeruda. Nüüd lülitasin kähku välja ka radari ja blokeerisin muud, mis sihtmärgiks võiksid olla. Naljakas oli vaikus omaette olla. Millegipärast märkasid alles nüüd, et torm oli tugevamaks läinud, nähtavust polnud kümnet meetritki. Et jälitavat mitte kaotada, lülitasin siiski iga paarikümne seki tagant hetkeks sisse radari, kartes, et ta mul muidu käest kaob. Olin ta suunanud ainult ette ja lootsin, et peegeldunud kiirguse järgi ei suuda sidetapjad end nii kähku välja sihtida. Lõpuks silmasin läbi lume liikuvat masinat. See oli gliider – lamedapõhjaline sõiduk, mis võis liikuda nii vees, soos, kui jää. Suur propeller keerles võres ja lahtisel istmel oli

üksik kogu. Ilmselt oli torm nii tugev ja müra suur, et ta ei märganud mind. Või tegi, et ei märka. Lülitasin embleemid heledaks ja sõitsin talle peaaegu kõrvale. Ta võpatas, oleks sõiduki peaaegu ümber ajanud, ent peatas selle siis ja jäi mind silmitsema, püstol käes. Olin peatunud temast meetri kaugusel ja ootasin lihtsalt. Ta pani püstoli maha. Viipas ta oma sõidukisse, ta ronis kohmakalt, aetas ka oma koti sisse. Ei lasknud teda muidugi kabiini, vaid tekitasin talle taha eraldi konku.

Võid kujutleda, et ma ei teadnud tol hetkel veel mitte midagi. Ma olin muidugi aru saanud, et tegemist on arvatavasti naisterahvaga, aga polaariietuses ei ole parimadki neist eriti seksikad. Lihtsalt üks poolkülmanud kogu oli mu masinasse roninud ja mina tegutsesin nii nagu oskasin. Kibe tunne oli, kuna olin ise pooleldi süüdi, et side lakkas. Ma ei teadnud, mis on saanud minu ja tema kaaslastest, ei teadnud kes ta on ja kust tuleb, ei teadnud lahingu tulemusi ja mis veel juhtuda võib. Torm ulgus nüüd igal pool mu ümber ja nähtavus oli nullilähedane. Jätsin masina seisma ja võttes arvutist lähteandmed, sihtisin infralaseri side satelliidi peale ja saatsin oma ID. See läks läbi, masinad vestlesid lühikeste impulssidega, vahetades nappe tekste.

„Chadis, mine oma baasi,” oli lõplik teade mulle.

Kehitasin õlgu ja panin tulema. Kuivõrd mul oli masinas „kuum last”, liikusin laugete loogetega ja mitte otse. Ilma sideta ei olnud minust teistele suuremat abi, jaamas aga võis mind tarvis minna, seda enam, et see oli lähim koht, kus ma uued saatjad saaksin. See üks tüüp ei kujutanud endast ohtu, ent see oli mul esimene kord, nii et käisin mõttes läbi standardprotseduuri, mida tött-öelda rakendati päris tihti – „...olukorrad, kui Saabuja(d) tuleb viia Jälgimisjaama. (Jaam ühendust kommunikatsioonivõrguga modereeritakse Pooluse Baasi juhtarvuti abil ja tema isejuhitavust redutseeritakse...)” – järgneb pool lehekülge tehnilisi detaile – „... Jaama vastutava töötaja hooleks jääb sel juhul ohutusprotseduuride täitmine: Saabuja(d) tuleb eraldada KÕIGEST, mis tal kaasas on, kogu tema varustust tuleb hoida väljaspool jaama pingestatud MSP kuplis” – p-MSP-kontuur tagab täieliku varjestuse (st. ükskõik, mis meetodil teda ka jälgiti, ta lihtsalt kaob jälgijate jaoks) – „Üksikuid esemeid on lubatud talle tagasi anda pärast elektron mikroskoopilise skaneerimise abil teostatud heuristilist struktuurianalüüsi koos kahtlaste struktuuride deprogrammeerimise või modifitseerimisega” – oi õudust, milline mõistemonstrum!; selle tähistamiseks on meie keeles üks sõna – „samuti tuleb Saabuja(d) allutada täielikule meditsiinilisele kontrollile, valgustada läbi keha sisemusse peidetud seadmete avastami seks ja teha talle kaitsesüstimid...”

Ei, pole mingit mõtet seda tõlkida, suur osa sellest on ilma kommen taarideta niikuinii arusaamatu möla. Asja sisuline mõte on kogu aeg meie ees seisvas dilemmas, mis on tegelikult tinginud kogu selle kohmaka valvejaamade võrgu ülessättimise – me oleme valmis vastu võtma inimesi, kes soovivad meie juures ja meie reeglite järgi elada, samas aga peame end kaitsma. Meie tehniliste vahendite juures oleks imelihtne lõpetada igasugune kontakt, sest selline rünnak meie vastu nagu tänane, mis üritajatele tegelikult kalliks maksma läks ja erilist kahju ei tekitanud, sai teoks ju sisuliselt ülejooksikuid pantvangidena kasutades – me läksime neile vastu. Ergo – toimub propagandasõda ja meie hulka üritatakse sokutada *agent-provocateur*’e. Tulemuseks on „vaikne sõda” pikkadel piirilõikudel ja rünnakud emotsionaalses plaanis. Kui jätta kõrvale igasugused tehnilised imevidinad, tuleb esimeseks muidugi meelde – saata mõni kena plika. Ent siia alla käib ka näiteks De Beer juhtum (ligi kümme aastat valmistas Minjongi luure ette tõestust Gefard Stacki jaoks, et üks nende poolt vangis peetav naine on ta ema. Mees elas üle põrguliku pool aastat, enne kui õnnestus jõuda kogu kombinatsiooni juurteni. Hea, et tal jätkus mõistust asi ära rääkida, mitte püüda ise lahendust otsida.)

Niisiis, tulin suure kiirusega Jaama sisse. Nähtavus polnud suurem asi, lumekuplit poleks minagi märganud enne kui viimasel hetkel, kui ma poleks täpselt teadnud, kus see asub. Peatasin masina suure luugi all jääkoopas ja lasin hõljuki katusel ja ustel end kokku korjata.

„Tule!” ühmasin talle inglise keeles, hoides kätt relvapäräl. Ta tõusis aeglaselt, ta tundus värisevat, ei tea, kas külmast või hirmust, ta kõikus hetkeks, näis, et ta kaotab tasakaalu. Olin valmis teda

toetama. See ei oleks olnud eriline risk, sest nii lihtsalt nüüd ka lolle ei püüta; olin riskinud hoopis rohkemaga teda siia tuues. Ent ta jäi püsti ja astus masinast alla. Viipasin ta lüüsi (või esikusse, kui see sulle rohkem meeldib) ja käsutasin:

„Ja nüüd aja kõik riided maha ja jäta kõik asjad siia. Saad need tagasi pärast kontrolli.” Ta ajas kasuka maha, siis tõmbas jalast saapad. Liigutustes oli väsimust, ent olin juba avastanud, et teda oli meeldiv vaadata. Tal oli kasuka all pruunikas kombinesoon, mis käis kinni tõmbelukkude ja takjatega – tavalise moega ja praktiline rõivas. Ta asetas käe lukule kaelal, vaatas siis minu poole ja punastas. Ta tõepoolest punastas. Selles tegevuses polnud muidugi midagi võõrast, mõttetu öelda, ent seda juhtub aeg-ajalt mõnes tobedas situatsioonis kõigiga. Ent teadsin varem vaid teoreetiliselt, et võib punastada ka sellise asja peale, mil kõik naised, keda mina tunnen, poleks isegi mitte midagi ebatavalist leidnud. Sa ju tead, et valisin selle töögi paljus sellepärast, et näha ka teisi inimesi peale *spacemen*’ite. Oli meeldiv põnev tunne, kui elustus Juhendi kuiv tekst: „... naised (ja ka mehed) paljudest maadest suhtuvad alastiolekusse kui millessegi loomuvastasesse, mida ei saa lubada mingis olukorras. Tavaliselt on tegemist kultuuriliste traditsioonidega, mis varieeruvad väga palju, nii et praktiliselt on võimatu anda mingeid kindlaid juhiseid – skaala ulatub kultuuridest, kus lubatud on naistel näidata vaid silmi ja silmade ümbrust, kuni erootilise varjundi tajumiseni mehe- naise koos alasti viibimisel ühes ruumis olenemata olukorrast. Tõrked tekivad enamasti siis, kui on vaja organiseerida kiiresti desinfitseerimist, desaktiveerimist jmt. Sel juhul õnneks enamasti piisab sugude eraldi käsitlemisest ja protseduuri jälgimisest monitoride kaudu...”

Hea mõte, nii teemegi... „Okei, ma lasen seniks jalga, kui sa riietud. Jäta kõik, absoluutselt kõik asjad siia – need tuleb desinfitseerida. Duširuumis teenindab sind robot. Ta annab sulle pärast teised riided.” Viipasin Fäärlanderile ja läksin ise kabiini. Ei tarvitse vist öelda, et olin juba ammu valmis ja kõigi töödega ühel pool, kui ta lõpuks välja sai. Olin jõudnud ta asjad läbi sobrada ja konteineritesse toppida, edasine oli robotite asi. Midagi, mis esimesel pilgul kahtlane oleks tundunud, tal ei olnud.

Lasin köögil toidu valmis teha ja Fäärlanderil ta sisse juhatada. Ta oli valinud riietuseks lihtsa valge kitli (või hommikumantli) ja ilmselt kogu varustust korralikult kasutanud – tundsin meeldivat tundmatut aroomi ta ümber hõljuvat. Ja siis see juhtuski. Ta seisis must kahe sammu kaugusel, minust umbes vaksajagu lühem ja poole kergem, kahvatu võõrapärane nägu, milles on siiski midagi piinavalt tuttavat, paksud tumedad juuksed, kergelt viltused hallid silmad. Ilme kartlik, silmad väsinud ja nägu kõhn, suu ümber värelemas arglik naeratus. Ma ei oska seda seletada – tundus vaid, et mulle on kõik maailma naised ükskõik, kui mul selline *girlfriend* oleks.

Noh, loomulikult vaatasin teda vast seki või paar, siis tuletas aja kontroll ennast meelde, niisamuti kui kusagil tagaplaanil lõpuseotste sügelemisest teadsin – lint jookseb.

Peaaegu oli tahtmine kirjutada, et alustasin standardprotseduuri järgi küsitlemist. See kõlab nii tobedalt – teatavas mõttes ma muidugi järgisin instruksioone, ent hariduse mõte on mitte sind ahvilikult kirjatähte järgima õpetada, vaid tagada, et sinu vaba inspiratsioon reaalsusega haakub... kui sa mulle sellise targutuse lubad.

Alustasin muidugi inglise keeles:

„Mis su nimi on?”, ise samal ajal sisimas muiates – *Ouranos Megas*, kõik kooliõpikud algavad nii!

„Lene Kristakis.”

„Kust sa tuled?”

Ta kehtas õlgu. „Valge mere äärest. Aga sa ei küsi ilmselt mitte seda. Teadsin, et Graadist väljuva ekspeditsiooni hulgas on neid, kes sobiva juhuse tulles tahavad põhja poole jalga lasta. Ühinesin nendega. Aga nad ei usaldanud mind täiesti. Nad lubasid mul kaasa tulla, ent ei lubanud oma sõidukisse. Teadsin, õigemini oletasin, et kusagil siin peavad teie baasid olema, ja kui laev

jäälahmakal peatus, panin omaette põhja poole tulema.”

Meid on alati hämmastanud ületulijate fenomenaalne informeeritus. Ei, ma ei räägi spioonidest, ja pealegi need ei jääks nüüd vahele nii lihtsa asjaga. Me arvame, et me oleme oma sõjalisi installatsioone ümbritsenud peaaegu täieliku pimedusemüüri, ent siis tuleb keegi, kes teab näiteks täpselt, kus meie baasid asuvad, ja ta on seda kuulnud kelleltki pooljuhuslikult tuttavalt kohvikus.

„Su nimi? Meenutab Kreekat?” Mida muud ta võis mulle meenutada? Ent vastus tundus mulle ebareaalne:

„Ma olengi kreeklanna... Või vähemalt loen end selleks.”

„Oskad sa kreeka keelt?” küsisin meie keeles.

Ta vaatas mulle rõõmsa üllatusega otsa. „Muidugi räägin ma kreeka keelt...”

27. juuni 2123. aastal

Panin ta istuma ja söötsin kõhu täis, ja selle ajal sain talt kätte tema loo. (Suur osa sellest on nüüdseks hetkeks kontrollitud, ta magab „külalistetoas” ja mulle laekub kogu aeg meie jutuajamise analüüsi).

Ta on kahekümne kahe aastane. Ta on sündinud Rumeenias, ema oli kreeklanna, isa passi järgi prantslane, ent etniliselt veider segu kogu Euroopa rahvastest. Isa oli FRD Arengupanga ametnik ja ilmselt võttis töö Rumeenias vastu selleks, et kodust pääseda. Nii on tal Prantsusmaal üks poolõde ja üks poolvend (ja ka kari kõikvõimalikke muid sugulasi), kes talt midagi teada ei taha. Ema hukkus mingis relvastatud konfliktis, kui nad elasid parajasti Lembergis¹. Ta oli siis seitse. Hariduse (põhiliselt ingliskeelse) on ta saanud Norras, Marokos ja Tuneesias – seal, kuhu neid viis isa töö. Peale ta ema surma hakkas isa jooma ja lõpuks kutsuti ta Pariisi tagasi, kus talle kaastundest anti mingi tühine koht, et ta saaks ausalt pensionini teenida. Ja loo lõpetuseks ühel päeval ta lihtsalt kadus. Kindlustus muidugi arvas kurat teab mida, sest tal oli suur elu kindlustuspoliis ja tagantjärele selgus, et ta medkontrolli andmed olid kas igivanad või ilmselt võltsitud, ent tõestada ei saanud midagi. Üksijäänud Lene vaatas kriitiliselt üle oma võimalused ja leidis, et isa elukindlustusleping tagab talle äraelamise õppimisse lõpuni, ent mitte kõige kallimates ülikoolides. Nii ta siis tuli oma ema õe juurde Graadi, kahekümne esimese sajandi alguse sõdades praktiliselt hävitatud, kuid viimase poolsajandiga taas kasvanud linna Balti mere kaldal, rahvaste paabelisse, kus oli odav ja talutaval tasemel inglisekeelne kõrgkool. Ta oli alati meeleldi oodatud külaline tädi majas, ent vaba inimesena ei võinud ta sallida mingit eestkostet. Tema sugulased olid meeldivad, kuid täiesti tühised inimesed. Isa ränduri ja unistajaolu oli talle andnud palju avarama silmaringi, nii et elu, mis koosnes ainult tööst, uimastitest ja virtuaalist, käis talle närvidele. Nii ta siis võttiski kätte ja ühines ekspeditsiooniga, mille kohta oli avalik saladus, et päris suur osa neist nüüd küll tagasi ei tule.

Aga kõigest järjekorras.

Kui olin ta pesema kupatanud, saatsin Fäärlanderit talle appi ja aracatid CML-i parandama, maandusin tulejuhtimispludli taha ja lülitasin end sisse. Kuulasin ära diagnoosid, mis mulle anti, ning veendusin, et asi oli lahendatud – rakette kuuldes oli üks laeva meeskonnaliige üritanud iseloomu näidata ja püstoli välja tõmmanud, ent mehed olid selleks valmis olnud ja ta sõelapõhjaks lasknud. (Üks neist sai haavata, kuid mitte tõsiselt.) Xailonid puhastasid õhuruumi ja lendasid ka mandri kohale, aga kuna eriti keegi ei soovinud sihtmärgiks saada, siis lasid nad profülaktika mõttes ainult paar väiksemat raketti ühe sõjaväebaasi ja linnavalitsuse pihta. Kogu ülejäänud seltskond oli transpordilennukiga Baasi viidud ja kuna ka Draco ja Cliff olid paar korda pihta saanud, käsutati nad koju ja teised valvemehed koristasid põgenikest jäänud kola.

Viipasid ta toolile ja istusin ta vastu teisele poole lauda. Sirutasin käe ja peaaegu vaatamata andsin

¹ Lemberg on Lvivi saksapärase nimetus

köögile stardisignaali. Vaatamata sellepärast, et jälgisin teda. Ei, ma ei lootnud teda üllatada sellega, mis juhtuma hakkab, sest sedalaadi automaatika on tuntud kõikjal arenenud maailmas vist oma sada aastat, ja masina seespoolsed väärtused on selged vaid spetsialistile. Ent ometi juhtus vastupidine – tema hämmastas mind. Kui pilust laua otsas taldrikute-kausikeste-tasside kavalkaad välja sülitati ja tema ees sujuvalt pidurdas, proovis ta üht klaasi (piimaga) näpuga kallutada, pihu taga toeks hoides. Klaas muidugi ei kõigatanudki. Ta vaatas kiiresti minu poole.

„Tahtsid teada, kui hästi ta stabiliseeritud on?” markeerisin, et teda aidata.

Ta noogutas. Otsustasin küsimise, kust tal see õppinud tehnika liigutus, jätta edaspidiseks.

„Mis keelt sa kõige meelsamini räägid?”

Ta oli võtnud kohvitassi ja jällegi nägin, kuidas ta pilk seda uuris, püüdes tema struktuuri saladustesse tungida. Kes kurat ta niisugune on, et need asjad talle midagi öelda võivad?

„Kreeka keel on mu emakeel, muidugi seda. Ma olen õppinud põhiliselt inglise keeles, nii et... Teie keelt ma ei oska.”

„Mida sa arvad või tead Kuu Ordust, et julgesid siia tulla? Miks sa tulid?”

„Midagi ei tea. Aga ametlikke materjale ma ei usu. Liiga palju on vastukäivat infot. Miks ma tulin? Oled sa ise kunagi elanud Euroopas? Siis sa ei küsiks.”

„Teoreetiliselt olen ma sellega kursis. Ma tahtsin teada, kuidas sina seda näed.”

Ta muigas rõõmutult. „Konservatismi, kitsarinnalisuse, ja sajandite eest nilbeks mõttetuseks muutunud religiooni kopitanud atmosfäär, vürtsitatud sõjaohu ja keskkonnahädade patoloogilisest väärikäsitlemisest tuleneva ahistusega. Kõik me oleme seal vangid. Informatsiooni ja majandusseaduste vangid. Kusjuures majandusseadusi kasutavad korporatsioonid nii, et tuleks välja võimalikult täpsem tühjakslüps, ja infot võltsivad kõik, alates valitsusest ja lõpetades reporteritega. Vabadus, demokraatia, progress, heaolu.” Ta muigas nukralt. „Meil ei ole seal kellelgi tulevikku. Kõik õigused on muutunud karikatuuriks. Ei ole lootust, suuri eesmärke.”

Ta vaikis hetke. „Te ju peaksite suurepäraselt teadma, mis seal toimub? Inimesi tuleb siia ju kogu aeg. Ma olen ise ka paar korda teie serveritesse sattunud. See nägi välja küll nagu propaganda, see tähendab liiga ilus, et tõsi olla, aga nii suurelt lihtsalt ei saa valetada.”

Viipasin veelkord lauale ja ta hakkas sööma. Ei pidanud vastu:

„Miks sa proovisid, kui hästi on tass stabiliseeritud? Oled õppinud väljafüüsikat?”

Ta noogutas. „Õppisin kolledžis elektriajameid, hiljem füüsikat. Bioloogiat võtsin viimased kaks aastat rohkem selleks, et oleks põhjust ekspeditsiooniga liituda.”

Võtsin ka ise kohvi ja lasin end tooli seljatoele. Fäärlander seisis siinsamas, nii et kui ta tõesti oleks tahtnud mul kaela kahekorra keerata, oleks robot appi jõudnud. Aga ma ajan sulle jama. Oli muidugi teoreetiline võimalus, et ta oleks võinud olla nii hästi treenitud, et suutnuks mu ootamatu löögiga maha rabada, aga... ärgem olgem paranoilised. Pealegi, mida ta baasis üksi peale oleks hakanud?

„Okei, räägi endast.”

Kuulasin teda, aeg-ajalt küsimusi esitades. Ma ei katsunud ise ta jutust vastuolusid otsida, meie vestlusele tehakse niikuinii teksti täisanalüüs; küsimused tulevad ka pärast.

Ta lõpetas ja jäi laua äärde kõssis istuma. Ühes teadvusenurgas olin valvel, teine ütles mulle, et see võib olla teeseldud, aga kolmandas, ja pean tunnistama, kõige suuremas oli mul tast lihtsalt kahju.

„Mis minust nüüd saab?” küsis ta siis.

Tõusin. „Kõigepealt heida pikali. Ma ei saa paar tundi liikuma. Siis viin su baasi, sealt lähed lennukiga Madagaskarile. Ja siis on aega edasi vaadata.”

Juhatasin ta külalistetuppa, soovisin head ööd ja sulgesin ukse.

9. november 2123. aastal

Tere jälle, õeke. Ma ei suuda selgelt väljendada seda, mida tunnen. Veider rahutus on see.

Psühholoogid toovad välja armastust kui sõda, armastust kui haigust jne. Minu jaoks on armastus alati olnud kui loodusõnnetus – näe juhtus, ja teha ei ole midagi.

Mul on temaga kohutavalt raske, kuigi tunnen, et ka teda tõmbab nagu magnetiga minu poole – meie olemuste vaheline kuristik on laiem kui ma ette kujutasin. *Diabolo*, ma olen vaid 27 aastat vana, arvasin, et tean elust ja naistest üht-teist, ent nüüd meenutan igal sammul (see võrdub – „peale iga eksimust”) seda, mida kunagi koolis räägiti ja millest ma siis õieti aru ei saanud. Eile ta vihastas pisarateni, kui ma kahekümnendat korda automaatselt küsisin, et kas on midagi juhtunud, kui ta kella vaatas. Kui Monkey ükskord tugeva mürgituse sai ja paar päeva teadvu seta oli, läksid tal miskipärast kellaseosed osaliselt kaduma ja ta nägi nädalaid vaeva, et aega uuesti õieti tajuma hakata. Minul on kell sellest peale, kui ta mulle kümneaastasena kolpa istutati, alati selgelt tajutav ja üheselt mõistetav-juhitav olnud, nii et igasuguse välise ajanäitaja kiikamine alarmeerib mind sõltumata sellest, et ma tean, et tal sellist lihtsalt ei ole.

Ja see on veel pisiasi võrreldes kogu muu kolaga, mis mu kolbas asub ja nii või teisiti teeb mind hoopis teiseks inimeseks, kui tavalised Maa asukad! Tal on juba radiatsioonimõõtur ja mürgianalüsaatorid ninas (nendest alustatakse, et kontrollida, kuidas organism valitud tasakaalu talub), ja ma nagu sain aru, et ta tahtis veel minult täiendavat kinnitust, et julgeda lasta end skaneerida ja varjestuskontuur paigaldada. Üks asi on koolis lugeda, teine näha temas seda uskumatut hirmu, mida tavalised inimesed tunnevad Ajukontrolli ees. Eks ma lähen ta „kätt hoidma”, kui ta tahab. Peab ütlema, et mind liigutab see usaldus, mida ta minu vastu tunneb. Maal tähendab see ohte, paljudes kohtades on tehnoloogia keelatud, ent on ju selge, et kõikvõimalikel kurjategijatel, rääkimata valitsustest, on sellised seadmed olemas, ja paljudes riikides on pea igahommikune ajuskannimine vähegi tähtsatel ametikohtadel elu paratamatu koostisosa... sisaldades riske! Ei suuda ohkamata jätta – iga katse puhul minu ajju tungida muutub kolbas asuv kontuur automaatselt nanoseki jooksul ülijuhtivaks, ja mul tuleb alati spetsiaalselt talle korraldus anda avaneda, ka siis, kui ma tahan DirectVideot vaadata.

Veel olen nüüdseks saanud mõru maigu suhu seletamisest, et midagi meil „ei pea”. Väga palju on ju neid, kes enne kümneid aastaid meil elavad, enne kui esimesed abivahendid siirdada lasevad. Teiselt poolt on ju selge, et meie tsivilisatsioonis toimetulek ilma nendeta on raske ja me ei saa kaitsetuid, abitud või lausa vaenulikke tüüpe igale poole lasta. Ent aitab sellest.

Nagu sa tead, korraldasin nii, et ta jäi Põhjatähele. Ilmselt muidugi järgis ta pimesi mu näpunäiteid, igatahes tegi ta „õigeid” asju ja sai esimese „beebisertifikaadi” väga ruttu kätte. Tekitasime ta kursustesse kolmepäevase augu, aitasin töö ära jagada ja tõin ta eile siia enda juurde.

Ja – õeke-kallis, ma olen sulle ennegi pajatanud oma seiklustest ja kuna sina oled mu õde ja tegelikult hoopis midagi erilist, siis tean, et sa ei ole neid pahaks pannud, ehkki ma pole naissooga võib-olla kõige viisakamalt ümber käinud. Hakkama olen alati saanud. Eile aga oleksin oma tavaliselt viisil käitudes ilmselt kõik ära rikkunud.

Ma mäletan, et kui sattusin esimest korda lugema „Tristani ja Isoldet” – olin siis umbes 12 – läksin segaduses õpetaja juurde ja alustasin vist sõnadega: „Kuule, õps, ma tean küll, et raamat on keskajast, aga mulle tundub, et need inimesed vajaksid psühhiaatri abi.”

Ming vaatas mind tookord umbes viis sekki, keerutas raamatut käes ja ohkas sõnu otsides:

„Need inimesed olid oma ajastu ohvrid. Aga nad ei teadnud, et nad on ohvrid, sest neil ei olnud ettekujutust muudest võimalustest. Inimlikud kired ja loomevajadus langesid nõmeda moraali kõverpeeglile ja tulemuseks on pingviini poeem „Kotkalend”. Lisaks peaksin ma sulle andma „patu” mõiste. Vaevamata ennast skolastiliste nüanssidega üritas kristlus, nagu paljud muud inimvihakajalikud religioonid, armastust reglementeerida, komponentideks jagada. Hāda ei ole muide isegi mitte selles, et see raamat on olemas – üks surnud aeg oma võõraste ideedega teiste samasuguste lõputus reas. Kahjuks on sedalaadi rumaluse mõjusid ka meie kultuuris ning arvestades kristluse levikut ja mõju maailmas, ei tundugi see vast nii kummaline, et patuse tegevuse kategooria esineb siiani inimeste teadvuses küllalt suures osas maailmast...”

Nagu sa tead, võis Ming rāakida lõpmatuseni, kui ma ei andnuks märku, et hakkas tūdinema.

Nii et ma ise ka ei tea, oli see lihtsalt õnn või alateadlik geniaalsus, aga ma ei järginud oma tavalist viisi ja, öeldes „asjad tähtsuse järjekorras”, ei raputanud teda kohe baasi saabudes kombinesoonist välja. Sõime, lobisesime, vahtisime virmalisi ja kulus oma neli-viis tundi, enne kui ta voodisse viisin. Ma ei usu siiani – ta neitsinahk oli terve.

Skandinaavia

Draco astus majast välja ja hingas mõnuga krōbejahedat õhku. Taeva must samet oli selge ja tähekirjaline. Siiski olid nāha vaid kirkamad tähed, sest loodetaevas oli hele – oli hiliskevad ja päike ei lāinud enam eriti sūgavale horisoni taha – polaarjoon oli lähedal ning varsti pidi algama polaarpäev.

„Merkuur, Veenus,” pomises Draco lõuna poole kiigates. Ta kontrollis seda arvutilt ja noogutas omaette, kui selgus, et ta oli õigesti arvanud.

Eriti külm ei olnud – vast kraadi 20. Uks ta selja taga sulgus tasase sahinaga ja mehe sõrmed otsisid sekundi kraelt nuppe, enne kui talle meenus, et Maal elutagamissüsteemi ei ole – tahvlit liigutavate mehhanismide helid oli talle ebameeldivalt õhulūūsi meenutanud. Ta asus kaljukingu tipus või peaaegu tipus. Pāris tipus temast kolmekūmne meetri kaugusel oli kaljuga ūhtesulav kuppel, mille undas tuules antennide rāgastik. Igal pool ūmberringi oli nāha lumiseid tippe, aga otse ta ees haigutas lai org, mille pōhjas, kesk tumedat lumetut maad oli asundus. Siia paistis see kuhugi kinni jāānud jaaniussikeste sūlemina. Ōhk oli selge, tuled virvendasid vaid veidi. Kuigi sinna oli linnulennult mõni kilomeeter, paistsid ka selles pea olematus valguses majade katused, teed ja ūksikud inimkogud selgesti kätte. Draco teadis, et orupōhjast omakorda polnud nende „pesa” nāha isegi siis, kui tāpselt teada, kuhu vaadata.

Ta uuris māgesid lõunasuunal ja varsti tabaski silm ūle ūhe harja sirutuva valge pilveussi, mis nāgi vālja nagu oleks lume all pikka õhupalli tāis puhutud – vintsklev ja vonklev vorst tāhistas teed, kust tuli CML, õhkpadjasōiduk. Varsti seletas silm ka selles pea olematus valguses lihvitud merikarpi meenutavat lumevārvi masinat, mis nāiva pingutuseta māāramata kõrguses maa kohal libisedes kaljude vahel teed otsis ja siis hoogsalt kūnkale tōusis. Masin pidurdas nagu māesuusataja, paisates Draco lund tāis, toetus rullitaolistele ratastele ja laskus maa pinnale lähemale. Ōhu vihin turbiinides vaibus ja liblikatiivana tōusis ūles uks. Draco astus lähemale ja silmitses masinast vāljunud meest.

„Hei, mina olen Draco. Jan Svensson? *Glad to see you.*”

„*Gu’afon*, ōeldakse siin.” Mees noogutas ja naeratas. Ta nāgi vālja umbes viiekūmnene, pikk, kõhn, tūūpilise skandinaavlaste nāoga (kui sellist ūldse olemas on) ja samuti kohalike moodi riides, ta vajus pōlvini lumme ja uuris pikalt asulat orupōhjas.

„Ma panin ka omad mehed tōōle, mõlemal pool piiri,” lausus ta vaikselt. „Nad muidugi tegid seda juba niikuinii... Kuidas Chadisel lāheb? Midagi uut?”

„Ei. Ja aitäh abi eest.”

Jani suunurkades tuksatas muie, ta heitis Draco poole kõõrdpilgu – pole tänu väärt – ja pööras pilgu tagasi alla.

„Politseiülemat tuleb kuulata, ütlevad mõned,” ühmas ta aegamisi noogutades kergelt käriseva häälega, pilk uitamas ümbrusel. Draco teadis et vaatamata petlikule välimusele pidi too mees olema vähemalt 100. Ta oli üks „vanadest”, mitte sellise kaliibriga kui Judge või König, ent omamoodi möödapääsmatu kuju, kui vähegi tõsiselt tahta aru saada, mida ajaloolist oli XXI sajandil juhtunud. Mees, kes oli eelmise sajandi keskpaigas toimetanud eluga riskides vajalikke inimesi ja materjale Prantsuse kosmoseprogrammide kaudu Kuule, kes oli 60 aastat tagasi, kasutades veel osaliselt vanu NATO radareid ja satelliite, blokeerinud Uue Nõukogude Vabariigi terroristide Euroopa poole lendu lastud tuumaraketid, kes oli korraldanud ja juhtinud organisatsiooni Skandi naavia haru 40 aastat, kes oli koordineerinud Islandi hõivamist – kui ainult peamisega piirduda. Mees, kes teadis Euroopa luure- ja terroriorganisatsioonidest rohkem, kui ükski elav inimene.

„Kas Odin on siin?” küsis elav legend siis rohkem kinnituseks, ikka alla vaadates.

„Ei ole vaja kolm korda arvata,” präaksatas valjuhääldi nende pea kohal; ilmselt jälgis Odin neid ja eelistas suhtlemiseks traditsioonilisi vahendeid.

Pilk ikka kauguses, tiris Jan käsikaudu masinast välja koti, vaatas korraks otsivalt jalge ette ja lasi selle ilmse kergendusega kõrval kakerdavale robotkärule selga vajuda. Viimane vajus lume alla ja jäi üsna abitult kriunuma, enne kui suutis end välja rabelda ja raskuse all kõikudes ukse poole liikuma hakata. Jan noogutas uuesti nagu iseendale ja järgnes talle, ent pöördus uktsel veelkord orgu vaatama.

„Mida sa siin pimedas õieti näed?” küsis tema kõrvale seisma jäänud Draco.

„Bolidenstyga,” märkis mees teisele poolküsivalt-poolkommenteerivalt.

„Nii selle paiga vana nimi on,” noogutas viimane.

„Palju siin vanast järgi on?”

„Kust mina tean. Teist päeva siin. Ma muidu valvejaamavöös. Chadise naaber. Sina tunned paika määratult paremini kui mina.”

„Aaa. Vastus on, et eriti mitte midagi. Elanikest on 9/10 siia kolinud viimase kahekümne aastaga. Enne Skellefteå lepingut oli ta tähtsusetu külake. Ja peale referendumit läks ju lahinguks. Mingi masohhism paneb mu huvi tundma, mida nad viimasel ajal ära on lõhkunud.

See seal paremal on Bjornkulle?”

Oli Draco kord noogutada.

„Ja seal taga on lõhang.”

Veel üks noogutus, kui Draco arvutikaardilt kontrollis.

„Oled sa huvi tundnud muinsuskaitse vastu?”

„Ma pole veel sobivas eas, et lapsepõlvemälestused muinasajaloo eest läbi läheksid.”

Jan turtsatas ja vaatas Dracot arvustavalt.

„Oma viga, et näed välja nagu laste pildiraamatust,” kostis pea kohalt Odini naeru.

„Ja minus ärkab Voki,” püüdis Draco oma teravust ebaõnnestunud naljaks pöörata.

„Teid küll.” Jan naeratas lepitavalt ja astus sisse. „Tulen Stockholmist ühelt kohtumiselt, ei olnud aega riideid vahetada. Ei ole põhimõtteliselt kloun. Ja ümbrust tunnen seetõttu, et võtsin siinsetest

lahingutest osa,” viskas ta üle õla Dracole.

Sees noogutas ta vastu tulnud Odinile ja vaatas siis segaduses ringi.

„Miks siin nii pime on?”

„Generaator on tuksis, töötame avariivoolul,” selgitas Odin ja osutas siis maja plaanile, mille ta ukse kõrvale seinale terminalile oli toonud. „Millist tuba tahad? Vaatega Björnkullele?”

„Jah. Kuigi ma ei jää ehk kauaks.”

„Mine tea.” Odin kirjutas Jani nime klaviatuuril, see ilmus ühele toale, mille värv plaanil muutus. „Sinna,” viipas mees käega.

„Kus te teda hoiate?”

„All.” Odin viipas veelkord plaanile. „See ju „jäämägi”, kaks korrust maa peal ja kaheksa maa all. Veerand tunni pärast C18-s. Võta relv kaasa. Selle aja peale peaks uus generaator kohal olema. Kuna Kent pidi niikuinii tulema, siis ta toob. Kõik mu inimesed lähevad seda üles panema, nii et siia jääme ainult mina, sina, Kent ja Draco. See on kerge julgeolekureeglite rikkumine, aga meist Dracoga piisab Keskuses, kuigi ta on samuti siin võõras. Teie Kentiga võtate ta ette.”

„Mis generaatoriga juhtus?”

„See Berret. Tiris filtri ära ja lasi veega palke turbiini. Täielik idiootsus. Paar laba murdus ja telg läks tsentrist välja. Me ei saa seda siin parandada. Oleme olnud kuusteist tundi avariivoolul. Me arvasime alguses, et midagi suuremat on tulemas, higistasime, näpud päästikul. Mille kuradi pärast seda vaja oli?”

„Kuidas te ta niikaugemale lasite?”

„Ta tuli pool aastat tagasi enam-vähem siitsamast Ordu territooriumile ja jäi Põhjatahele. Skaneerimise esimese astme vastu ei olnud tal midagi, tulemus negatiivne. Kui ta eile siia tuli, arvasime, et ta kavatseb tagasi minna – on ka selliseid; ja las läheb, kui tahab. Ta hulkus ringi ja... me ju ei jälginud teda pidevalt, ei taibanud kohe, mis ta teeb, kui ta tammi juures askeldama hakkas.”

Jan norsatas. „Ja millega ma õieti aidata saan?”

Odin vaatas korra Draco poole. „Enne, kui te selle tüübi ette võtate, räägime omavahel. Kent, nagu sa tead, on Senati poolt pandud midagi vastuluuretaolist tegema. Ta on sõnaahtram, kui – see on muidugi mu isiklik arvamus – antud juhul vajalik on. Sa oled väga kogenud... Ta teab midagi olulist, eeldan, et laias laastus viimase aasta jooksul siit piirkonnast meie juurde tulijate kohta. Seal oli üks tüdruk, Lene, kellest Chadis väga huvitatud on. Ja nüüd on Lene teist päeva kadunud. Kusagil siin piirkonnas. Chadis ei usu, et ta tagasi läks.”

Jan vaatas Draco otsa. „Sellepärast oletegi siin nii ametis?”

„Jah.”

„Teie töö valvejaamas?”

„Andsime üle. Ei Chadis ega veel vähem mina saa loomulikult garanteerida midagi seoses Lenega. Tundub aga kõige mõistlikum niipea, kui ta leitakse, ta uinutada, ja me läheme Marsile. Chadis on oma ja Lene Lähetuse praktiliselt ette valmistanud. Mina aitan teda kuidas oskan, ja ega mul pole midagi oma vanematekodu külastamise vastu.”

Jan noogutas tummalt, siis pöördus minekule. „Nüüd juba viiendiku pärast nõupidamine, olen C18-s. Kas Kent jõuab?”

Odin sulges hetkeks silmad TI-d küsitledes. „Maandumine 80 ja 100 vahel. Jõuab.” Ta noogutas ja

pöördus teise suunda. Draco vaatas neile süngelt järele ja lonkis siis ka minema.

Ta laskus trepist ja jõudis suurde ruumi, mis võttis enda alla pea kogu esimese keldrikorruse. Aknaid polnud, nende asemel olid ekraanid ja väljavaade oli parem, kui see akende puhul iial olla oleks võinud, ümbrus oli selgelt näha nagu heledaimal päeval.

„Odin tuleb ka kohe,“ hüüdis üks kohalik mees talle püsti hüpates; üks mees ja naine olid teisest trepist üles tormanud niipea kui teda märkasid. „Võta üle, me läksime.“ Ta kirjutas klaviatuuril korraldusi.

„Odin, kurat!“ röögatas ta mikrofoni. „Kent maandub kohe, kus sa oled?“

„Mul läheb veel hetk aega...“

„Leidsid aja kusemiseks...“

„Ma ei... Lõuad pidada! Lase jalga.“

„Ma ei tohi enne, kui sa üles jõuad.“

„Nii...“ Odin ilmselt otsis terminali, ükskõik millega ta siis tegeles. „Sul on minu kui vastutava komandöri luba. Ma olen niikuinii paari kümne sekki pärast üleval.“

Mees kõhkles hetke, siis viipas Dracole ja tormas minema, käigu pealt paksu kombinesooni selga toppides.

Ta ei jõudnud tegelikult õieti uksest väljagi, kui Odin sisse tuli ja oma ID registreeris.

Peale igaks juhuks puldi juures tolgendamise polnud neil praktiliselt midagi teha vaja ja ekraanidelt oli suurepärase jälgida, kuidas kuuhest heledast tähest said nõeljad leegid, siis aimus nende kohal valge balloon, leegid pikenesid järsku, lumevaip ärkas nagu ellu ja põgenes valgete tupruvate sammastena laiali, ekraanide allservas välgatasid kirjad, et optilist kujutist enam ei ole (nägid nad selgesti sellest olenemata), ja siis võpatas kalju, kui taevast tulnud kolakas mäele laskus. Lumi langes alla ja ekraanidelt oli näha, kuidas liiga lähedal seisnud inimesed end puhtaks rapsisid ja koos robotitega transpordilennuki ümber askeldama hakkasid.

Üks kogu hüppas luugist välja, seletas midagi hoogsalt ligirutanud inimestele ja sammus siis maja suunas.

„Kent?“ küsis Draco.

Odin noogutas ja viipas määrangutele.

„Tema. Olete kohtunud?“

„Vahetult mitte. Aga selletagi on mul tema suhtes selline pahandust teinud koolipoisi tunne. Ja see on ülimalt ärritav.“

„Miks?“ Odin vaatas pisut arusaamatuses teise poole. „Ta teeb omal viisil rasket ja tänamatut tööd nii hästi kui oskab, aga me oleme ju kõik täissertifikaadi omanikud, „ordurüütli“. Me oleme võrdsed, tal ei ole mingeid „eriõigusi“.“

„Ma tean. Ta on palju vanem ja kogenum, pea igas situatsioonis usaldaksin teda pimesi, – nagu sa ütled – nagu me kõik omavahel. Ometi ei saa ma lahti vastakatest tunnetest tema ja Tamako puhul.“

Odin kõhkles hetke. „Sa ei ole tegelikult ainus. Ja kui sa veel teaksid, kuidas nad ise seda põevad.“

„Ära siis ütle talle,“ Draco naeratas. „Küll ma endaga ka hakkama saan.“

Ta uuris hetke pulti ja lülitas sisse selle ülekuulamiseks valitud ruumi, C18-e side. Terava tumeda kandiga piiratud paariruutmeetrine ala ühe laua kohal näitas nagu sama laua teisel poolel istuvat Jani, ning kohale jõudnud Kent viskas just seljast tiritud skafandri robotile pähe.

„Tere,” ütles Draco.

Mehed teisel poolel ei reageerinud, Kent sättis end istuma ja nad rääkisid omavahel, ignoreerides juhtimiskeskust.

Odin hakkas irvitama ja ka Draco turtsatas taibates.

„Näh, saangi natuke tagasi teha. Kust meie pool sisse käib...? Juba leidsin.”

Jan ja Kent vaatasid kiiresti, pea võpatades nende poole.

„Aa, ülekuulamine toimub siinsamas,” märkis Kent, noogutades tervituseks talle ja Odinile.

„Vastupidiselt kõigile headele tavadele... Robotid on korraliku töö teinud.”

Kent tõusis ja uuris näiliselt juhtimiskeskust.

„On jah. Ma ei näegi...”

„Sa ei öelnud muu kohta? Vajad sa veel midagi?”

„Loodetavasti mitte. Draco, kas Lene kohta on midagi kuulda?”

„Sa peaksid teadma, et ei ole.”

„Draco, palun. Ma tean, et teda ei ole leitud, ega ole ta ka kusagil mujal välja ilmunud. Olete te vähemalt mingeid jälgi leidnud?”

Draco raputas pead. „Ei.”

„Kahju. Kas võtame tüübi ette?”

„Tahaksin enne ühte asja küsida,” sekkus Odin. „Mida sa õieti taga ajad, mida on erelist neis viimastes saabujates?”

Kent laiutas käsi, randmed laual. „Kõik faktid on avalikud. Mul ei ole rohkem tõendeid. Vara rääkida.”

„Mida sa just äsja vastasid Dracole?”

Kent surus huuled kokku, ühmas baarirobotile „kohvi!” ja naaldus toolis tagasi. Ta süüvis hetke ja siis süttisid ekraanidel viited ja tekstid, mida ta vastavalt oma jutule esiplaanile tõi.

„Asi algas peale sellest, et juba üle aasta oleme avastanud mõnedel Graadi piirkonnas elanud ületulijatel mõjutusi, mis mitmeid tunnuseid arvestades ei saa olla juhuslikud.” Tekstides süttisid viited, graafikutel olid mõned alad markeeritud. „Vabandage mu ebamäärasust, aga ajuskaneerimise terminoloogiaga ei hakka ma teid praegu tapma ja kuigi me oleme kindlad, et tegu on Graadi luurega, on ebatõenäolised, kuid võimalikud ka muud variandid – mingid üliõpilaste tobedad katsed, kuritegelikud või poliitilised salaorganisatsioonid *et cetera*.”

Nad saadavad teateid. Infantiilseid. Ega nad ise ei mäleta.” Vastav leht tuli esiplaanile.

„Trigerkoodid?” küsis Jan, olles neid uurinud.

„Jah. Aga... Ma tõepoolest ei tea. Need ei ole tavalised. Kasvõi seesama Adran Berret – skaneerimine oli negatiivne, aga nüüd tegi ta midagi ropploli, mis on iseloomulik vaid halvasti sisestatud trigerkoodidele.”

„Mingi uus tehnoloogia?” oletas Odin.

Kent noogutas. „See oleks seletus. Ja sellepärast tahaksin ka mina väga Lene üles leida. Tänu Chadisele tegi ta paljusid asju kiiremini kui tavaliselt. Skaneerimine on ju vabatahtlik, aga kui see kord toimub, siis mõlemat pidi – kas inimene on veendunud agent või tahtmatu, sisendatud – me leiame vastuse. Ma rääkisin veelkord Benniga, doktor Benn Geega, ta vaatas koos teistega nii Lene,

kui Adrani ja teiste kahtlaste skaneeringuandmed üle. Ainult Lenele on tehtud süvaskaneering, tase 3, tal on ka juba kaitsevõre ajus. Teda on mõjutatud, keegi teadis Chadisest koos tema kreeka keelega, aga tal ei ole mingeid juhiseid.”

Odin ja Jan vaatasid Draco poole. See noogutas omakorda. „Chadis teab, et ta oli saadetud selle arvestusega, et ta teda kohtaks. Aga – Chadis on palunud end korduvalt igaks juhuks skaneerida – nad meeldivad teineteisele ilma välise mõjutuseta. Me kõik teame, et Graadi luure ei ole kosjakontor. Chadis tahab Lenet aidata. Tema ja ka enda pärast. Mina tahan neid aidata. Nende mõlema pärast.”

Odin vaatas kõrvale ja vandus vaikselt.

„Ma arvan, et ülekuulamine tuleb edasi lükata – politseiteade – Gingerby juurest leiti üks poolkülmunud naisterahvas. Kirjeldus klapi... kurat, siis ehk on Lene süüdi selles eilses põlengus...”

„Mis põlengus?” lõikas Kent.

„Ei midagi tähtsat, üks ladu.” Ta tekitas ekraanidele andmed. „Chadis juba keeras otsa sinnapoole. Vist on kõige õigem, kui Draco ja Kent ka võimalikult kiiresti Gingerbyssi lähevad. Jan, tule üles minu juurde.”

Mehed kadusid ruumist. Draco lasi robotil oma kombinesooni tuua ja oli selle just selga saanud, kui Jan uksele ilmus. Ta noogutas teistele ja kiirustas minema.

„Et Chadis end puruks ei sõida,” pomises Odin satelliitluure andmetelt viimase sõidukiirust arvutades.

„Ma proovin igaks juhuks oma inimesi kätte saada.” Jan haaras klaviatuuri ja tõmbas virtuaalikiivri pähe.

Odinil polnud niikuinii aega vastata, sest tundus, et ta räägib mitut kõnet korraga. Peale ühe õhusõiduki vilkuvale määrangule vajutamist tekkis ekraanile Tamako.

„Tamako – Kent palus öelda, et tema ja Chadis leiavad loodetavasti kohe Lene. Ta võib abi vajada ja mul ei ole siin mingit erilist medinstallatsiooni. On teil mingid muud kokkulepped? Tuled neile järele?”

Tamako noogutas. „Nagu näed, olen juba õhus. Niipea, kui Lene on käes, maandun xailoniga seal lähedal. Lähetuse koordinaatoriga on ka kõik kokku lepitud, nii et nad lähevad viivitusega niipea, kui see võimalik on. Kõige parem, kui Lene enne Marsile jõudmist ei ärka.”

„Käib sul alati selline tormamine?” uuris Jan visiiri tõstes.

„Ei, tavaline seisund sarnaneb talveunele.”

Mõlemad vaatasid, kuidas parasjagu CML nagu kurjast vaimust vaevatuna minema kihutas.

„Veel üks, kes võib end ribadeks kihutada,” vangutas Odin pead.

„Ma olen kindel, et juhib Kent,” mühatas Jan vastu.

„Nagu see oleks mingi garantii. Kihla ma ei vea.” Ta vajutas klahve. „Said midagi?”

Jan noogutas. „See on Lene ja ta on haiglas. Olukord stabiilne, niipalju kui meie kompuuter kohaliku haigla arvutilt välja pigistas.”

„Saada see kõik Oddchandile orbiidil. Ta lubas nad vastu võtta ja Lene sobivalt hiberneerida.”

Jan noogutas nii ägedalt, et visiir oma kohale kukkus.

Minut hiljem võttis ta aeglaselt kiivri peast ja kiikas teisel pool lauda istuva Odini poole.

„Veel midagi?”

Viimane oli end toolil taha kallutanud, üks käsi mängles klaviatuuril ja ta jälgis ekraane. Vastuseks raputas ta siiski pead. „Nüüd pole muud teha kui oodata.”

„Jälle saab üks patune paradiisi,” Jan tõusis ja ringutas. „Kurat võtaks Maad, kurat võtaks Halli Tsooni. Aga kuidas me saaksime ilma nendeta endile valgeid tiibu selga kujutleda?”

„Sa oled vanaduses filosofoerima hakanud,” mõrises Odin. Ta lasi klaviatuuri lahti ja viipas baariroboti lähemale. „Tahad ka süüa?”

Jan noogutas. „Ja tilgake nii vana Larsenit, kui sul juhtub olema, palun.”

Zombie-deržava

Karl Bogomolo vaatas läbi tõusva lifti klaasseina linna, mis iga mööduva hetkega üha rohkem ta all avardus. Siin, välisseina klaasist torus liikuvast tõstemehhanismis ei olnud kunagi trügimist, sest paljud inimesed ei talunud mitmesajameetrist kõrgust, mis haprana tunduvate seinte ja tugevate vahelt avanes, ei talunud vaadet, mis laius igal pool, kuhu silm ulatus. Ka Karl pidi endale tunnistama, et tundis kerget ebamugavust olles liiga lähedal vaid võrede või klaasiga piiratud sügavikele. Aga ta tegi kõik, et seda hirmu endas maha suruda. Mõelda, et sada-sadaviiskümmend aastat tagasi olid enamikul pilvelõhkujatest liftid väljaspool! See maja oli anakronism. Ta oligi peaaegu ainus suur ehitis, mis oli linnast alles jäänud peale Kodusõda, ja nüüd algkuju-lähedaselt taastatud. Ta oli kõrge, võimas. Ta kerkis tumeda tornina teiste kastide vahel, erinedes neist nii vormilt kui sisult. Ei olnud juhus, et Luure oli oma peakorterit just siia teinud. Isegi mitte ainult sellepärast, et kõrgematelt korrustelt avanes neile katteta side kogu taevassfääri satelliitidele või et katusel olid helikopterite maandumisplatsid ning kuna hoones olid mitmete rahvusvaheliste korporatsioonide ja pankade esindused, ei paistnud nende õhuliiklus väga välja. Šeff tundis ilmselt sedasama ihalust, mis Karlgi, ihalust aegade järele, kus riik oli suur ja tugev, kus nende esivanemad määrasid maailma asju ja nende organisatsioonil oli raha ja mõju määratult rohkem kui täna. Ega keegi nende vastu otseselt ei astunud, aga Luuret peeti paariaks. Kui põllisasukad veel hoidsid neid, salajase lootusega, et ehk on nad jõud, kes impeeriumi taastavad, siis uustulnukad talusid neid nagu tarakane. See tegi haiget. Neid ei olnud võimalik karistada, sest majanduslikud võimud olid Luurele üheselt selgeks teinud, et riigile on tähtis olla atraktiivne ja avatud, muidu raha ei tule, ja nii ei olnud kuidagi võimalik neist ka lahti saada. Ja lisaks kuulutas vanem tulnukate laine, et mis põllisasukad te olete, ise vallutasite selle maa kõigest nelisada aastat tagasi, ja meie esivanemad tulid siia juba kakssada aastat tagasi. Ja oma keel ja kultuur pistke ka sinnasamusesse. Nad rääkisid kohutavad pidžin-inglišit, aga kui suvatsesid vene keelt rääkida, oli tulemuseks veelgi jäledam, vaene, moonutatud, neljasajasõnaline keelevärdjas.

Karl Bogomolo ei tundnud rõõmu kutsesest šefi juurde. Sellised kohtumised toimusid üldse kahel põhjusel, mis aga teisest küljest andsid talle lootust, et see ei saa ehk viimane tulek olema – esiteks vaatamata kõigile ettevaatusabinõudele häkiti alailma lahti nende salastatud side. Nad olid professionaalid ja ei rääkinud kunagi liigset, aga nõrdimapanev oli seegi, kui nende vestluste sõnasõnalised tekstid kuhugi avalikku serverisse ilmusid. Teiseks tahtis šeff ise näha inimesi, kellega ta päevast päeva töötab – oli ta pisut vanamoodne. Ta oli ka positsioonil, kus võis ennast näidata, sest ei lahkunud mitte kunagi siit hoonest. Paraku aga teadis Karl seekord, et oodata on pahandusi. See viimane projekt – see ei olnud veel ebaõnnestunud, aga kogu elu luures töötanud inimesena oli ta sügavalt kahelnud, kas mitte isegi lahkuda, kui talle pakuti Kosmose piraatide liini. „Pakuti” oli muidugi eufemism, ära öelda oli mõeldamatu ja pretsedenditu, ainus viis seda vältida oleks olnud kas raske haigus või viimasel ülesandel mõneks ajaks kadumaminek – eeldusel muidugi, et see oleks puhtalt tehtud – ja nii kriitilise aja möödalaskmine, kuni keegi teine piruka

saab. Lahkuda... see oli talle samuti võimatu ja kujuteldamatu, ta oli terve elu oma rahva teenimisele pühendanud, tal ei olnudki tegelikult mingit teist elu; ja muidugi andis see talle tähtsuse, positsiooni ja sissetuleku. Ilma oleks ta ümmargune null. Aga tegelda Kuu Orduga... ptüi, Kosmosepiraatidega (nagu nad kõik püüdlisid alati ütlesid, eksi mine oleks karistuse kaasa toonud, kuni degradeerimiseni), see oli nagu surmaotsus. Mitte üht rahuldava tulemusega operatsiooni sel sajandil. Kuus kibestunud liiniülemat, kellest neli olid lahkunud suitsiidi läbi. Ta oli teinud, mis võimalik, kaks aastat. Seda oli vähe, aga arvestades eelkäijate kogemusi, oli see vähemalt midagi. Ja nüüd võitles ta iga päev, iga uue informatsioonikilluga järjest kasvava veendumusega, et see töö on lootusetu. Ta ei olnud rumal mees. Sellised, kui nad luuresse satu vadki, ei tööta seal kaua. Ta oli isegi päris andekas, mis oligi tinginud tema määramise kõige raskema tegevussuuna etteotsa. Ta oli piisavalt kogenud, et poolintuitiivselt täita lüngad napi teabe korral. Karl läks oma ülemuse juurde kibeda teadmisega, et on lõksus.

Esimene ruum, kuhu ta sattus liftist väljudes, meenutas veel tavalist kontorit, ainult seda läbides mõtles ta tusaselt, et miks, *nahui*, tuleb juba need tegelikult kaitses kasutatud sekretärineid sellised krokodillilõustaga bodybuilderid valida. Ta noogutas asjaosalistele tervituseks ja, tõmmates kaardi läbi pilu, astus järgmisse ruumi. Siin olid ainult robotid. Ta astus silmapõhja, sõrmejälgede ja paari muu identifitseerimiseadme juurde, mis olid asetatud nii, et neid uksest mistahes nurga alt näha ei oleks. Seadmed andsid rohelist ja robotid ei teinud temast väljagi. Järgmine uks avanes kellegi korralduse peale, kes ruumi kaamerast jälgis. See oli juba terasseintega, üks sein tumedast klaasist, mille taga, ta teadis, igavlesid juba tõsisemad tüübid. Ta andis ära relva, järjekordne uks avanes, maskiga sekretär juhatas ta piki koridori ja siis oli ta šefi kabinetis.

Tume tammest mööbel, roheline kalev, merevaigust iluasjakesed. Karl teadis, et need elektroonikaajastul kasutatud esemed on ehtsad, seega väga kallid. Ta muidugi teadis, mis on sulepea, ka topsidele suutis ta funktsiooni välja mõelda, kuid milleks näiteks see silindri segment, muna peal?

Šeff ise, Looderiigi Luure Peavalitsuse ülem, ei olnud imposantne kuju. Keskmist kasvu, halli ametniku maneeridega, lühinägelike silmadega kiilaspäine mees. Ometi oli ta, keerutades, intriigitsedes ja reetes kui tarvis, juhtinud seda ametkonda kolmkümmend aastat. Teda ei tohtinud alahinnata. Vaatamata sellele, et ta käitus alatult ja millegi eriti suurega hakkama ei olnud saanud, ei olnud ta teinud ka arvestatavaid vigu ja oli hoidnud riiki suuremate prohmkate eest. Alamad ametnikud sosistasid, et ta on riigi kõige suurem saladus, et ta on nende aastate jooksul ennast väga põhjalikult ära salastanud, nii et elus pole enam ühtegi inimest, kes teaks isegi ta nime.

Karl lähenes sobiliku viie meetrini ja lausus kuiva kurguga:

„Te kutsusite mind, šeff?”

„Jah. Istu.”

Luure ülem oli teda tugitoolis tagasi naaldunult vaikides jälginud, kui ta ruumi sisenes, nüüd, kõneldes liigutas ta vaid huuli. Karl vaatas ringi ja laskus ühte mugavasse tugitooli pika nõupidamistelaia ääres. Kurjad keeled kinnitasid ka seda, et luure ülem oli tegelikult juba ammu surnud, tema kohta täitis spetsiaalselt programmeeritud robot. Et kogu juhtimine on keerukas pooljuhuslike otsuste abrakadabra ja mitte kellelgi riigis ei ole julgust ega tahtmist juheta seinast tõmmata, sest tulemus ei ole hullem kui inimestest juhtide puhul. Karl aimas, et tõde on keerukam. Oligi – nelikümmend aastat tagasi oli šeff murdnud selgroo. See lapiti kokku, aga aja jooksul olid koed degradeerunud, oli tehtud mitmeid operatsioone ja asendusi, ja nüüd tegi iga liigutus põrguvalu. Šeff ei olnud veel valmis valudest loobuma alakeha igavese halvatuses hinnaga. Veel.

„Võta mask.”

Tähendab, kohtumisele tuli keegi veel. Halb. Miks teda ei hoiatatud?

Pehme küütlev mask liibus näole, muutes inimest tundmatuseni. Maskil ei olnud silmade ja suu moonutajaid, vaid ainult augud, see tegi nad palju mugavamaks; lõpuks ei olnud silmade värv arvestatav tunnus, kui juba lapsedki ehetena mitmevärvilisi kontaktläätsi kandsid, ja lindistamine oli siin šefi privileeg. Ilmselt kellegi märguande peale tuli kõrvalruumist kaks meest, samuti maskis.

„Need härrased on Duuma erioperatsioonide kontrollkomisjonist,” lausus šeff kuivalt.

Valu maha surudes tõstis ta käe ja tekitas vaid oma laualt nähtavatele ekraanidele mõned kujutised.

„Millega sa praegu tegeled?”

Halb küsimus.

„Minu ülesanded on korduvalt fikseeritud ja üle vaadatud. Koguda kõikvõimalikku informatsiooni Kosmosepiraaside kohta, avastada nende agente, avastada ja tõrjuda nende aktsioone, mis meie huve riivavad, ja nii edasi. Te ei öelnud, et soovite vahearuannet? ...”

Ta jättis lause lõpu õhku rippuma.

„Kas meil on nüüd mõni arvestatav agent nende hulgas?” küsis parempoolne komisjoniliige. Ta hääli oli lame ja mittemidagiütlev. Huvitu.

Karl hingas sügavalt sisse ja siis välja. Mida nad temast tahavad?

„Ei.”

Vaikus.

„Kuid lubage juhtida tähelepanu sellele, et ka varem ei olnud. Pole kunagi tegelikult olnud. Ja ma ei tea riiki, kus olukord oleks parem. Isegi USA...”

„Ma ei vaja õigustusi. Operatsioon „Paeluss”?”

Siis ikkagi.

„Kulgeb seni plaanipäraselt. Väljavalitud kolmeteistkümnest kandjast on kümme piraatide juures. See on parem tulemus kui me ootasime. Arvestasime, et saame operatsiooni seda faasi edukaks lugeda juba 60%-ga. Meenutan, et kahekümnest kandidaadist kolmteist suutis trigerid vastu võtta...”

„Kolmandas rühmas,” poetas vasakpoolne külaline.

„Teooria on toores, me pidime tegema läbi kontrollrühmad. Ma olin valmis ka selleks, et peame veel mõned rühmad ebaõnnestunuks tunnistama.”

„Ja hävitama. Rektor mainiski juba üliõpilaste kadumist vestluses presidendiga. Üleeile,” parempoolse mehe toon oli üleolevalt hooletu. Tühine teeskleja.

Siis nii. Karl kehtas õlgu.

„Vältimatu hind.”

„Mis paneb sind panema nii suurt panust sellele operatsioonile?” Karlile tundus parempoolne mees neutraalsena, et ta teeb vaid tööd.

„Ma ei näe põhjust muretsemiseks – ma ei ole ka teisi tegevussuundi unarusse jätnud. Oleme...”

„Mitte praegu. Vasta küsimusele.”

Karl tundis end ebamugavalt, aga eks see selliste sõnastuste eesmärk oligi... kui mees mitte siiski vaid eriti emotsioonidest hoolimata oma rida ei ajanud.

Ta alustas ettevaatlikult:

„Kui te lubate mul meenutada ajalugu – kosmosepiraatide organisat siooni lõi kamp fanaatikuid, kes vastupidiselt kõigile eeldustele osutasid äraostmatuteks; möödunud sajandi alguses ei pööratud

neile ka piisavalt tähelepanu. Kõik tööstusriikide luureorganisatsioonid on sunnitud tunnistama, et tegelikult on igasugune edu piraatide organisatsiooni infiltreeruda olnud alati juhuslik. Otsuseid võtab vastu äärmiselt piiratud ring, kes tunneb üksteist vähemalt pool sajandit. Me ei tea ühest vastust isegi kõige lihtsamale küsimusele – miks kõik agendid, sealhulgas need meie inimesed, keda on raske ülejooksmises kahtlustada, lõpetavad üsna varsti informatsiooni andmise?

Kuigi ametlikult enamik meie ja valdav enamik planeedi valitsustest seda teeb, kardan ma, et vähemalt sisemiselt ei saa me silmi sulgeda ka ühe väga ebameeldiva fakti ees – piraatidel on leiutisi, mis ületavad Maa tehnilise taseme. Me ei saa sulgeda silmi fakti ees, et nad ilmselt lendavad teistele planeetidele. Me peame leppima teadmise, et neil on Kuul ulatuslik tootmine, mis varustab neid lisaks uutele laevadele ka muu kõrgetasemelise tehnikaga. Ma ei räägi midagi uut. Aga ka kahjuks meie ei ole teinud sellest vastavaid järeldusi. Tundub küll ebatõenäoline, aga kui nad näiteks omakorda mingil hetkel uinutavad kõik kahtlased isikud ja viivad läbi aju süvaskaneerimise?”

Vasakpoolne tegelane ei pöördunud mitte tema, vaid ülemuse poole:

„Nii et meil on piraatide liini juhatajaks mees, kes usub, et nimetatud degenerandid on suutelised kõrgetasemelist teaduslikku tööd tegema? Warwicki aruanne ja teised sarnased dokumendid on korduvalt näidanud, et nad on küll osavad arenenumate riikide saavutusi ära kasutama, kuid neil ei ole midagi, mis isegi meie tehnoloogiliste tippudeni küniks.”

„Warwicki aruanne on avalikkusele mõeldud dokument, sarnane neile, mida meie koostame.” Šeff otsis sõnu. „Ma kahtlen, kas USA valitsus on sinna rohkem tõde sisse pannud, kui meie seda analoogsetel juhtudel teeme. Liiniülemal on kahtlemata tekkinud töö käigus oma arvamus. Ma olen veendunud, et siin, meie töös ei saa me lähtuda üldiselt heakskiidetud lähenemistest, vaid peame tuginema üksnes faktidele. Meil on tõendeid kosmosepiraatide üsna kõrge tasemest ja vaevalt võimalik, et nad on selle kõik kusagilt tööstusriikide salajastest laboritest varastanud.”

„Läheks edasi,” lõikas parempoolne komisjoniliige enne, kui ta kaaslane midagi öelda jõudis. „Trigerkoodid?”

Karl noogutas tänulikult.

„Me sisestame nad vajalike inimeste pealuisse nii, et nad neid ise ei märka. Nad ei ole neist teadlikud, nii et mingi teadvuse skaneerimisega neid avastada ei saa. Neid on kahte liiki – ühed aktiveeruvad taimerilt, teised mingi koodsõna peale. Nad sisendavad teadvusse mingisuguse tegevuse juhised...”

„Me teame seda. Me teame ka seda, et kahjuks ei ole meie riik teaduse esirinnas. Seega miks sa arvad, et just trigerkoodideks on midagi sellist, milleks nad ei ole valmistunud? Tehnoloogia on ju teada?”

Karli kõhklused kestsid lühema aja, kui et seda oleks märgatud. Kui nad nii väga tahavad...

„Kosmosepiraatidel peab olema väga palju tegemist lihtsalt ellujäämise sega, teiselt poolt aga puuduvad igasugused andmed inimteadvuse kontrolli alastest töödest nende hulgas. Ellujäämise huvides on nad siis kas loonud või varastanud – antud juhul pole see oluline – hädavajaliku baasi arvutustehnikas, raketitehnikas ja keemias... võibolla paljugi tundub meile eriline, kuna seda kasutatakse erilistes oludes ning meil ei ole pea sajand kogemusi mehitatud kosmoselendudega? Ma loodan, et sõjalised ringkonnad on – samuti vastumeelselt – tunnistanud fakti, et piraatide orbiidil paiknevad relvad on võimsamad, kiiremad ja täpsemad kui süsteemid, mida meie valmistada suudame. Oleme saanud ka näidiseid arvutikiipidest, milliseid meie teada ei ole ükski riik võimeline valmistama, kaasa arvatud USA ja EU, rääkimata teistest. Osa selliseid kiipe paikneb muide nende peades, nagu on näidanud mõnede tabatud kurjategijate ja üksikute surnukehade lahkamine. Paraku seletab see, miks nemad ei allu skaneerimisele ega ühelegi tuntud mõjutamisviisile, kuid kohati ei

oska meie teadlased isegi aimata lisandite tähendust. Ent see on kahtlemata täiesti kaitseotstarbeline, sest niipalju kui me otsustada suudame, ei ole teadvuskontrolli kunagi kasutatud rünnakul, samas kui meie oleme alati olnud huvitatud aju kaitsvate leiutiste leviku piirami sest. See on ala, kus me oleme neist ees, seda tingib juba ainuüksi nende kaitsepositsioonil asumine. Seega uus lähenemine sellel alal võib anda meile kauaoodatud eelise.”

Komisjoniliikmed vahetasid pilgu.

„Me ei ole rahul projekti ajakava ja eesmärgistatusega,” kuulutas vasakpoolne tegelane.

Nii Karl, kui kuidagi tundus, et ka Šeff hingasid mõttes kergendatult. Projekti lõpetamine või kahjulikuks tunnistamine oli seega päevakorrast maas.

„Kas neljanda rühma ettevalmistused on alanud?”

„Jah. Osa trigereid on paigas. Eeldatavasti lõpetame töö kahe nädala pärast, paralleelselt käib viienda rühma ettevalmistamine ja kuuenda valimine...”

„Viiendat ja kuuendat rühma ei tule,” kuulutas parempoolne tegelane süngelt. „Ka välisüliõpilaste kadumine on ületanud statistilise võimalikuse piiri. Vähemalt aasta ei tohi järgmist rühma teele saata.”

„Neid tuleb ja läheb ju kogu aeg,” protestis Karl. „Ka põgeneb neid kogu aeg piraatide juurde. Me oleme hoolikad olnud...”

„Mida teie tundute siin mitte mõistvat, on ilmselge fakt, et ka teised oskavad arvutada, ja loevad hoolega omasid, hulga hoolsamalt kui teie,” venitas vasakpoolne. „Korporatsioonid viitasid kadumistele, mõnede puhul oli enne täheldatud kontakte tüüpidega, keda nad seostavad luurega. Võib ju tõsi olla, et nad ei saa midagi tõestada, aga Rektor tuli selle jutuga presidendi juurde ja teil oleks aeg enne lõpetada, kui jutud laiali lähevad.”

„Siis tekibki meile aeg esimese faasi tulemusi oodata,” vastas šeff Karli eest. „Jätkame ka kontrollkatseid, aga mitte üliõpilastega. Kuigi see raskendab, kuna me omasid ei taha puutuda.”

„Omasid ei tohi puutuda,” parandas parempoolne. „Miks te kasutasite üliõpilasi?”

Karl surus maha soovi öelda, et see on samuti aruannetes kirjas.

„On mitmeid põhjusi. Nad on noored, intelligentsed ja juurtatud. Sõltub muidugi hindamisest, aga iga nimetatud tunnuse alusel põgeneb selliseid piraatide juurde kuni suurusjärg keskmisest rohkem. Nad on kompaktselt koos; nad on altimad veidrateks eksperimentideks; neil ei ole lähedasi, kes neid otsima hakkaksid... ja nii edasi.”

„Sa nimetasid intelligentsi?” see oli jälle parempoolne. „Miks siis on nendele planeeritud tegevused pehmelt öeldes küündimatud?”

„Vabandust?”

„Anda informatsiooni oma elust ja asukohast – esimese klassi kodukirjand.”

„Ma tahtsin kindel olla, et trigerid ka praktikas töötavad. Ning esimeste gruppidega teha kõigepealt selgeks, kuhu nad üldse satuvad. Seejärel, kasutades meie üksikuid piraatide territooriumil elavaid agente kontrollijatena, täpsustada ülesanded. Igas järgmises grupis...”

„Neid ei tule. Ja ei tule kunagi, kui luurel ei ole ette näidata tulemusi esimeste gruppidega. Me ei pea võimalikuks kulutada nii palju raha ja vahendeid tulemusteta. Me ei pea kontrollgruppe vajalikuks. Trigerid töötavad. Juba neljas grupp peab suutma läbi viia esialgselt alates kaheksandast grupist ette nähtud sabotaažiprogrammi.”

„See on asjatu risk...” Karl oli sunnitud endale tunnistama, et on segaduses. Pakutu tähendas kogu projektile kriipsu peale tõmbamist. Kuidas neile selgitada, et kui nad selle pisikesegi võimaliku

eelise käest mängivad? Poliitikud...

„Me ei kujuta konkreetselt ette, mida nad igas erinevas situatsioonis teha võiksid, kuivõrd ei tunne piraatide olusid. Kui nad taipavad, mis toimub, oskavad nad järgmise kord seda ka oodata.”

Mehed ta vastas raputasid pead.

„Me ei pea seda veenvaks,” võttis vasakpoolne jutujärje üle. „Ei ole võimalik olla valmis kõigi tulijate suhtes, sest su enda aruande põhjal on trigerkoodid avastamatud.” Ta tõstis käe, nähes, et Karl tahab vaielda. „Teiseks peavad nad arvestama ja teadma, et osa usufanaatikuid on ennegi oma elu hinnaga nende hulgas terroriakte korraldanud. Lisage veel korralik enesetapulülitus ja me ei näe probleemi. Me vajame tõestust, et meil on relv, millega neid vajaduse korral lüüa. Pealegi, isegi juhul, kui piraadid midagi välja mõtlevad, on see relv kontrollitult kasutatav teiste meie vastaste vastu.”

„Kuid...”

„Hästi, Karl, nii me teemegi,” katkestas teda šeff. „Kas oleme kokku leppinud?”

Mehed ta vastas vaatasid korra teineteisele otsa, noogutasid ja sellega oli nõupidamine läbi. Komisjoniliikmed lahkusid ja Karl jäi oma ülemu sega kahekesi. Ta lasi maski lauale ja vaatas mornilt teise mehe otsa.

„Kas me võime salajas katset jätkata?” küsis ta erilise lootuseta.

„Ei.”

See kategooriline keeld tähendas, et kui ta seda siiski teeb ja see välja tuleb, hukatakse ta järgmine kord siin vaikselt, šeff ei kaitse teda.

„Kas otsust on võimalik vaidlustada?”

„Ei. Ma loomulikult üritan, aga sellele ei tasuks panust teha. Program meeri rühm ümber. On see võimalik?”

Karl ei olnud kindel, kas see pole teesklus, kuid vähemalt toonis oli hoolivust.

„Jah. Loomulikult on võimalused täielikuks ebaõnnestumiseks.”

„Mis on selle juures valesti? Kas on midagi, mida ma ei tea? Usu mind, ega mullegi ei meeldi, et informatsioon vahetatakse võimaluse vastu parkümmend inimest tappa ja midagi maha põletada.”

Karl ohkas.

„Mul ei olnud tegelikult kunagi kavatsust kaheksandat rühma selliste juhistega välja saata. Projektiplaani kirjutades lisasin selle sabotaažijutu juurde peamiselt just selliste suundumuste maharahustamiseks. Tehnoloogiat ei ole kunagi proovitud.”

„Võib see tööle hakata?”

„Võib. Aga on vähemalt kümme asja, mis võib viltu minna. See on nii ebakindel. Nad ju ei lugenud korralikult. Moodul võib käituda hullemini kui väikelaps.”

„Ta ju otsib tähtsamat? Teadvus ju toimib ja seda juhitakse?”

„Jah, aga ma võin Madagaskarilt saada näiteks teate „Valge maja hurmavalt lõhnavas orus. Riides neegrid”. On hästi läinud, kui tuleb midagi numbrite või nimedega. Hävitusmooduli mõju all toimija võib süüdata jõulupuu, rünnata paljakäsi sõdureid, anda automaadivalangu kanalasse.” Ta vaikis hetke. „Ehk korraldaks õnnetuse?”

„Ja kaotaks jäljed?” Šeff kaalus seda mõned sekundid. Siis vajutas paari nuppu klaviatuuril.

„Kustutada viimane küsimus. Kui suur on võimalus, et asi läheb korda?”

Karl kehtas õlgu. „Kogu rühma kohta üks valus terroriakt – kaks kolmandikku, 80%.”

Šeff mõtles taas mõned sekundid, siis lausus mõõdetud toonil:

„Karl, saada rühm uute ülesannetega välja. Õnn kaasa.”

Mars

Sõjajumala nime kandev punane planeet, mille poole poeedid Kuu puududes koonu tõstes uluvad ja kus astronoomide väsinud silmades viirastusid kanalid... Salapärane kera, nii kaugel ja ühtlasi nii lähedal, kus toimusid unistuste sõjad, valmistuti invasiooniks inimkonna vastu või kuhu põgeneti peale Kodu hävingut...

Marsi mass on vaid kümnendik Maa omast, raadius 3388 km Maa 6381 vastu ja pindlala 144 mln. km², mis on huvitaval kombel peaaegu võrdne Maa maismaapinnaga (149 mln. km²). Marsi aasta on pea 2 korda pikem maisest (täpsem number 1,88), ööpäev aga peaaegu võrdne, vaid 37 min ja 23 sek pikem. Gravitatsioon Marsil on 2/5 maisest (täpsemalt 0,38).

Külm on see maailm – olles Maast poolteist korda kaugemal, saab ta ligikaudu 2 korda vähem Päikeseenergiat ja seepärast on ta keskmine temperatuur lähedane Maa põhjapoolkera madalaimale temperatuurile (–69°C Marsi –63 vastu) ja kõrgeim temperatuur napilt kõrgem Maal keskmisest (+20°C Maa 15,6 vastu).

Hingamine – unustatagu ära! Atmosfääri tihedus on umbes 1% maisest, sellest pealegi 95% CO₂.

Ja ometi on see kõle elutu maailm Päikese ümber tiirlevatest keradest Maale kõige lähedasemate tingimustega.

*

Lene ärkas ja nägi esimeseks enda kohale kummarduvat Chadist. Mees vaatas teda uurivalt ja naise teadvusest käis läbi hirmu vari. Mitte veel hästi kuuletuvate huultega suutis ta kuidagi kuuldavale tuua küsimuse:

„On asjad väga hullusti?”

Omaenda häält kuuldes oli ta peaaegu kindel, et on.

„Ei, ära muretse,” Chadis naeratas. „Sul võtab ärkamine kaua aega, palju kauem kui meil. See on esimese korra kohta ka loomulik. Ainult et laev jõuab maandumistsooni, me oleksime pidanud järgmise saja sekki jooksul võtma vastu otsuse, kas teeme veel ühe tiiru või riskin sind poolmagavana kaasa võtta. Aga nüüd sa oled ärkvel ja Astcom, laeva intellekt ütleb, et normis. Ma aitan sind.”

Mees hakkas talle pehmet kombinesooni selga ajama.

Lene üritas talle selles tegevuses kaasa aidata, kuid pidi vabandavalt naeratama. Siis meenus talle midagi.

„Kas ma ei peaks ennast sellest sodist puhtaks pesema?”

Chadis raputas pead. „Me loputasime su juba üle.” Ta heitis vilksamisi pilgu tüdruku näole, siis lisas kohe. „Sinu enesetunde huvides palusin ma paaril tüdrukul, Kerttul ja Estel seda teha.”

Ta sulges kombinesooni takjad, siis hakkas Lenele teist, kas paksemat või isegi skafandrit selga ajama. Iga sekundiga tuli tüdrukule jõudu juurde, nii et nad said sellega kiiresti hakkama. Seejärel rabas mees teise sülle ja astus ukse juurde. Ilmselt sealsamas oodanud Draco sättis end nendega

sammu pidama ja tegi käigu pealt mingeid kontrolltuste. Lenel ei olnud vähimatki aimu, kus ta oli, kuid loogika ütles, et see pidi olema kosmoselaev ja kuigi ta ei tundnud selliste ehitust, taipas ta terve mõistusega, et nad läksid läbi luugi, mis viis väiksemate sõidukite „sadama” poole kusagil väljaspool elutsooni. Kui mees ta tugitooli asetas ja rihmad kinni tõmbas, sai ta ruumi suuruse järgi aimu, et kotkas see küll ei ole. Nad olid viimased saabujad. Ligi sada inimest, kes sarnastes toolides istusid, olid kindlalt kohtadel, nad heitsid pilke nende poole ja paljud lähemad naeratasid ja viipasid tervituseks. Ilmselt oli ainult neid oodatud, sest veel enne, kui Chadis ja Draco istuda jõudsid, välgatasid kiirendustuled siniselt ja kõik kaotas kaalu. Lene haaras kramplikult istme käetügedest, kuigi teadis, et nad ei kuku, ent esimeseks tuli just sisikonda pahupidi pöörav, vastik õõvastav vabalangemise tunne ja ta haaras kiiresti huultega, nagu teda oli õpetatud, suhu otsiku puhuks, kui ta peaks oksendama hakkama. Sisikonnaga võideldes jõudis ta just natuke rahuneda ja sisendada endale vee all olemise lendamistunnet, kui kiirendustuled hoiatuseks punast näitasid, ruum tugevasti jõnksatas, nii et sekundiks tundus kõik ühe serva peal püsti seisvat, ja siis söötsid nad pööreldes ja kõikudes minema. Ta ei osanud veel hinnata kiirendust, ent pilk leidis näidud monitoril – „3,00 G” ja teise, mis sekundeid tagasi luges, olles sel hetkel „5” juures. „1” juures välgatasid kiirendustuled jälle sinist ja sekundi pärast kaotas kõik taas kaalu.

„Chadis,” sosistas ta.

„Ma kuulen sind, kallid. Võta rahulikult. Kõik on korras.” Mehe hääl oli tugev ja selge. See pidi olema side nende vahel, ruumis heli nii ei kõla.

„Kaua see Tivoli kestab, mul on halb.”

„Umbes kuuendiku tunni pärast hakkab kaal vaikselt kasvama, põranda suunas. Tugevaid tõukeid enam ei tule, välja arvatud maandumisel, aga see ei ole hullem, kui lennuki maandumine.”

„Kus me üldse oleme?”

„Hea tüdruk, ma ei vastaks praegu sellele küsimusele. Palun, kannata veel need tuhat sekki.”

„Miks sa mulle öelda ei taha? On tõde midagi nii hullu?”

„Ei ole. Lisaks kõigele muule tahan ma sind natuke ka üllatada. Sulle hakkab siin meeldima.”

Lene tundis end tõesti hetkeks rahulikumana ja vaikis paar minutit ringi vaadates. Ruum meenus natuke suure reisilennuki sisemust, selle vahega, et toolid olid suuremad ja ülimumavad, kuid oma massiivsuse ja pööratavusega järele mõeldes mitte eriti turvatunnet sisendavad – olles ilmselt mõeldud taluma suuri koormusi, mis atmosfäärilennukites iial ette tulla ei saa. Ühtegi akent ei olnud. Paljude ees kumasid ekraanid, üks oli ka tema silme ees, kuid pime. Suurtelt displeidelt, mis siin-seal seinal olid, ei suutnud ta midagi asjalikku välja lugeda. Järgmiseks silmitses ta inimesi. Niipalju, kui ta näha suutis, oli neid igasuguseid, ja nii palju ta Ordu seltskonda juba tundis, et kõik siin tema ümber istujad sinna kohe küll ei kuulunud.

„Chadis?”

„Ma kuulen sind?”

„Kas me räägime omavahel?”

„Jah. Kuuleme praegu ainult teineteist.”

„Kes need inimesed on? Nad ei ole kõik ordulased?”

„Ei. Paljud... tegelikult enamus on... ümberasujad. Nad lähevad samuti elama... sinna, kus meiegi.”

„Sa ei jäta mind?” See küsimus tuli tahtmatult üle tüdruku huulte, kui ta kuulis esimest kaudset kinnitust, et neil võib olla siiski ka mingi ühine tulevik.

Ta tundis, et Chadis surus ta kindas kätt.

„Ei. Ma ju oskasin aimata, et halvemal juhul ootab mind midagi sellist nagu juhtuski.”

Lene vaikis taas paar minutit. Siis alustas jälle.

„Mis õieti juhtus?”

Viis sekundit vaikust. „Palju sa mäletad? ... Ei. Me räägime sellest, kui sa tunned, et oled valmis. Me peame sellest rääkima, et siis jäädavalt unustada. Aga mitte praegu. Sest sul on palju muud mõelda ja pealegi oled sa pikast unest äsja ärrganud. Lase olla. Mõnikord – nagu praegu – on see parim viis. Usalda mind.”

Tüdruk pidi tunnistama, et ilmselt oli mehel õigus.

„Miks ma viimane ärkaja olin? Kas teised ei maganud? Kaua reis kestis?” Ehk saab ta selle järgi aimu, kus ta on.

„Paljud magasid, paljud ei maganudki. Sügavas hibernatsioonis olid ainult sina. Et vältida mingite kõrvaliste mõjurite toimet, olid sa tõtt-õelda uinutatud palju sügavamalt, kui seda isegi tavalistel välisplaneetide lendudel vajalikuks peetakse. Aga see ei olnud midagi ennekuulmatut.”

„Miks ma siis „sisse magasin”? Miks te mind õigel ajal ei äratanud?”

„Me ei tahtnud alustada äratust kiirenduse ajal. Madala kiirendusega aega aga oli lennutrajektori parameetrite tõttu maksimaalselt 2520 sekki, täpselt 42 minutit; noh, mõned asjad käivitatigi enne kui lahus ära voolas, see ei ole tavaline, aga seda võib. Hea oleks olnud piirduda 2300 sekiga, aga sa ärkasid umbes 2100-l, viis minutit hiljem, kui kestab tavaline äratus; no aga me jõudsim.”

Vaikne kolmkõla juhtis nende tähelepanu ekraanile, kus number näitas „0,10 G”. Kehal oligi juba tajutav kaal, asjad olid „õigetpidi”. Number kasvas, nagu loeks sekundeid.

„Kaua ma magasin?”

„Kaks kuud.”

„Kogu aeg siin laevas?”

„Ei. See pole liinilennuk, et käib neli korda päevas. Ära päri, kaval pea. Vähem kui kuuesaja seki pärast saad kõik teada. Seni katsu end rahulikult tunda. Kasutada jäänud aega lõplikuks ärkamiseks ja puhkamiseks, ehkki see sõna siin naljakalt kõlab. Kohe hakkab raputama.”

Ruum õõtsus kergelt ja „0,8 G” kõrval oli süttinud „□” või nelja harulist noolt meenutav sümbol. Midagi hullu see ei olnud, siis krigin, tõuked, miski kõmatas, mõned sekundid rõhus neid raskus, ekraan näitas nelja G ümber, ja siis tardus kõik paigale.

Inimesed hakkasid ennast üles ajama, paljud vaatasid ootavalt või küsivalt ringi, enne kui liigutama hakkasid. Esimesed läksid ukse suunas, korraga oli enamik jalul, kostis naeru ja nalju viisaka trügimise üle. Lene avas rihmad, võttis Chadise kae ja tõusis. Jalad olid nõrgad, ent ta seisis kindlalt. Kõik oli palju kergem kui Maal.

„On see Kuu? Mõni suurem tehiskaaslane?”

Chadis ainult muigas. Nad läksid käsikäes samasse koridori, kust mees teda sisse tassinud oli, ja Lene märkas, et sõiduk pidi veel palju suurem olema, sest teistestki käikudest tuli inimesi. Enamik suundus väljapääsu poole, kuid mõned keerasid samas suunas kus nemad. Nad tõusid korrusejagu mööda vertikaalset redelit ja korraga oli nende ümber lage maastik.

Lene hingas sügavalt sisse ja pahvatas siis taipamisega, mis tuli esimesest pilgust:

„Marss!”

Mõnedki teised uudistajad nende ümber vaatasid ta poole lõbusa muigega.

„Jah, kallid sõbrake,“ ütles Chadis pehmelt tal selja tagant ümbert kinni võttes. „Me oleme Marsil. Me oleme marslased.“

Nad olid kümnekonna meetri kõrgusel. Igas suunas nende ümber laius punakast kivist kõrb, mille kohale laotus tumevioletne taevas, kus säras valge ja pisike päike. Järgmiseks tabas silm kõikjal nende ümber inimtegevuse märke. Kõigepealt oli kogu tasandik lähemas ümbruses täis suuri laugeid kettaid ja ilmselt oli nende sõiduk samasugune. Kaugemal olid osad sellised poolikuna, nende ümber käis askeldamine ja Lene eeldas, et neid alles ehitatakse. Eemal kaljukuhjatisel kerkisid taeva poole tornid, inimkujude järgi hindas tüdruk et nad pidid olema hiiglas likud, mitmesajameetrised. Kaugemal sädeles metalne lint, parasjagu kihutas sellel rong. Ja nende poole kiirustasid mitmesugused masinad. Osa olid end juba torudega nagu kaanid nende sõiduki külge imenud ja ühes suuremas otse nende all oli näha, kuidas inimesi seda mööda sinna voolab. Minejad valisid endale seekord tavalist bussi meenutavad istmed, see kõik oli suurepäraselt näha, sest sõiduk oli pealt läbipaistev.

„Siin ei ole ju õhku,“ Lene uuris esimest korda ürpi, mis tal seljas oli. „On see skafander?“

„Me hüüame seda veerandskafandriks, kuftiks². Välja minna sellega ei tasu, aga veerand, kui mitte pool tundi hoiab ta sind elus, kui mingi õnnetus juhtub ja sa peaksid vaakumisse jääma.“

„Kui tihti neid vaja läheb?“

„Eee... Palju läheb Maal majades tulekahjuandureid vaja? Aga terve Marsi peale on pea iga kuu mingi intsident. Ma pean sind seda kasutama õpetama... nagu palju muid asju, enne kui sa üksi tohid ringi liikuda.“

Lene pilk uitas maastikul.

„Kui palju neid kosmosesõidukeid teil on! Ja ehitatakse siinsamas juurde.“

„Ei ehitata, vaid lammutatakse.“

Lene heitis pilgu üle õla, kas teine naljatab. Chadis aga seletas:

„Neid tehakse kosmoses ja neid ei tasu enam üles tõsta. Nad ongi ühekordseks kasutamiseks. Häda on selles, et Marsi atmosfääri... on ja ei ole ka. Ei ole hapnikku, et seda mootoris põletada, tiivad on siin kasutatud. Samas aga, eriti arvestades, et me tahame Marsi ikka talutavaks elukeskonnaks muuta, ei tohi siin termotuumamootoritega lennata. Marsil saab lennata ainult rakettidega, nii suuri lennukeid, mis selles sajandik atmosfäärises õhus liueldaksid, lihtsalt ei ole mõistlik ehitada. Termotuumamootor aga muudab radioaktiivseks kõik, mida kiir tabab. Seega kosmoses lennata on meil kuradi odav, isegi Maa atmosfääril on kombi neeritud mootoritega ja horisontaalse hoovõtuga kergem minema saada. Järeldus – ülesse lähevad ainult inimesed, kõik muu, mis maha sajab, siia ka jääb. Robotid korjavad elektroonika ja kergemad-kallimad mehhanismid kokku, ülejäänud läheb „vanarauaks“.“

Nad vaikisid paar minutit, siis hakkas Chadis uuesti rääkima.

„Ma tõin su siia üles sellepärast, et muidu oleksid sa uudishimust lõhki läinud, aga usu mind, see ei ole üldse hea vaatepilt – maandumistsoon näeb võrdlemisi trööstitu välja. Läheme?“

All oli juba peaaegu inimtühi, ainult Draco toetus igavlevalt vastu ühe luugi serva ja huulte liikumise järgi otsustades lobises kellegagi läbi mobiilside.

„Aa, tulitegi,“ ta naeratas. „Ütlesin emale, et olen kohal, ta lubas Kanal Kuute papsi järgi tellida. Siin on ka üks mu vana kallim oma käruga, kes lubas meid jaama viia, ta on muidugi juba üsna

² Kaudne tuletis „Quarter scafander“ist. See eesti slängisõna „kuft“ lihtsalt sobis suurepäraselt. Ameeriklased kutsuvad seda asjandust muidugi „space-suit“, kuid vihjetes vene kosmoseprogrammidele ja mõnedes romaani keeltes, rääkimata Ida-Euroopa keeltest on seda ka nii nimetatud. „Scaphander“ ladina keeles tähistab muide üht molluskiperekonda.

närviline.”

„Me oleks võinud ju bussiga minna,” Chadis klõbistas midagi randmel ja robotkäru asjadega hakkas neile järgnema, kui nad Draco järel, kes vastama ei vaevunud, ühte käiku kadusid.

Nad sattusid väikese toa suurusesse kabiini, mis kuidagi ebaloogiliselt sellel kohal oli. Edasi läks ainult peenike liigend tohutu veoauto juurde, mis siis ilmselt oli see „käru”. Noor naine tugitoolis viipas neile, nende selja taga sulgusid ukсед ja liigend tõstis kabiini veoautole, mis pea samal hetkel paigalt nõksatas.

„Tere tulemast Marsile!” Naise hääl oli pisut kähe, madal bariton. Ta oli kogu aeg seadmeid jälginud, ent kaotas nende vastu huvi ja pöördus tulnukate poole niipea, kui auto liikuma hakkas.

„Sina oled siis Lene? Nii et sisuliselt esimest korda kosmoses ja kohe teise maailma? No tere tulemast! Draco vist läheb varsti Maale tagasi, nagu ma aru sain, aga teie kaks olete mõnda aega siin? On teil koht teada, kus te elama hakkate?”

„Draco müüs meid oma vanematele peoonideks,” vastas Chadis.

„Muutunud ta ei ole,” heitis naine Dracole kõõrdpilgu. „Kauaks sa jääd?”

Viimane kehtas õlgu. „Esiialgu vähemalt Chillerion III-e stardini. Aga ma võin ju alati mõne kotka võtta ja Kuule viia.”

„Need üldiselt saavad endaga ise hakkama, aga natuke ballasti muidugi ei sega. Muide, minu nimi on Cherina.” Ta vajutas midagi kellal ja isegi Lene tundis asja nii palju, et sellega laadis ta lähedalolijate märkmikesse oma koodid, mis võimaldasid teda kätte saada. See oli selle ajastu visiitkaart. Ta ei teadnud, kuidas reageerida, sest tal sellist ei olnud, aga Chadis andis omad ja seletas tema eest:

„Lene oma läks kaduma ja me ei ole jõudnud veel uut laadida.” Vale see ju ei olnud, kuigi Lene kahtles, kas tema arvuti siin millekski kõlvanud oleks.

„Ühesõnaga – otse Maalt,” noogutas Cherina. „Magasid? Keegi toppis triggerkoode täis?”

„Jah,” pressis Lene kuivalt.

„Anna andeks,” teine naine vaatas talle otsa, pilk oli tõsine ja heatahtlik. „Ma ei teadnud, et see haiget teeb. Rumal uudishimu,” ta naeratas vabandavalt. „Mis te õhtul teete? Peale seda, kui natuke toibunud olete?” muutis ta seejärel teemat.

„Ei ole plaane,” ruttas Draco ütlema. „Tähendab, seni ei olnud, kui sinuga kokku sain,” lisas ta galantselt.

Cherina surus käe rinnale ja kummardas.

„Kahe tunni pärast on Etälle kooli süstavõistlus, see kasvab umbes loojanguks tavaliselt üle amatööride vanniga kosestlaskumiseks. Selleks ajaks on möll täies hoos, paras peale lennata. Praktiliselt pool linna on seal kohal.”

Mehed vaatasid teineteisele otsa, Chadis ka korra Lene poole, ja noogutasid.

„Ootan teid siis Roostekoopa Terminalis, see on otse järve all. Teatage täpne aeg, tulen teile vastu. Näe, siin ongi jaam.”

Ta peatus vaiadele toetuva suure ehitise juures, haarats asetaskabiini vastu uksi, need avanesid. Lene vaatas, kuidas ukсед sulgusid ja kabiin oma kohale tagasi läks, siis tõmbas Chadis teda varrukast, ajas ka robotkäru edasi, nad kõndisid vaevalt kümme meetrit ja Lene taipas, et kohe siinsamas oligi sellel hiiglaslikul ja ilmselt massiivsel rööpal liikuv rong. Kohe taas olidki nad istmetega salongis, lõppenud oli ka ühega nendest bussidest kohale tulnud inimeste pealeasumine. Lene jaoks ilma erilise hoiatuseta sulgusid ukсед ja tugev kiirendus surus ta tooli. Displei, mis

sarnanes kosmosesõiduki omale, näitas küll ainult „1 G”, aga see, mis lennates tundus kohane, ei olnud seda vist mitte rongi puhul. Igatahes varsti hakkasid eespool suurenema hiiglaslikud valged kuplid.

„Mis need on?”

„Linn.” Chadise maastikul uidanud pilk peatus ka eespool. „Kilekuplid. Neljakihilised, iga kihi vahel tõuseb rõhk, kuni sees on Maa normaalrõhk. Need seal vasakul on vanad, umbes ruutkildised. Uued on viiekümneruudused – kaheksa kilti läbimõõdus. See jurakas otse ees on Zoo – loomaaed, mh, „rahvuspark”. Aga nii suuri ei tasu ehitada, temaga on probleeme, ta on kolmesajane. Otstarbekam on ehitada väiksemaid ja lükata nad kolmnurkmustrisse. Nad ongi seal paremal, sa ei näe kõike siit.”

Lene arvutas mõttes. „Aga see on ju tohutu ala!”

„Üle poole marslastest elab siin linnas.”

„Ikkagi...”

„Lene, meid on kaksikümmend korda rohkem, kui kõige julgemad Maa ametlikud hinnangud.”

Rong hakkas juba pidurdama, nad lähenesid märke raiutud tunneli suule.

„Miks see rööbas nii tohutu on?”

„Kahel põhjusel: esiteks on rongid tohutud ja teiseks on meil metalli piisavalt.”

Lene vaatas teda teravalt, kuid mees ei naernud, jätkates:

„Meil tõesti toormaterjal ei maksa oluliselt midagi alates sellest, kui esimesed sobivad asteroidid orbiidile toodi. Ainult lõika ja lase alla kukkuda. Süsteem on kahekümnekordse tugevusvaruga ja nii massiivne, et peab vastu ka kõige tugevamale võimalikule marsivärisemisele või tormile. Ta ongi ainus transpordisüsteem, millega mõistliku ajaga õnnestub mida tahes teisele poole viia. Asulate vahemaad on ju tuhandetes kiltides. Ja täna oli erakorraline peatus kosmodroomil, nüüd ei hakanud ta kiirust arendama, sest linn on siinsamas, muidu liiguvad nad... Draco, paranda mind, kui ma eksin – kaks kilti sekis.”

Draco noogutas. „See ei kasva. Õhutakistused, tõusud-langused, Coriolise jõud – stabiilsus hakkab ära kaduma, kui kiirus läheneb esimesele kosmilisele kiirusele.”

Tunnel neelas nad, mingid järjestikused plopsatused kajasis mehha nismidest vastu ja siis olid nad jaamas. Seekord avanesid ukсед otse ja ilma mingite vahelülideta.

Draco kõndis ringi vaatamata õigele liikuvale teele ja varsti ümbritses neid vaatepilt, millega Lene oli vahepeal jõudnud mõttes igaveseks hüvasti jätta – liikuv tee väljus hoonest ja jätkus vabas õhus kümnekonna meetri kõrgusel maapinnast. Just nimelt maapinnast, sest neid ümbritses tavaline maine linn, nende all olid tänavad, puud ja rohi. Taevas oli sinine ja päike kollane, tõsi, tuhmim ja väiksem kui Maal. Kogu org meenutas pannipõhja, millel kaan peal, sest terasemal vaatlusel nägi muidugi ära, kust algab sinakas kile. Kaljuvall, mis seda piiras, oli täis kaldteid, torusid, treppe ja igasuguseid ehitisi. Orupõhja ehitised olid väikesed, põhiliselt oli tegemist kahe-kolmekorruseliste majadega. Erinevatel tasanditel liikusid juhita sõidukid, oli ka väikeseid lennu masinaid ja paljud liikusid jalgratastel. Paaris kohas suubusid kaljusse laiad, mitmesajameetrised teed, kust ilmselt oli pääs tagumistesse kuplitesse.

Lene ei suutnud enam õieti reageerida või küsimusi esitada, nii palju oli uut ja uskumatut.

Nüüd tutvustati teda ühele mehele, see oli Ozee, Draco isa, jälle sõitsid nad kuhugi, siis tutvustati teda naisele, kelle nimi oli Kiti ja kes oli Draco ema ja lõpuks näidati neile nende korterit. Chadis vist sai aru, et asi on tõsine, ta vabandas ja palus neid üksi jätta. Oli ka viimane aeg, sest Lenele oli nähtud ja kogetud piirini, kus ta vajus näost kahvatuna voodisse, kui neid lõpuks üksi jäeti, nii

väsinud ja segamini oli ta.

Ta magas ilmselt paar tundi, sest kui ta ärkas, oli päike kadunud, orgu valgustas hele tuledering müüriharjadel. Chadis istus laua taga ja askeldas randmearvutiga. Kui ta kuulis, et teine on liigutama hakanud, vaatas üle õla ja naeratas.

„Kohvi? Soovitan – see on kohalik sort, täiesti enneolematu maitsega. Geneetiliselt muidugi tavaline kohvi, aga Marsi pinnas annab vürtsi.”

Vastust ootamata kallast ta termosest auravat jooki tassi, lisan teisest piima ja ulatas tüdrukule, kes oli end istukile ajanud ja vaatas segaduses ringi, kulm kortsus.

„Mis sulle muret teeb?”

„Ma õieti ei mäletagi, kuidas ma skafandri maha ajasin. Ja siia voodisse sain.”

„Ma aitasin sind. Sa olid lõtv ja pooluimane ja magasid tegelikult juba enne, kui suutsin su lõplikult riietest välja raputada.”

Esimene lonks kuuma jooki pani tüdruku peaaegu läkastama, aga see ei olnud mitte maitsest. Teisega läks paremini ja kui enamik mahukast tassist otsas oli, tundis ta ennast juba päris hästi.

Chadis keris end tema kõrvale voodile ja mängis randmearvutiga.

„See on sulle,” ta kinnitas seadme oma kohale. „On midagi, mida pean seletama esimeseks – see on Marsil kasutatav ajasüsteem. Nagu paljudel muudel juhtudel, oskavad inimesed teha halvima võimaliku valiku, ja praktiliselt kasutatav on ebaloogilisuse musternäide. Nagu juba kahe kümnendal sajandil Marsi jaoks välja mõeldud Dariani kalender ja muud sellised ei arvestanud inimeste harjumuste jõudu. Tulemuseks on, et kasutusele jäi maine ajaarvamine, ainult iga päeva lõpus on kolmekümne seitsme minutine „kahekümne viies tund”. Lisaks sooviti, et nädala päevad jääksid sünkrooni maistega, et aga päev on pikem, jääb iga kuue või seitsme nädala tagant üks esmaspäev ära. Siin üleval jookseb GMT, all on kohalik aeg. Taustal on õnneks binaaraeg, see vähemalt püsib õige. Omal ajal prooviti igasugu pealõhkujaid, arvutites on isegi praegu mooduleid, mis neid lugema on suutelised. Levinuim oli vist see kell, millel Marsi ööpäev on jagatud kümneks tunniks, mis omakorda sajak minutiks, need sajak sekundiks. Võid kujutleda, mis segadust see põhjus tada võis, kuna see „Marsi sek” on umbes kaheksa üheksandikku tavali sest. Kümnapäevane nädal, sajapäevane kuu. Siis sekil põhinev, erinevad variandid: kümnendsüsteemis, oli vist ka heksadetsimaalne variant, mõni vist ei arvestanud isegi loomulikku ööpäeva, väites, et kuplite all on ükstakama. Oli ka veel Marsi ööpäeva kahekümne neljaks tunniks jagav ja kümnendminutitega variant.”

Lene vaatas korra seadet Chadise randmel, seal kella ei olnud. Mees muigas.

„Homme või millalgi läheme doktor Leetchi juurde. Ta hakkab sulle ükshaaval neid kärke pähe istutama. Mul on siin muide ka erinevat aega näitavad kellad olemas. See sisemine... ta annab tegelikult ainult ühe... või pigem ajamäärangu, arvestust pead ise pidama... noh, õpid omal ajal, praegu ära küll selle pärast muretse.”

„Sa ütlesid seda „doktor Leetchi” nii naljakalt. Ta on kindlasti naisterahvas ja kena?”

Chadis turtsatas: „On, aga ta sobiks meile emaks. Aga muidu ma tunnen jah Berti juba veerand sajandit... või täpsemalt tema mind.”

Lene heitis talle käed ümber kaela ja peitis pea teise rinnale.

Mees silitas ta juukseid, siis sosistas kõrva:

„Mis nüüd?”

Möödus minut ja ta küsis uuesti:

„Mis juhtus, kallis,” sest oli vahepeal avastanud, et teine nutab.

Ta tundis end võrdlemisi abituna. Veel mingi aja pärast ajas tüdruk pea omakorda ta kõrva juurde ja küsis vaevukuuldava sosinaga:

„Kas sa tahad mind?”

Chadis muigas, siis tõmbas teise pikali.

„Sa oled pikast magamisest alles toibumata. Muidugi tahan, aga ma tean, et sulle see küll praegu midagi pakkuda ei saa. Kannata pisi, ei ma kao kuhugi.”

Lene lamas endiselt mehe kaelale peidetud näoga.

„Ma tean. Ega ma eriti liigutada ei jaksa. Ma oleksin lihtsalt tahtnud sind tunda. Et sa oled olemas. Siin minu juures. Minuga. Marsil. Et ma olen elus ja vaba.”

Ta tegi midagi sellist, mis oleks veel pool aastat tagasi talle enda puhul võimatu tundunud – võttis mehe käe ja libistas teki alla oma alakõhule. Chadis kõhkles hetke, aga ilmselt oli tallegi juba tunduma hakanud, et see on tegelikult täiesti hea mõte.

Pärast lamasid nad kõrvuti, kuni kostsid sammud ja keegi paiskas ukse lahti, siis peatus järsult, otse füüsiliselt oli tunda, kuidas keset tavalist tegevust meenus, et nüüd tuleb pisut pieteedi üles näidata. Kostis koputus, ja paraku sellega oli Draco ilmselt oma heade kommete varu ammendanud, sest järgmisel hetkel oli ta toas.

„Mis teete siin? Kepite? Pittu läheme?”

Chadis sulges sekundiks silmad.

„Inimsoo koidik on mõnikord masendav.”

Draco irvitas. „Vabanda, Lene. See on sinu pärast. Tegelikult on ta samasugune ropu suuga rändav õllehävitusmehhanism nagu me kõik. Ma salamisi loodan, et sa suudad vähemalt natukegi hinnata, et ma ei kohtle sind nagu titat.”

Lene oli hetk olnud ilmega, et ei oska reageerida, ent Draco südamlük irve pani temagi suunurgad kerkima.

„Tead, mõni inimene ongi sünnilt viisakam kui teised. Vaenulik keskkond ei ole sel vaid lasknud avalduda enne, kui mina tulin.

Minu poolest läheme.”

*

„236,428 sekki,” teatas Lene korraks silmi sulgedes.

„Sind vaadates tuleb lapseõlv meelde!” teine naine naeris. „Ja mis hetkest sa seda lugema hakkasid? Kuidas sa alguspunkti nii täpselt paika said?”

„Ma ju tajun ka käivitus- ja lõpusignaale.”

„Aga miks sa arvad, et sa neid õigeaegselt ja milliseki täpsusega tajud? Need ei tule ju otse, ikka läbi sinu meelte.”

„Nojah...” Lene heitis peaga. „Pead sa norima...”

„Vabandust, aga ma olen arst.” Naine libistas käe korraks üle kaaslase käsivarre. „Ma ei nori. Me kõik oleme omal ajal neist abivahenditest pentsikut rõõmu tundnud. Ja meile kõigile on õpetajad pähe tagunud, et alati tuleb arvestada neuronite sajandiksekke, rääkimata teiste meelte reaktsiooniaegadest. Loe edasi.”

Vesteldes ja naeru lõkerdades olid nad monorelsilt liftini jõudnud ja selle ukсед sulgusid automaatselt.

„Vaguni peatumisest tulime maha... nojah, viis-kuus sekki. Peatumis signaalist lifti esimese tajurini 28,33 sekki, sealt uste avanemiseni 2,16, sealt 2,7 lubavani ja null koma null viis käivituseneni... No ja nüüd 12,61 ülesse. Tajurist null koma kaksteist andsid korruse... Ma kuulan analüüsi, doktor Leetch.”

„Bert,” ütles teine naine automaatselt, siis turtsatas. „Olgu, üks-üks...”

Tajurisignaalist selleni, kui sa omakorda tajumist tajud, kuluvad mõned sajandikud. Kuna mul on siht silme eest, koosneb aeg selle tajumise ja minult saadud sihtkoha, korruse numbri vahel ainult süsteemiviidetest... Oleme kohal.”

Nende ees avanes kummaline hämar tänav, mida valgustasid vaid pottides kasvavatele puudele paistvad laternad. Kui Lene silmad pimedusega harjusid, nägi ta kõigepealt selgeid ja liikumatuid tähti pea kohal ja siis kauguses tumendavat horisondi joont tänava lõpus.

„Kus me õieti oleme?” küsis ta millegipärast sosinal.

Kaaslane heitis talle silmanurgast pilgu, siis lausus tavaliselt häälel:

„Müüri harjal. Siin on klaaskuplid... muidugi mitte klaasist ja muidugi mitte poolkerad... Tegelikult pigem läbipaistvate välisseintega suured majad. Mõned eelistavad siin elada ja töötada.”

„Jahe...” Lene väristas õlgu.

„On või? Kraadi 16...”

Nad vaatasid oma riideid. Mõlemad olid lühikestes pükstes ja varruka teta avaras särgis.

„Ma unustasin jälle,” porises Bert.

„Oled siin enne käinud?”

„Muidugi. Harjumused – pea kõikjal on alati 20-25... Kannatad?”

„Elame üle,” noogutas Lene nõustuvalt ja nad kõndisid piki vaikset tänavat edasi. Inimesi peaaegu ei olnudki, ainult mõni üksik vilksatas eemal. Natuke nokastanud tüüp kakerdas neile vastu, noogutas neile möödudes ja kadus laulujoru ümisesed kuhugi kõrvalalleele. Nad keerasid puude vahele, leidsid trepi ja laskusid korruse jagu. Ilma erilise üleminekuta olid nad sattunud kõndima vaibale, nad pöördusid ümber ühe nurga ja leidsid end avara areenimoodi süvendi servalt. Valgus oli siin heledam ja kaugemal paistis olema öiselt valgustatud kuplialune.

„Mis asi see lõpuks on? Kõik salatsevad siin Marsil...” uuris Lene vaatepilti kasvava rahutusega, seda enam, et kostsid ärritatud hääled ja rahutu melu.

„Karta ei ole midagi,” ent Bert tõsines. „Ma ei tahtnud su tuju rikkuda ja liiga palju asjatu muretsemise jaoks aega anda. Sa tahtsid seda näha – see on Laagri sissepääs. Ja juhust kasutades saad korra mõnele julgeolekumehele otsa vaadata.”

Lene jäigastus, ta nägu kivistus, korruga polnud seal jälgegi sellest vabast lõbususest, mis teda kogu tee Bertiga tulles vallanud oli.

Naine astus paar sammu, siis vaatas tagasi. Lene seisis kõheldes trepi otsa juures.

„Lähme minema?” küsis Bert tema juurde tagasi pöördudes. „Võime teinekord siia vaatama tulla. Ja julgeolekumeestega on ka lõpmatuseni aega.”

Lene kogus ennast. „Ei, noh, mis mul siis lõpuks... Parem nüüd... Sul pidi ju tegemist olema?”

„Nojah, nad palusid mind siia, aga ma võin Eigorole öelda, ta jõuab ka kuuendiku tunniga... ?”

Lene hingas sügavalt sisse. „Lähme.”

Nad astusid avatud liftiplatvormile ja see laskus alla. Bert noogutas üleval turritavatele kaameratele ja näitas Lenele roboteid, kes seal metallkujudena seisisid.

„Hävitusrobotid. Siin on kogu aeg jälgimine peal.”

Ta avas ühe ukse ja nad leidsid end avarast kabinetist või rõdult, kus põlesid heledad lambid ja pool tosinat inimest istus või seisis madalate lauakeste ümber pehmetes diivanites-tugitoolides või nende läheduses.

„Aa, jõudsitegi,” viipas üks neist naisi märgates ja tõusis. Ta oli peaaegu albinootiline, lühemat kasvu, vast meeter kaheksakümmend ja kõhnapoolne, laia lauba ja madala hallika soenguga pealtnäha viiekümneaastane mees.

„Haz,” noogutas Bert talle ja pöördudes Lene poole viipas tutvusta miseks ning kordas üle: „Mike Hazland ehk Haz.” Ning osutades ühele teisele: „Ja see on Teb, Theblin... ?”

„Teb käib küll,” viskas kõnetatu üle õla madalal kumiseval bassil. Mees oli eelmise täielik vastand – alla kolmekümnene, vähemalt kaks-kahekümnene ja pooleteisetsentneriline treenitud neeger, pikad lokkis juuksed kuklasse patsi kogutud. Momendil seisis ta ühe äärmiselt ärritatud sorakil vurrudega Kesk-Aasiale viitava välimusega mehe ees, kes altkulmu ruumi pörnitse. Tema pilk, mis riivas aeg-ajalt ühes toolis istuvat lihtsas valges kleidis naist, ei tõotanud viimasele midagi head. Lenet köitis naise hirmunud olek ja korraga märkas ta teise põsel sinist plekki. Ta astus lähemale, pilk teise näol ja laskus siis ta vastu diivanile. Oli selge, et naine oli nutnud. Ta oli umbes Lenevanune, idamaiselt tõmmu ja ilmselt üsna kena. Paraku aga üritas ta oma kõhnu sääri diivanipadja alla peita ja end kuidagi väikseks ja märkamatuks teha.

„Oota seal ees,” pöördus Teb uuesti mehe poole ja viipas uksele vastasseinas.

„Ei!”

„Sa võid ka mujale minna.”

„Ma tahan oma naist tagasi!”

„Sa ärritad mind. Khõzi kohtub sinuga siis, kui tema seda tahab. Lõpeta palun lõugamine ja kao siit.” Hiiglasliku mehe hääl oli muutunud kahtlaselt siidiseks, pehmeks ja vaikseks.

„Mul on õigus kohtuda oma naisega siis, kui mina seda tahan! Te ei tohi teda siin kinni pidada ja talle oma jama pähe toppida! Ta on minu naine ja me elame oma rahva kommete kohaselt!”

Mees oleks Tebile ilmselt kallale tulnud, aga tal tundus kogemusi olevat.

Pats liikus, kui mees pead raputas. „Harju ära, et keegi ei ole kellegi oma. Ja oma rahva kommete järgi elamiseks oleksid sa pidanud Maale jääma.”

Mees tegi suu lahti, ent bassimörin katkestas teda: „Aitab siin sinuga jagelemisest. Kui sa kolme seki pärast kadunud ei ole, aitan ma sind suurima rõõmuga. Üks.”

„Teil ei ole mingit õigust...”

„Kaks.”

„Ma kaeban teie peale...”

„Kolm.”

Must käsivars liikus peaaegu silmale tabamatu kiirusega, lahtise käe plaksatus kaikus ruumis ja tõstis tõmmu mehe maast lahti. Marsi nõrgemas raskusjõus tegi ta sujuva kaare ja maandus seitsekaheksa meetrit eemal ukse juures. Ta üritas end üles ajada, kuid löök oli ta uimaseks pörutanud, nii et segaseil silmil sorakil vuntsidega pead raputades ja rabeldes nagu lehm libedal jääl pakkus ta

üsna koomilist vaatepilti.

„Selle eest sa veel...”

Teb oli temani jõudnud, haaras tal kraest ja tagumikust ja lause lõpp lõigati ära, kui lendava mehe läbi lasknud automaatuks uuesti sulgus.

Too naine oli seda hiirvaikselt jälginud, nüüd tekkis ta näole kergendus, isegi õrn arglik muie võbeles suunurgas. Niipalju, kui Lene teist jälgides taipas, kahju tal mehest küll ei olnud.

„See ei olnud esimene kord?” küsis Bert. Lene märkas alles sel hetkel, et ta kaaslane oli nende lähedusse diivanile istunud ja silmitses toda Khōziti heatahtlikul ja natuke... Lene ei osanud kohe defineerida – *paikapaneval* pilgul.

Peale paarisekundilist vaikust vastas diivani otsa juures seisnud Haz:

„Ei. Üks meie „püsiklientidest”.”

„Mis kuradi pärast ta siia üldse tuli? Miks Lähetuse koordinaator lubas?” uuris Bert, ise pilku naisel hoides. Nüüd ta vastaski, tasasel häälel, tugeva aktsendiga, mis ta sõnad kohati pea arusaamatuks muutis:

„Ta tuli mulle järele. Minu pärast Madagaskarile. Jättis kodu. Sellepärast arvasin, et pean talle veel võimaluse andma.”

„Aga kui sa siia tulid? Miks? Kas ta hakkas juba Maal halvasti käituma?”

Naine kõhkles, siis noogutas.

„Mõtlesin, et siin... Uus elu... Aga ka siin on ta kellegagi rääkinud. Ja nüüd...” ta jäi vait, silmad maas.

Bert vaatas küsivalt Hazi poole, see kehitas õlgu.

„Selleks on Laager ja selleks oleme meie. Me ei saa ju...” Nad vahetasid Tebiga pilgu.

„Igatahes mõõt on täis ja kuhugi tuleb ometi piir tõmmata. Nüüd teeme nii – Veronica saadab su Eskarothi ja elad mõnda aega, ütleme aastakese seal. Muratiga tegeleme meie. Sina, Mulla!” Ta pöördus ühe eemal tugitoolis istuva mehe poole. „Me oleme sind hoiatanud! Hoolitse nüüd selle eest, et Muratil ei tuleks pähegi isegi mitte sinna poolkerale minna.”

Mees noogutas süngelt, kuid nõustuvalt. „Hoolitsen. Aga te peate arvestama, et paljud ei tule uuega kaasa. Ja ilma minuta oleksite te palju suuremas hädas.”

Haz ei suvatsenud vaidlusse laskuda, ta vaid noogutas.

Mullaks kutsutud mees tõusis ja astus Khōzi ette. „Ela hästi, mu laps. Mul on kahju, et see nii lõppes, aga ma pean nõustuma, et nii on parem.”

Ta piidles naist hetke, noogutas lühidalt, saamata mingit vastust ja lahkus tagasi vaatamata ruumist sinna, kuhu eelmine mees oli lennanud.

Veronica osutus suure kondiga amatsooniks, idamaine välimus lopsaka rõõmsa olemisega veidras vastuolus. Ta viipas Khōzile naeratades, naine heitis meestele ja ruumile veel ühe pilgu ja nad lahkusid kuhugi sinna, kust Lene ja Bert olid tulnud.

„Selleks kutsusitegi?” küsis Bert, kui nad läinud olid.

„Ei,” vastas Haz ja osutas käega viimasele tegelasele, kes ühes toolis konutas. Lene ja Bert pöördusid teda uurima. Kogu stseen oli seni olnud nii kiire, et ruumisviibijaid olid nad hakanud märkama alles siis, kui nad midagi ütlesid või tegid. Naine oli noorepoolne, ent hajevil pilguga ja kuidagi nagu kortsutatud olemisega.

„Jah?” Bert uuris olevust.

„Ta tütar on kõrvaltoas, Milda on tema juures. Aga ma tahaksin, et sa räägiksid lapsega. Meil tundub olevat probleeme.”

Bert surus huuled kokku ja tõusis.

„Ta tahab minu juurde. Te ei tohi teda minult võtta. Palun! Ma luban, et ma hoolitsen tema eest.”

„Loed sa ise ka, mitmes kord see lubada on?” heitis Haz. Bert vaatas ühe otsast teise otsa.

„Mulle tundub, et ta on last löönud,” poetas Haz veel. „Ja lisaks olid tüdrukul veres alkoholimürgituse jäljed.”

„Selge,” noogutas Bert ja kadus.

Mehed loivasid diivanile, kus Khõzi oli istunud ja sättisid end Lene vastu istuma, Teb viipas baariroboti lähemale.

„Meeldiv kohtuda, Lene,” lausus Haz. „Sa nägid nüüd meie ebaameeldivat argipäeva.”

„Juhtub selliseid asju tihti? Ma mõtlesin, et siin...” Ta ei osanud lõpetada, ent mehed mõistsid teda suurepäraselt, mühatasid.

„Selle rahvahulga kohta tegelikult haruharva. Aga meid siin ainult viis-kuus inimest selle peale ongi. Politseid meil ju pole.”

„Ma... ma mõtlesin, et teie oletegi.”

Mehed vahetasid pilgu, püüdes naeru alla suruda.

„Ma ju ütlesin,” kõhatas Teb.

Haz kattis korraks silmad peoga. „Viimane aeg ametit vahetada!”

„Vabandust...” alustas Lene segaduses, ent mehed ainult naersid ja Haz lõi käega.

„Eks me paljus olemegi, kuigi meile endile meeldib mõelda... Aga see pole oluline. Meie muide oleme kohalikust julgeolekust need, kes sinu probleemidega tegelevad.”

Lene käsi, mis oli sirutunud haarama joogiklaasi, mille Teb tema jaoks lauale oli võlunud, peatus. Meestele ei jäänud muutus märkamata, nad vahetasid jälle pilgu ja Haz ohkas.

„Kõigepealt, anna andeks, ma olen seda tuhandeid kordi näinud. See läheb üle alles aastatega – et julgeolek, politsei, korrakaitse ei ole midagi ohtlikku, et me ei ole mingi müstiline jõud, mis omab sinu üle otsustusõigust, vaid me tõesti tegeleme sinu probleemidega. Me palusime Berti, et ta prooviks su täna siia tuua, sest millestki peab alustama teine teistemõistmise – kahjuks rasket teed. Sa tead, et Marsi nõukogu juures on julgeoleku kommodor Edward Kijdecht, me allume otse temale ja peale meie kahe ei ole mitte kellelgi teisel õigust isegi mitte su dokumente näha – selle eest peame me muide hoolitsema. Kas sa tead, kes on Kent ja Tamako?”

„Julgeolekumehed Maal. Ma olen Kentiga paar korda kohtunud.”

„Nemad andsid asja meile üle ja nüüd on nende kohus kõik unustada. Kui te järgmine kord kohtute, siis ei hakka Kent muidugi teesklema, et ta sind ei tunne, aga see on ka kõik...”

Ta naaldus toolis tagasi, puhudes kohvile, mille robot oli talle ulatanud. Mees kogus hetke mõtteid, vaatas vilksamisi Tebi poole, ent viimane liigutas ainult sõrmi – räägi aga.

„Sa tulid meie juurde ja me oleme vajanud vaid ühte kontrollitud kinnitust – et sa tahad meie hulka tulla. Sa oled ju ise näinud enda sondimise protokolle?”

Lene noogutas.

„Me ei sondinud sind väga sügavalt ja pole saladus, et selliseid asju on võimalik ka petta tugeva enesesisendusega.”

„On või?” poetas Lene.

„Me sondime palju pealiskaudsemalt kui seda Maal tehakse. Ei mingeid riske. Kas sa tead, mis on lahustumine ja samastumine?”

„Ei!” pahvatas Lene.

„Mitte keegi ei tee seda ilma sinupoolse nõusolekuta,” lausus Haz väsinult. „Hea oleks, kui kasvõi ainult Bert saaks mingi teate, kui su ajalained normist hälbivad. Aga see on ainult sinu otsus, me vaid garanteerime, et see ei jõua mitte kellelegi teisele, kuhugi mujale.

Saatsin just sulle koodivõtmed, millega sa pääsed ligi oma toimikule. Sul võtab aega taibata, et see, mida sa näed, ongi see ainuke, teist ei ole. Märkusi võid lisada, aga päriselt sa seda kustutada siiski ei saa.”

Lene kõhkles hetke.

„Küsi,” julgustas Teb.

„Chadis Maal oma... meie toimikut ei näinud.”

„Maal on teine olukord. Muidugi on see natuke kõrvalehiilimine, aga toimikut kui sellist ta muide nägi. Millele ta ligi ei pääsenud, olid Kenti ja Tamako arvutites olevad failid, mida nad „isiklikeks” kuulutasid.” Haz laiutas käsi. „Meil ei ole kirjalikku aukoodeksit. Nad täidavad valitsuse tellimust. Infot koguda ei ole tegelikult keelatud, küsimusi võib tekkida vaid kasutamises... See on pikk jutt.”

Haz kõhkles enne jätkamist hetke sõnu otsides.

„Vaata, me ei tea, kas sõnum jõuab kohale. Teisisõnu, kas me täna pigem oma tööd raskemaks ei teinud. Ometi proovime sinuga käituda nii, nagu meil omavahel kombeks on.

Sa tead, et sinusse sisestati midagi kummalist. Muidugi tahame me teada, mis see on, aga veel rohkem tahame, et sa end siin julgelt ja kodus tunneksid. Eks me peame leppima sellega, mida Bert meile suvatseb teatada. Kui juhtub midagi või sa midagi kummalist tunned, ühesõnaga, häda käes on, sa tead nüüd, kuidas meid leida.”

Ta naaldus toolis tagasi. „Kas sa oskad ehk ise midagi küsida? On midagi, mida sa teada tahaksid?”

Lene kõhkles hetke, siis küsis:

„Miks te mind ikkagi siia kutsusite? Miks te kõike seda näitasite?”

„Et näidata ennast ja et me midagi ei varja. Meie oleme need ainsad kaks tüüpi, kelle ülesandeks on sind vajaliku aja jälgida. Kui sind huvitab, siis selgitame, mida ja kuidas me teeme, mida me siiani oleme teada saanud ja mida võiks teisiti teha.”

„Kuidas te mind siis jälgite?”

Haz tekitas lauale kolmemõõtmelise kujutise ja hakkas seletama. Kahe minuti pärast katkestas Lene ta jutu ja küsis:

„Kas Chadis teab seda?”

„Muidugi.”

Lene mõtles hetke.

„Ainult mingi kaudne sümboolika?”

„Aaa... Jah, see on arvutitöödeldud.” Hazi pusis klaviatuuriga. „Vaata, müüriharjadel ja teedel on ka kaamerad, neid on võimalik ID-ga siduda, aga seda teadustatakse ka kohe inimesele endale.”

Laua keskele tekkis nende rõdu vähendatud kujutis, see suurenes ja inimkujud muutusid äratuntavaks.

„Tunned?” küsis mees.

Lene raputas segaduses pead, ent kontsentreerus siis ja noogutas lõpuks.

„Kas seda teadustamist välja lülitada ei anna?”

„Tegelikult saab,” mühatas Haz. „Aga – skript on avalik, kontrollitud – sellest läheb kohe teade valitsusse ja kui ei ole eriti head põhjendust, avalikustatakse kõik sellised juhtumid koos selgitusega ööpäeva jooksul. Seda on tehtud ainult tosin korda ja need juhtumid on koos kirjeldustega avalikult olemas. Ja kui on põhjendus, ka siis avalikustatakse juhtum peale vajaduse kadumist. Loed ise, kui tahtmist on, mainiksin vaid, et pea kõigil juhtudel, mil salajane jälgimine leiti põhjendatud olevat, oli tegemist vaimuhaigusega. Luuramiseks me seda ei kasuta.”

„Miks ta seda mulle räägite?”

„Usaldus,” vastas Haz.

Lene vaikus päris kaua, siis vaatas meeste poole ja lausus, ka sõnu otsides:

„Ma... mulle meeldiks seda uskuda. Aga saage aru, et see on vastuolus kogu mu elukogemusega, kõigi teadmistega, mis mul on...” Ta laiutas käsi.

Mehed noogutasid.

„Me teame, et see võtab aega,” sõnas Haz. „Tule räägi teinekord meiega, vaata meie tegemisi. Me ei tohi sulle eriti muidugi näidata teiste inimeste faile, aga niipalju, kui saame... Jää on ära sulanud.” Ta viipas peaga puutumata klaasile Lene ees ja tüdruk tajus ta robotile antud korraldust, kui see tuli ja joogile jääd lisas. Ta võttis klaasi.

Chadise päevik

3. august 2124. aastal

Õeke kallis, niipalju aega on mööda läinud sellest, kui sulle viimane kord kirjutasin. Ega ma ei suudagi vahepealset aega täita, nii nagu ma pole ka kunagi varem ju tegelikult vaevunud „auke” tagantjärele täis kirjutama.

Ma oleksin Lenest peaaegu ilma jäänud. See muide kõlab nii egoistlikult – Lene oleks peaaegu elu kaotanud, ja selles mõttes ei saaks tema kaotust minu omaga võrreldagi, aga olgu. Ja muidugi on mind hoiatanud nii vana hea Odd, kui Bert, ja lõpuks ei taipa keegi, mis õieti juhtus Skandinaavias.

Iseenesest oli päev suurepärane... kuigi kokkuvõttes väga väsitav virr-varr, mis arvatavasti kuidagi vabastaski Lenes mingi arusaamatu triggeri. Llanaweyd pidi hakatama õhuga täitma ja uued elanikud kutsusid kõik oma tuttavaid igaks juhuks appi, sest seal on paar kriitilist momenti, mil robotitele ei saa loota ja pealegi neid võib mitte jätkuda. Ozee ja Kiti elasid tegelikult juba uues majas ja nii olime me Lene ja Dracoga nende vanas elamises ainsad. Ka Draco õed-vennad polnud öömajale tulnud, kuigi eelmisel õhtul olid kaks nendest, Arp ja Erectus, korra läbi astunud ja ka sel õhtul võis siia seltskonda tekkida. Teisedki ei pidanud siit läbi tulema, isegi Cherinaga pidime alles uues kuplis kohtuma, sõime hommikust ja ootasime ainult Khõzit, kellega meil oli oma plaan.

Tolle naljaka nimega neidisega tutvus Lene siis, kui käis esimest korda Tebi ja Haziga rääkimas. Tookord tagus Bert mulle pähe, et ta peab sinna esimesele kohtumisele ilma minuta minema, noh... ta on alati osanud mind paika panna – nimetas mind kanaemaks ja asi oli lahen datud. Pärast ta küll

kinnitas, et kohtumine Khõziga oli juhuslik, ja et kas ma tõesti aru ei saa, kui sarnased nad on ja kuidas nad teineteisele toeks on. Pean tunnistama, et igal juhul oli asjast palju kasu ja mingil viisil oli see päev pöördepunktiks küll.

Esimese märgi, et meil on külalisi, sain sellest, et Draco jäi poolelt sõnalt vait ja ta pilk tardus kuhugi mu selja taha. Enne, kui jõudsin ennast pöörata, lasi ta kuuldavale huilge ja Lene tõusis rõõmsalt naeratades. Selge – Khõzi. Keerasin ennastki teda tervitama ja pean tunnistama, et ta nägi hea välja. Ta on tõmmu ja kuidagi loomupäraselt nõtke, mitte eriti pikk, ronkmustade juuste ja välkuvate tumedate silmadega. Temast paistis kuidagi välja, et ta naudib siamaale iga hetke, mis ta siin Marsil elab, ja tema minevikku arvestades (niipalju kui mina sellest tean) ma selle üle ei imesta. Ta kandis ka siinset igapäevast riietust kuidagi defineerimatult tähelepanuäratavalt – lühikesed püksid olid eriti napid ja särk kõhtu paljaks jätvvalt rindade vahele sõlme seotud. Järele mõeldes polnud selles midagi erilist, ilmselt oli siiski asi peamiselt selles temast kiirgavas õnnes. Lene oli talle vastu läinud, tüdrukud hoidsid teineteise käsi ja lobisesid, nagu poleks teineteist kurat teab mis ajast näinud, ja neid vaadates tundsin ma korraga, kuidas elu võib ilus olla... ja Draco poole vaadates sain aru, et võib tulla probleeme. Loomulikult tegeles ta peamiselt Cherinaga, aga ta libido oli alati skaneerimisrežiimis ja momendil tundus, et kõik muud protsessid on kaugemale pinusse lükatud, katkestused maskitud ning külgelöömismoodul jooksis peaprogrammina eksklusiivses seades...

No ma tõmbasin talt tooli alt ära ja teatasin, et on aeg astuma hakata.

Kõndisime keldrisse ja lükkasime tüdrukud avariiluugi juurde ette.

„No ja nüüd?” tahtis Lene teada, segaduses meie poole vaadates.

„Nüüd läheme siit alla,” ahvis Draco püüdlilikult väikeste lastega kasutatavat kõnepruuki.

„Miks? Ma tean niigi, et see viib kuhugi tehnilistesse käikudesse ja siia tuleb punuda, kui õhk otsa lõppeb.”

„Õhk otsa lõppeb?”... osatas Draco. „Kui juhtub mingi suur õnnetus ja tuleb evakueeruda. Nüüd algab praktiline õppus.”

„See pidi alles ülehomme hakkama ja sina ei olnud mitte läbivijjaks märgitud. Chadis, appi?” Ta vaatas küsivalt minu poole. Paraku jäi mul vaid pead raputada ja nii hästi kui oskasin, ka seda õpetajahäält teha üritada:

„Kui piknik, siis piknik. Ja eeltreening ei tee paha.”

„Oled sa seal ise käinud?”

„Ee... Ei ole. Veel enam põhjust minna,” olin sunnitud ütleva.

„Mina olen.” Khõzi astus ukse juurde ja avas selle. Oli tõesti märgata, et ta on mingi osa õppusi läbi teinud.

Lene heitis meile mürgise pilgu ja asus metallist keerdtrepist alla minema.

„Oota, pane uks kinni,” Draco viipas ta sõrmega tagasi ja tegi taas seda häält.

Nägin, kuidas Lene sisse hingas, aga siis ümber mõtles ja vist ka mõttes kümnene luges. See oli taas Khõzi, kes teda õrnalt õlast puudutas, end mööda libistas ja luugi sulges. Ta libistas ka demonstratiivselt käe üle sulgurite ja hermeetilisuseindikaatori.

„Ka nüüd on hästi?” küsis ta pisikese tüdruku pudihäälega Dracolt.

„Nüüd on hästi,” oskas viimane vaid maigutada.

Läksime alla, Lene oli minu ees, ta jättis teistega natuke vahet ja küsis siis vaikselt üle õla:

„Ma ei saa aru, millal te teete nalja, millal räägite tõsiselt.”

Mis jäi mulgi muud teha kui muiata. „See on meie olemuses – vaata alati, kus on elutähtsad lülitused ja õpi neid kasutama. Kosmos on ohtlik paik ilma selle praktikata. Aga elu ei pea surmtõsine ja tüütu olema.”

„Teie maailm on siiski üsna ohtlik maailm,” pomises tüdruk.

„Ei. Kui reegleid järgida.”

See ei olnud meil muidugi esimene vaidlus sel teemal, aga ma ei tahtnud ennast vihastama hakata. Mõnikord mulle tundus, et ta ei õpi iialgi aru saama, et elamine, lootes kogu aeg vaid avariikaitsmetele, lõpeb tõenäoliselt ühel päeval halvasti.

No need trepid on üsna pikad, vahepeal oli kaks lüüsi, esimene umbes majadealuste teede juures ja teine mingite varukäikude tasandil, neid sai siis Lene avada ja sulgeda ja siis lükkasimegi lahti viimase ukse.

„Jeeeee...” oskas Lene vaid öelda, kui ringi vaatas. Tundus, et ka Khõzi ei olnud neid paiku näinud, sest ta oli natuke kartlikult Draco käsivarrest kinni võtnud, kes sellest muidugi puhevile läks.

„Nii hull see asi nüüd ka ei ole,” pidin märkima.

Dracole torkas midagi pähe.

„Mida ta sulle kõige enam meenutab?” küsis ta Khõzilt.

Too vaatas mu sõpra segaduses. „Miks sa küsid?”

„Kirjelda kõigepealt, siis ma seletan.”

„Noh,” alustas tüdruk kõhklemisi, siis raputas pead. „See on nagu metrootunnel, aga mitmeid kordi suurem, hiiglaslik galerii. Näib, et linna all on veel teine linn, metallist, kummaline, mitte inimestele vaid masinatele. Hele sinakas valgus ja kolin, paljud liikuvad mehhanismid. Liikurtee, helendavad kirjad. Mitte eriti hubane paik. Kirjade järgi saan aru, et siin kusagil peaksid veel varjendid olema?”

Draco olid pettunud näoga.

„Kas midagi on valesti?” küsis Khõzi ettevaatlikult.

„Ei... Ja sina?” pöördus ta Lene poole.

„Ma tean, et need on tehnilised käigud, ja täpselt nii nad välja näevad,” kehtitas viimane õlgu. „Miks sa küsisid?”

Draco kõhkles, aga siis ma juba teadsin.

„Teie vastused on liiga normaalsed,” vastasin ta eest. „Just ilmus üks artikkel, kus mees väitis, et tema kogemuste põhjal on kuus arhetüüpi, mille assotsiatsioonid alumised tunnelid teadvuses vallandavad. Loba.”

„Ei. Psühholoogia.”

„Teeb sama välja.”

Kõndisime liikurteele, aitasime kumbki oma daami peale ja kalpsa sime äärmiselt stardiribalt, keskmisele, kiiremale. Istusime ja andsime neile aega ümbrusega tutvuda. Nagu ma ütlesin, polnud ka mina neis kunagi käinud, kuid skeemid ja märgid on igal pool samad, nii et *seen one seen them all*. Seintel on teeviidad, siin-seal hiigelsuured displeid – lihtne... aga ilmselt mitte võõrastele.

Läbisime parajasti saali, kus tunnelist sai triibutatud klaastoru, igas suunas oli ristumisi teiste käikude ja mehhanismide teedega, kui Lene taas sõna suust sai:

„Meenutab odava ulmefilmi dekoratsioone. Piknik? Kuidas lubatud talgutega oli? Miks me siia tulime?”

„Tahtsime teile näidata,” vastasin, viibates ka Khõzile. „Niikuinii hakkad ülehommie õppima, aga kui kusagil üldse võib midagi juhtuda, siis just uues kuplis ja just täitmise ajal. Igast majast, pargist, tänavalt – kust iganes pääseb siia alla. Uksed on kõik õhukindlad, nagu nägid. Kahekümne päeva pärast näed sa unes, kuidas neis käikudes ringi trambid, neljakümne pärast orienteerud siin kinnisilmi.”

„Kas kuplid purunevad tihti?”

„Ükski kuppel pole veel kunagi purunenud, aga mõneti võib öelda, et meil on vedanud.”

„Ma ei teadnud, et siin on selline liikurtee,” tegi ka Khõzi suu lahti. „Millest ta on?”

„„Millegi poolelusa ja poolelutu voolud”,” turtsatas Draco. Tüdruk vaatas teda arusaamatuses, sõber lõi käega ja seletas: „Ah, ära pane tähele, jälle ühest igivanast ulmejutust. Kooliajast niipalju möödus, et ega minagi praegu usutavalt seletada ei suudaks, kuidas see saavutatud on, et ta seisab paigal, aga kui peale astuda, hakkad liikuma. See lainetab kuidagi. Igatahes ei liigu sa kuhugi, kui erisurve liiga suureks läheb.”

Khõzi vaatas ringi ja ohkas. „Nüüd öelge veel ainult, et selle linna all on veel järgmine linn.”

„Ka selles on sul õigus,” noogutas Draco. „Veel allpool on hoidlad ja varjendid, aga nende omavahelised käigud on juba väga kitsad, ainult jala liikumiseks.”

Lene ainult maigutas. „Aga... see on ju tohutu, meeletu. Siia on niipalju ressursse maetud...”

Põhiliselt selleks ma tollest teekonnast nii pikalt pajatan – nii naljakas oli seletada elementaarseid asju ja kuulda arvamusi, mille peale ei ole ma kunagi tulnud.

No siis me jõudsim kohale ja tegime ühe plaanilise sigaduse – tee oli uue kupli all alles pooleli ja lihtsalt lõppes kusagil perimeetri juures ära. Neil läks olemine kõhedaks, sest me ei vaevunud aeglasemale ribale minema. Nad tegid oma parima, Lene kukkus põlvili ja Khõzi käis käpuli. Draco pakkus end põlvi puhtaks lakkuma, aga see idee ei leidnud vaimustatud vastuvõttu. Kahju. Ma olen alati teada tahtnud, mis siis saaks, kui keegi ta selliste idiootsuste peale hüüataks „aga palun!”.

Seekord kasutasime lifti, et ülemiste käikude tasandile jõuda. See tunnelteedevõrk rajati tavaliselt isegi enne maju, nii et siin oli kõik tavapärane. Olime alt tulnud pea uue kupli perimeetrini ja Draco oli gondli vastu tellinud. Sellega tuli piki tunnelteed vaid paarkümmend meetrit sõita, siis olime ta vanemate uue maja harul. Ei hakanud tüdrukuid enam kiusama, näitasime ära samasuguse evakuatsioonišahti kui see, millest me enne Draco vanemate majas alla olime tulnud, ja suunasime käru otse funikuläärile.

Kui me alumisse esikusse jõudsim ja sealt juba nende uue maja halli tõusime, võttis neid vastu fantastiline segadus. Noogutasin automaatselt ringitormavale seltskonnale, nina taevas, sest minagi pole kunagi uue kupli täitmist näinud, ja Ozee vedas meid Dracoga kohe endale appi. Kiti jõudis mulle siiski mingi oma rohutee aurava tassi pihku suruda ja nägin, et ta võttis pärani silmi ringivahtivad tüdrukud oma hoole alla, mille eest olin talle siiralt tänulik. Järgmine kord nägin neid veerand tundi hiljem, kui ronisin piki ajutist sõrestikku ja kontrollisin dünamomeetreid, millele keegi ei olnud vaevunud telemeetriajuhtmeid külge ühendama. Nad olid kõik kolmekesi roninud mingi tsisterni otsa ja seletasid omavahel.

„Kuidas sul seal on?” tahtis Kiti teada, kui nende pea kohal kõõlusin.

„Suurepärane on end kasulikuna tunda,” poetasin läbi hammaste seal mässates. Nagu ikka, oli mõni nii paigaldatud, et ma ei pääsenud testripesale ligi, rippusin seal võrdlemisi ebamugavas asendis ja kaalusin, kas riskin ta korraks lahti lasta ja teistpidi keerata või jätan näidud lihtsalt meelde. Küsida

Ozee käest? Ah kuradile, ja vajutasin numbrid mällu – seda tuleb halvemal juhul ehk kord veel teha. Sellal kuulasin neid tahtmatult ja kasutasin ka juhust ringi vaadata, seda enam, et mul oli väga hea positsioon.

„Tead Kiti, me oleme kogu selle aja Marsil peamiselt imestamisega tegelenud...” sädistasid nad kümnekond meetrit allpool.

Maja oli tegelikult osa piki müüri ülespoole kerkivast terrasside süsteemist, teda oli mäe sees rohkem kui väljas. Õieti paistis vaid vast seitsme-kaheksa meetri kõrgune ja kaks korda laiem klaassein, mille kohal oli madal piire. Ukse alt alanud kiviterrass läks üle väga äsja rajatud väljanägemisega aiaks – igal pool oli punakat mulda ja taimed olid väikesed. Aed oli umbes viiekümnemeetrine ring, seda kattis kilekuppel, mis paistis küll läbi, kuid muutis vaate ähmaseks ja natuke ebarealseks. Nende maja oli piki välismüüri tõusvatest üks alumisi, sest edasi hiiglasliku orupõhja poole hakkasid silma vaid mõned augud, ülespool üha järsemaks muutuv kaljus oli neid aga tihedamini, kuni nad vertikaalseteks majaseinteks kokku sulasid. Muidu aga oli kogu kaheksakildine kausjas tasandik kuni eemal ähmaselt vinetava vastas seinani selliste mullikestega kaetud. Muu pind kuplite vahel oli tüüpiline Marsi punakas kivi, roomikujälgedega kaetud ja alles toorelt maastikuks formeeritud.

„Naised, mis te vahite!” möirgas Ozee hääl. Naised vahtisid segaduses ringi ja avastasid ta otse jalge eest tsisterni ääre alt nende poole vaatamas.

„Mis sa seal ronid?” tahtis Kiti ettevaatlikult üle serva kiigates teada.

„Tule kasta kolmas sektor üle, näe sealt umbes tolles raost, mis peaks sirelit kujutama, kuni seinani.” Ozee vehkis osutades käega ja oli juba läinud.

„Miks automaatika ei tööta?” hüüdis Kiti talle järele.

„Sest meil on kaablid laiali ja eelmise kord ajas robot nad segamini. Roni alla!” hüüdis mees veel üle õla enne majja kadumist.

„Tööle,” ohkas Kiti ja nad ronisid alla, vabastasid mootorikinnitid ja hakkasid voolikuid näidatud alale vedama.

„Milleks see on?” kuulsin veel Lene küsimust. „Vesi?”

„Ei. Segu... ma ei mäleta kõike, mida see sisaldas, igatahes peab ta reformeerima pinnase Maa ökosfäärile vastuvõetavaks,” seletas Kiti. „Aluspinnas reageerib hapniku ja veega ja kui tasakaalupunkt liiga maapinna lähedale tuleb, tuleb selle sodiga üle kallata, muidu oled taimedest lahti...” Ja siis kadusid nad kaugemale.

Kogu see ajutine tugitoestik oli selleks, et kohe pidi hakatama kuplit õhuga täitma ja ühtlasi katsetama avariilülitusi. Seda tehakse avamisel, sest hiljem oleksid kahjud liiga suured. Rõhk tõuseb ja väikesed kuplid vajuvad kokku. Nad peavad tugikaartel vastu pidama, kuni ülerõhku proovitakse. Igaks juhuks tuleb ajutised avariiväljapääsud korras hoida. Mõte on selles, et tegemist on ainsa momendiga, mil on võimalikud igasugused ootamatused – varingud, purunemised, mida iganes.

Varsti kuulsingi, kuidas üle kõigi kanalite anti hoiatus, et õhukraanid avatakse määratud hetkel. Lõpetasin oma tööd ja läksin majja, enamik tegi sedasama. Majast oli vaade küll ainult ühes suunas, ent kõigis ruumides töötasid holokraanid, nii et ka mäenõlv meie taga oli selgelt näha. Suurte torude sulgurid pöördusid, nende juurde tekkis hõre udu või virvendus. Maapind hakkas värisema ja punaka tolmu keerised moodustasid kiiresti laieneva ja mäsleva ringkardina. Õhk tuli nagu äikesetormi front – see oli võimas vaatepilt. Kuppel võpatas, kui esimene laine koos liiva ja kividega kohale jõudis. Korraga oli vaikuses eristatav esialgu väga heitlik ja tasane orkaani vilin ja mühin. Meid ümbritsev kile rabeles ja kaardus nagu igasugune kasvuhoonekile tormis, ent

loomulikult pidas vastu. Keegi avas juba sampusepudeleid, inimesed hõiskasid ja karjusid. Side muutis kaljud näiliselt osaliselt läbipaistvaks, nii et võis näha samasugust tegevust teistes majades ümberringi. Heitsin pilgu ülesse, kus orgu kattev suur kuppel lebas paarisajameetristele taladele toetatud kolmnurkvõrgustikul. Siin-seal ta juba liigatas, mis oligi mu tähelepanu köitnud.

Vaatasin just Lene järele ringi, kui mu tähelepanu köitis Draco vandumine:

„Sa vana süüdimatu sandaal, marss sisse!”

„Kui sa kopitanud peerukott minema lendad, pole sest midagi, aga ära riski teistega!” toetas teda ka Kiti. Märkasin nüüd, et maja hermeetiline välisuks oli ikka veel lahti ja Ozee ning Lene alles väljas. Tüdruk oli mehele mingit voolikut järele andnud, mida too ikka veel ühes tranšees ühendas.

„Noored paanikatekitajad!” mühatas ta, ent vaatas siis üle müüri tüdrukut ja heitis peaga. „Mine kohe sisse ja sulge uks.”

Lene ei kõhelnud hetkegi, lasi vooliku kukkuda ja oli paari sekiga toas. Ta tuli mu juurde ja märkas, et ta oli näost üsna kahvatu. Ilmselt oli tal ehk kõhe olnud, kuid ohtu polnud ta vist tajunud enne, kui Draco ja Kiti kisa tõstsid. Nüüd seisis Draco ukse juures, näpp käsisulguril, ja ootas papsi. Tema taga kahe sammu kaugusel seisis õndsalt naeratav Khōzi ja natuke sidrunisöömise ilmega Cherina. Juba? Aga naised on taiplikud.

„Kuule, kas ma peaksin midagi tegema?” küsis Lene vaikselt, osutades pilguga samasse suunda, kuhu vaadanud olin.

Mõtlesin hetke ja mul jäi vaid õlgu kehitada. „Mida? Kardad sa Khōzi pärast?”

Lene avas suu ja pani selle uuesti kinni. Siis raputas pead. „Ma olen talle juba Dracost rääkinud.”

No selle aja peale oli ka Ozee seki oma tööd uurinud, siis käega löönud ja sisse tulnud. Uks sulgus ja Draco õed kutsusid meid sööma. Nad olid suurde elutuppa otse verandaklaasi ette vähe pidulikuma laua teinud. Ega minulgi lihtne polnud, omal ajal olin nad kõik järgemööda ette võtnud ja tõenäoliselt nüüdseks nad kõik omavahel ka teadsid seda.

„Vägev!” teiselt poolt tulid kari muud rahvast ja Cherina haakis end Arpile sappa; kui kõik kokku kogunesid, selgus, et inimesi oli siin üldse muide ligi kolmkümmend. Enamikku ma muidugi tundsin – Ozee ja Kiti sõbrad, nende lapsed oma perede ja sõpradega ja nii edasi – aga oli ka uusi nägusid, sest ega elu paigal ei seisa ja ma olin Marsil viimati neli aastat tagasi. Olime enam-vähem kokku kogunenud, kui Draco viimastele veiniklaasid ulatas ja enda oma tõstis.

„Sööge! Jooge! Ja lootkem, et miski laiali ei lagune!”

See tundus mingi traditsiooniline lause olevat, sest kõik tõstsid huilates ja mõirates klaasid.

Eriti kaua meil selleks aega ei olnud, jõudsin lobisemise vahelt vaevalt kõhu täis saada, kui Ozee, kes kogu aeg oli monitori jälginud, tõusis ja viipas:

„Rõhk kolm neljandikku – läheb lahti. Kuftid selga ja uks kohe kinni.”

Olime kokku leppinud, et seda faasi teevad ainult sertifitseeritud inimesed, sest tegelikult oligi tegemist ainsa kriitilise hetkega – pidime kuplisse augud lõikama ja rõhud võrdsustama, siis ühendama välised torustikud ja augud uuesti sulgema, kuni ülerõhku katsetatakse. Kogune sime esikusse ja kasutasime seda kui lüüsikambrit, ja tõtt-õelda on see paljudel majadel ainus hetk, mil seda praktiliselt kasutatakse – hermeetilised on nad kõik, aga enamiku puhul ei panda seda eales proovile. Me ei oleks ilmselt pidanud jooksma, aga treening pani meid sekisajandikke lugema ja tormama. Lõikur pihku, lülitus, samm kõrvale. Vuhin, ja kuppel kukkus ajutistele tugikaartele. Siis suuremate raamide kallale, tükid kõrvale ja välja. Kõik naksab, tiksab ja nagiseb. Jälle mõõdetud liigutused, siis vuhiseb torudesse pea keev vesi. Ka need pumbad ja torustikud töötavad täisvõimsusel tõenäoliselt ainult selle pool tundi. Kakssada kaheksa sekki, kui kilet uuesti paika

keevitasime ja see raskelt sissepoole kooldus. Korraks tõstetakse rõhk nelja atmosfäärini ja see on pea puhas hapnik. Seda, mis väljaspool toimus, saab nimetada vaid loodusõnnetuseks – vesi auras ja kees, igikülmunud hõre maapind andis siin-seal järgi, vabanenud süsivesikud särtsatasid ja paiskasid pragudest üles tulekeeli. Vesi moodustas maapinnal lompe ja tulevaste jõesängide põhjas tormas punane mudavool. Teadsin, et kusagil vahivad ehitajad mägede kontrollkäikude monitore, otsides võimalikke pragusid pinnases ja müüris. Selle esimese šokiga küllastatakse ümbrus „maise keskkonnaga” – vesi ja õhk reageerivad pinnasega, mis pole miljardeid aastaid nendega kokku puutunud. Iseenesest ei lõpe need reaktsioonid kunagi, kuplialune rõhk surub neid aina kaugemale maasse.

Kui taas sees olime, nägin üles vaadates, et ruudustik oli kadunud, palja silmaga ei seletanud õieti kaugusi, aga kate oli pingule tõmbunud ja kaardus ülespoole.

„Kas ta pauguga lõhki ei lähe?” küsis Khōzi parajasti Dracolt.

Paar järgmist tundi polnud meil suuremat midagi teha. Kontrollisime pigem südametunnistuse rahustamiseks tugikaarestikku ja jälgisime monitore. Rõhk hakkas langema, vett juurde ei tulnud, sest niikuinii oli kõik märg. Umbes kahe atmosfääri juures alustasid suured robotid juba ka mulla mahapanekuga. Kuna see oli nn. „elus pinnas”, ei tehtud seda vaakumis, rõhu ja hapnikuliia elased mikroorganismid need paar tundi üle. Jälgisime, kuidas ümberringi hakkasid need, kel kannatust vähem, juba ka omi kupleid maha võtma.

Meilgi sisuliselt tantsisid Kiti ja Ozee ühe jala pealt teisele, silm monitoril, Ozee muudkui et „no nüüd, no nüüd” ja Kiti „ei veel, ei veel” – ta ei tahtnud oma taimedega riskida.

Siis sai temalgi kannatus otsa ja robotid lõikasid meie kupli neljaks nagu apelsini, laotasid ümberringi maha ja pakkisid kokku, inimesed pigem tüliks kui abiks. See töö oli parajasti lõppenud, kui Ozee higi pühkis ja hüüdis:

„Kes ei ole varem uue kupli avamist näinud?”

„Ei!” katkestas Kiti teda resoluutselt. Vaatasime segaduses ringi, olin Lene ja veel kümnekonna inimesega jõudnud juba endast märku anda.

Keegi naeris ja seletas meiesugustele:

„Kombeks on esimesel korral vastsel pinnal selle punase tolmuga end üle kallata ja siis torustikust puhtaks pesta.”

Meid ei peatanud enam miski. Mulda siin maja ümber veel ei olnud, sest katmine võtab päevi, kuigi väiksemad robotid, kellest mullatöödel niikuinii mingit kasu ei olnud, olid kus võimalik juba ka külvamist alustanud. Püherdasime kuumas punases mudas ja nägime välja nagu kuradid. Kiti vaatas meid pead vangutades, hoidudes aupakliku kaugusesse. Siis reguleeris keegi vee parajaks ja me lasime end üle... kuigi majas tuli uuesti duši alla minna ja me jätsime igale poole punakaid mudajälgi, mille kallal robotkoristaja koos Kitiga ahastas.

Enamik meist oli veel majas pesemas, kui Draco vanemad naabritele külla läksid. Otse loomulikult, selles asja mõte oligi. Tulin üles tagasi ja ei märganud tõtt-õelda tükk aega Lene kadumist. Inimesi oli ju palju, kes jõi siin veini, paar tükki tegid ikka veel mudamaadlust, kümnekond olid üle tasandiku laiali läinud nagu mürsukillud, teiste majade juures toimus seesama ja pea iga minut käis aiast läbi naabrite dessant.

Tavaliselt ju ei hoita oma modemeid sees, aga kuna oli natuke eriolu kord, siis passiivselt ta mul kuulas häireteateid. Kui esimest korda ehitusjärelevalve uuris: „Sektor 12/B4, milleks küll on teil seal kellelgi tarvis suurt krusa?”, ei tekitanud see mul mingeid halbu aimdusi. Paar kümmend sekki hiljem aga kuulsin alt Berti häält, kes Lene ja minu järele päris, ja pea samal hetkel teatas keegi robotite juhtimisest juba kõrgema häireprioriteediga:

„Sektor 12/B4, uurige, kes kurat ja miks kurat torgib Pota-281-e käsitsijuhtimist! Masin on upakil jões ja see näeb *fucking* ohtlik välja.”

Hüppasin jalule ja trepist alla. Teel jõudis minuni juba ka Khōzi kõne, ta nuuksus:

„Chadis, Lene läks vist segamini. Võttis maja tagant suure traktori ja on külili jões.”

Siis olin all ja vaatasime Bertiga teineteisele otsa. Meil kulus kümme sekki, et pilt selgeks saada, lihtsuse huvides kandsime selle kohe mobiilsidega lähedalolijatele üle.

Bertile oli jõudnud teade, et Lene ajalained on normist väljas ja siis oli ta kohe meid otsima tulnud. Mina refereerisin seda, mida veoroboti kohta kuulsin.

„Chadis, joostes, ja võta virtuaalivisiir kaasa!” katkestas meid Draco kutsung.

Vaatasin ringi, Arp oli õnneks kiire reaktsiooniga, ta viskas mulle ühe ja tuli teisega järgi, kui selle lennult püüdsin ja minema tormasin.

Jõgi, või täpsemalt selle säng oli kohe maja taga. Nire, mis oli tekkinud kastmisest ja ta põhjas voolas, polnud nimetamisväärne, aga sadakond meetrit eemal oli madalam lohk, mis tulevikus pidi tiigi moodustama. Selle põhjas ukerdas sulavas igikeltsas ehmatavalt viltu vajunud suur universaalrobot, mis oli kusagil siin lähedal pinnast laotanud. Ma ei teadnud, mis Lene võis olla kavatsenud, sest nagu ma aru sain, eriti loogiline ta selline toimimine ei olnud. Võib-olla oli ta kavatsenud sõidukiga maja rammida? Nüüd igatahes oli masin sopas kinni. Kümne meetri kogu üritas nõlva mööda üles tulla, ent pehmunud pinnas andis iga kord järele. Imestasin veel hetke, et miks ta tugiliigendeid ei kasuta, sest iga hetk võis ta ümber minna, ent taipasin enne, kui mõtte lõpuni jõudsin mõelda, et Lene lihtsalt ei oska, ja õieti meie õnn, et ei oska.

Dracol oli juba mingi plaan, ta viipas mind enda poole. Eemalt kerkis mullasammas, suur tahvel lükati kõrvale ja maast ronisid välja kaks helkivat peletist. Taipasin, et ta oli juba avariiväljapääsu kaudu omale suured kaevandusrobotid tellinud. Orkaan sööstis alla, sest kupli all oli rõhk ikka veel suurem kui allumiste teede tasandil, kuuemeetrise skafandris neljakäelisi sabaga kükloope meenutavad mehhanismid rassisid hetke ja panid luugi uuesti kohale; vesi ja sodi, mis alla läks, oli kellegi teise mure.

Ulatasin Dracole virtuaalivisiiri, ta oli ilmselt sealsamas seisva Gillaga tegevuse kokku leppinud, viimane haaras teise Arpilt ja tõmbas pähe. Ma isegi mäletasin, et nad olid oma perega kunagi võistelnud robotite juhtimises, mul jäi selle üle vaid tänulik olla. Tohutud metallkogud sulasid korraks hiigelsuurteks müdinale tormavateks plekist jõehobudeks, siis valgus üks neist kiirust vähendamata laiali ja moodustas lameda tala, mida mööda teine – samuti pikaks venides ja ämblikujalgu laiali ajades – veorobotini küünitus ja (mõtlesin veel, et mis nüüd...) asja kõige lihtsalt lahendas – sirutas oma haaratsid kabiinini, kus Lene oli ja hoides seda nagu munakoort, rebis ta ära ja tõi meie juurde.

Veorobot ise tardus muidugi silmapilk. Fikseerisin veel silmanurgast, et alumiseks olnud robot sirutas toetuspinda otsides haaratsid laiali ja hakkas Potat tollest august välja tirima, aga siis oli – ilmselt Draco juhitud – robot kabiini maha asetanud ja rebis sellel ukse eest. Olin kahe sammuga ligi, samuti kui minu kõrvale jõudnud Bert. Lene vajus mu käte vahele. Ta oli kahvatu ja klopitud, silmad poolsuletud ja keha lõtv. Bert ei hakanud aega raiskama, vaid vajutas ravimipüstoli kohe vastu ta käsivart. Enne, kui jõudsin ta maha asetada ja ringigi vaadata, maandus meie kõrval ambulants. Ümberseisjad abiks, toimus edasine väga kiiresti – asetamine ta sinna voodile. Tahtsin kaasa minna, kuid Bert lükkas mu pehmet tagasi, sõnades vabandavalt:

„Pole vaja, ma saan hakkama, sa ainult segad.”

Siis korruga tardus stseen paigale, seisin seal, katsusin end koguda ja vaatasin minemalendavale masinale järele.

„Mis see õieti oli?” jõudis teadvusse Khōzi küsimus. Ta oli ka jõudumööda aidanud, ent fikseerisin alles nüüd, et ta seisis mu kõrval.

Seletasin paari sõnaga.

„Maa eriteenistuste tembud...” pomises ta. Tema õnnelik olek oli kadunud, selle asemel olid ta pilgus ja olekus hirm ja abitus. Ja järsku mõistsin sedagi, miks enne kümmet-viitteist aastat ei taheta „traditsiooniliste” riikide võimu all elanud inimesi tagasi Maale meie luuresse saata – temas oli korruga ka piiritu vihkamine.

„Küllap me sellega hakkama saame,” oskasin vaid ühmata.

Ta silmad täitusid pisaratega, õlad võpatasid. Kuidagi märkamatult oli ta hetk hiljem Draco rinnal nutmas, mu alati õiges kohas olla oskav sõber oli virtuaalikiivri ära võtnud ja seisnud otse ta selja taga. Draco tegi kergelt andekspaluva grimassi ja tema pilgu suunda järgides nägin Cherinat, kes ka kohale oli jõudnud; nagu ka muud rahvast oma neli-viiskümmend inimest, kes nüüd, nähes et nad abiks olla ei saa, hakkasid vaikselt laiali valguma. Marsi tüdruk naeratas talle kergelt pilklikult vastu, mõistvalt ja andestavalt, noogutas ja lahkus vaikselt.

Koiduvalgus

Chadis kõikus veel poolmagavana alumisele korrusele, haigutas ja varises tooli hommikusöögilaua taga. Ta vaatas otsivalt ringi, ei jõudnud aga ei tõustagi ega häält teha, kui kostsid sammud, välisuks avanes ja sulgus tasase sahinaga ning Lene astus tuppa, valge õhuke, peaaegu poolläbipaistev särk seljas, korvike värskelt korjatud kirssidega käes, ise üht õuna näksides.

Ta juuksed olid lahtiselt õlgadel ja jalad paljad. Chadis vaatas teda ja pahvatas:

„*Ouranos megas*, kui kena sa ikkagi oled!”

Lene punastas, siis poetas kirsid lauale. Ta asetaski mehe ette tassi ja valas kohvi.

„Ma oleks saanud ise.” Chadis püüdis ta kinni, tõmbas enda vastu ja suudles huulte, vaatas teda ja tõsines.

„On midagi juhtunud?”

„Ei.” Naine vaatas kõrvale.

„Sellepärast, et ma natukeseks ära sõidan?”

„Ei. Jäta nüüd. Ma olen ju suurema osa elust üksi olnud. See on tõesti isegi põnev, kuigi ma muidugi ei võta kuulda Draco soovitusi laia haardelise armuelu osas...”

„Kardad, et mina võtan? Ei ole huvi, kuni mul sina oled.”

„Seda on hea kuulda...”

Ta istus ja hakkas röstsaiale juustu määrima.

„Nägid jälle und?” küsis Chadis ettevaatlikult.

Naine tegeles süvenenult saia, siis noogutas vastu tahtmist.

Chadis mõtles hetke.

„Seda jama pole olnud pool aastat ja kutsus esile selle arvatavasti olukorra muutus... Võib-olla ma siiski ei lähe? Ma saan asjad ringi korraldada, keegi teine võib seda lendavat ekskavaatorit juhtida. Mis Bert ütleb?”

„Bert ütleb muide, et esiteks ei saa me eluaeg mingeid „võib-olla“-sid karta ja teiseks ei pruugi unenäod üldse mitte midagi tähendada. Ei tasu minemata jätta.”

„Võib-olla... Kahju, et Draco juba läinud on.”

Lene naeris. „Draco oleks niikuinii keeldunud siia ööbima tulemast, kui sind pole. Ta ütleks, et see on nagu kaevu serval janu kannatada.”

Chadis mühatas löbustatult. „Ta oleks ju võinud Cherina kaasa võtta.”

„Veel hullem. Draco ise võiks olla teoreetiliseltki mõeldav, näiteks sinu ärritamiseks, aga kui nad mängu kolmandaks kutsuvad...”

Chadis kõhatas, siis puhkesid mõlemad naerma.

„Ma ei peaks vist küsima... aga lased Bertil samastumisega end uurida?” küsis Chadis tõsinedes ettevaatlikult.

Lene kõhkles mõne sekundi.

„Varsti,” vastas ta halvastipeidetud ohkega. „Aga seda ei tee muide Bert, vaid keegi ta noorem abiline... Ma juba lubasin, et mu häire läheb automaatselt ka julgeolekusse ja sulle...”

Tüdruk ebales pisut ja muutis siis järsult teemat:

„Siin on väga vaikne peale seda, kui Kiti ja Ozee ära kolisid.”

Minut aega valitses vaikus.

„Kuule, kuidas selle majaga ikkagi on?” alustas ta uuesti. „Mul on ikka natuke selline tunne, et sadasime teiste elamisse sisse ja... Nad jätsid ju peaaegu kõik meile. Ma ei ole julgenud eriti midagi ümber tõsta...”

„Noh, mult võeti lubadus, et kui nende elamises kitsaks läheb, anname Dracole ja ta õdedele-vendadele öömaja. Muidugi on see sümboolne, esiteks annaks ma niikuinii ja teiseks... ega... no reaalselt on tänaseks see maja tükis täiega meie oma. Alatiiseks, päriseks, kui me tahame.”

„Ma käisin eile nende juures,” langetas Lene pea. „Llanaweys on ikka üsna trööstitu. Siin on kõik nii korras ja nagu ma aru saan, nõutud ja väärikas ala, kõik lapid on täis.”

Chadis raputas pead.

„Ära põe. Nad ehitasid uue maja endale. Arvasid, et ehk mõni lastest jääb nende juurde. Aga elu on teisiti läinud. Lapsed on suured, elavad mujal. Nad ei vaja seda maja enam, neile on siin kõik juba nähtud, olnud, maja meenutab pigem lahkuvaid lapsi. Mina saan neist aru ja usun, et neil on siiralt hea meel, et said selle meile jätta. Nad mullegi nagu kasuvanemate eest.”

„Ja mina mõtlesin, et nad räägivad viisakusest seda juttu, et Sülfidas hakkas nagu kitsaks jääma...” Lene vaatas ringi. „Kitsaks! Muide, ma jagasin alles nüüd ära, miks kõigi aedade juures lööb välja see ringielement.”

„Mis ringielement?”

„No see metallrõngas, kilekinnitus sellest ajast, kui ainult majad olid. Miks üldse nii palju vaeva nähakse – lihtsam oleks ju enne kuppel valmis teha?”

„Ökosfääri alged luuakse jah paar aastat varem. Ma ei tea, miks. Minu arust tulevased omanikud lähevad pigem spontaanselt neid rajama. Muidugi see kiirendab oluliselt hilisemat haljastamist...” Chadis kehitas õlgu.

Lene vaatas põlispuude tasases tuule sahisevaid latvu.

„Igavene suvi. Kuplitevahelised ukсед on lahti ja ka Llanaweysse on juba linde ja väiksemaid loomi

tulnud. Põõsaid ja puid on vist kogu linnast antud... nojah, enamasti küll selliseid, mille nad niikuinii oleks välja visanud, aga alguseks asi seegi. Tead, nad teevad ikka veel üksteisele jala visiite, et tajuda seda imet – otse saab.”

Chadis tõusis. „Lähme õhtul neid uuesti vaatama? Kaua sul täna kool kestab?”

„Täna lähen Berti juurde koli istutama. Millal sa ära sõidad?”

„Alles kolme paiku öösel, ja mul on aega rongis magada.”

„Kaks tundi,” turtsatas tüdruk. „Olgu, lase jalga. Ma pean ka midagi asisemat selga ajama.”

Ta andis mehele kiire musi ja kadus ülakorrusele.

*

Lene ärkas. Midagi oli juhtunud. Midagi tabamatut oli õhus. Miski meenus. Silmad avanesid pärani – nüüd. Poolunisena ajas ta end istukile. Miski, mitte miski ei liikunud. Hääled, kauge kõma, mehhanismide vaikne kilin, tuule sahin. See polnud oluline. Näojooned mahenesid, neisse tuli tagasi õine pehmus.

Ma tahan magada...

Minutid möödusid, ta ei ärkanud ega uinunud. Aje, sund oli nõrk ja vaevutabatav, ent pikkamisi ta tõusis voodist ja vaatamata suuresti puhkava keha unesegusele loidusele tuli liigutusest kohmakas hüpe, mis pani ta peaaegu kukkuma.

Miks kõik nii kerge on?

Ta ei vaadanud toas ringi, miski osa temast magas ikka veel. Silmad olid taas pärani. Kaks pimeduses ähmaselt valendavat nelinurka, aken ja voodi... Kätega seinu kobades leidis ta ukse ja astus välja, vaadates mitte midagi taipava pilguga ringi, nagu näeks neid ruume esimest korda. Hirmunud loomakesena võpatas ta, kui kardin tema lähedust tajudes kõrvale tõmbus ja õise linna valguse sisse lasi. Tuled, tulederead, vonklemas puudealleede vahel ja venimas kaugustesse, teised kaardumas üle taeva. Võõras, arusaamatu.

Ma pean helistama...

Ta nõjatus piidale, vajus uuesti poolunne, silmad sulgusid ja pika, pika hetke järel nõksatasid põlved. Võpatusega saabus taas transisarnane seisund. Ta astus teise tuppa, istus. Monitor, klaviatuur. Sõrmed langesid klahvidele, ekraan lõi õiselt diskreetselt helendama. Jälle pikk kõhklus, pea minut, tasane, püütõni kägistusena hell võitlus magava poolega, siis aktiveeris ta programmi ja hakkas aadressi numbrigruppe sisse lööma. Uuesti tardus ta nüüd teateakent vaadates, taas möödus ligi minut. Sõrmed tõmblesid, laskusid mitu korda, siis tõusid uuesti.

„Olen Marsil...”

Ta ei suutnud jätkata, pea jonksatas, ta raputas suletud laugudega pead, hakkas kiiremini hingama, kirjutas kiiresti veel mõned sõnad ja vajutas siis „saada”. Ta käed värisesid, ta kõikus toolis, pea kaldus suletud silmadega ja paar korda näis, et ta kukub toolilt.

Miks vastust ei tule...?

Ta kukuski. Laud võbelesid, käed kobasid vaipa.

„Mis? ...”

Uni ja ärkvelolek segunesid.

Vastust ei saagi tulla, sest Maa on kahesaja viiekümne miljoni kilo meetri kaugusel. Peaaegu pool tundi kõige kiiremal juhul.

„Mis vastus?” ta raputas segaduses pead.

Siis hakkas tal hirm. Maja oli korruga täis liikuvaid varje, seinad langesid talle peale.

Ta karjus, karjus veel.

„Nad said mu jälle kätte!”

Teel komistades ja tuikudes rabeles ukse juurde, paiskas selle lahti.

„Autot ei tohi võtta...”

Terrass täitus heleda valgusega, üks kogu astus tema suunas, ta ei tundnud robotit ära. Uuesti kähedalt karjudes, õudusega täidetud silmi valguse eest varjates komistas ta trepil. Valu ei kainestanud, pani ta ainult kiiremini liikuma. Ta tormas suunda valimata õhe. Põõsad peksid vastu nägu. Veri voolas kriimustustest.

Mis nüüd saab...

Kõik segunes, vastust saamata oli öine ärkamine lõppenud abitu hämmeldusega, tüdruku paanika ei olnud juhitav, võõras ja kummaline maastik, ehitised, tuled, väljapääsmatu, võimatu olukord.

„Oleks doktor ometi seal...”

Ees oli pikk hall hoone, juhus või omasoodu toimiv alateadvus oli ta toonud ainsa koha juurde, kus oli pisimatki, ähmaselt aimuvat lootust, võib-olla vaid seetõttu, et häda tundus olevat viimane. Nõlvak, kibuvitsad, madal kivimüür. Kus siis uks õieti on? Ta tagus rusikatega klaasseina.

„Mis ometi on juhtunud?” Hää oli hämmeldunud, ent rahulik ja selge. „Kuidas ma aidata saan? Rahu, kohe tulen alla.”

Lene ei näinud kõnelejat.

„Bert...” sosistas ta viimase jõuga, tundes, et kui ta kohe abi ei saa, siis juhtub kohe midagi õudset, midagi pöördumatut.

„Berthold!” karjus ta siis, ise ka imestades oma võõralt kõlava hääle jõust.

Võõras mees kummardus ta kohale, ta tegi liigutuse, et teda tõrjuda. Mees sirutas käe, ta lõi sellese küüned, oleks vist metsa tormanud, ent kuulis vaikset häält.

„Lene, ma tulen kohe. Usalda seda meest, see on mu sõber, Sten Wang.”

Lene taipas nüüd, et mees tahtis vaid oma telefoni ta kõrva panna, ja lasi sel sündida. Maailm keerles, Berti hää rääkis midagi.

„Bert, see sai mu uuesti kätte,” sosistas ta. „Tule ruttu. Kui sa ruttu ei tule...”

Maailm hakkas ringi käima. Metsast tormasid välja inimesed, too Sten pöördus ja vaatas neid imestunult, seda enam, et kiirrongi kiirusega tormav tohutu eebenikarva kogu tulistas peatumata uinutuspüssist... Ent siis lõi halastav pimedus tüdruku üle kokku ja rohkem ei mäletanud ta midagi.

*

Chadis tormas ruumi ja vaatas kiiresti otsivalt ringi.

„Kus ta on?”

„Vaiksemalt!” sisistas hää pimedusest.

Mees uuris nüüd uuesti pilguga pimedust ja avastas valges riides kogud tugitoolides madala laua ümber.

„Tere,” ütles ta nüüd peaaegu sosinal. „Räägi, Bert.” Ta seisatas teise tool kõrval.

„Ta on seal,” viipas arst, peopesaga silmi hõõrudes. „Ta magab, kõik on möödas ja me arvatavasti teame, milles asi.” Ta tõusis ja järgnes Chadisele, kes jutu lõppu ootamata oli Lene voodi juurde läinud. Tüdruk lamas tekiga kaetult ja hingas rahulikult.

„Vabandust,” sosistas mees. „Ma ei teadnud, et on oht teda äratada.”

Arst turtsatas, kuid jätkas vaikselt toonil, ise aparatuuride näite kontrollides:

„Mitte teda. Eigoro jäi magama. Kukkus ära nagu kott. Neliteist tundi sondis lahustunult...”

Ta vaatas uuesti meest.

„Ma saan sust muidugi aru, aga ikkagi polnud mõtet niimoodi kiirus tada. Nüüd mine ise ka magama.”

„Mis juhtus? Ma sain häire ja tean vaid, et ta tuli alasti haigla ukse taha.”

„Trigerkoodid. Ta saatis teate kellelegi Maale. Ent juhtumoodul ei haakunud korralikult isiksusega ja ta läks segamini... hirm, paanika. Hea, et ta siia tuli, mingi osa teadvusest töötas. Haz ja Teb lendasid teie koju kohe, kui häire tuli, nad oli kohal vaevalt 80 sekki peale seda, kui ta saatis teate tolle Graadi avaliku serveri aadressil, aga ta oli läinud. Nad löid kõik omad üles, kui tühja toa leidsid, Haz kinnitab, et veel mõnisada sekki, ja ta oleks terves linnas kõik täissertifikaadiga tegelased üles löönud ja Lenet otsima pannud. Aga nüüd on asi korras.”

„Ta teadvust on ju korduvalt kontrollitud?”

„Jah,” arst viipas tagasi tugitoolide juurde. „Vaata neid.”

Ta ulatas mehele mingid pikad linnid, viimane luges kirju allservast, siis uuris kujutisi.

„Ma ei ole spetsialist,” pidi ta lõpuks tunnistama ja lasi linnid lauale.

„Mina olen,” Steni hääl oli väsinud ja kähe, ta tiris baariroboti hooli matult lähemale ja otsis kobamisi klaasi, valas laual olnud šampanjapudelist täis oma ja uue klaasi ning lükkas selle Chadis poole.

„Me pühitseme, õnnitle meid.”

Chadis lõi temaga kokku ja maitses heameelega kihisevat vedelikku.

„Mida? Mille puhul?”

Sten puudutas linte ja mõnedes kohtades hakkasid helendama markeri jäljed.

„Teadvusvälised trigerkoodid. Nüüd me teame, kuidas neid leida ja kahjutuks teha.”

Ta hakkas seletama, kuid Chadis lõi käega.

„Räägi parem, kas see kordub?”

Sten vangutas pead. „Ajalist trigerid võtsin maha. See on üks asi, miks Eigoro ära kukkus. Minu lollus, ma kerisin Lene bioloogilist kella edasi-tagasi. Lene oli hämarolekus, aga too vaene plika on nüüd paarkümmend aastat ärkvel olnud.”

„Te olite üheaegselt tal kallal?” imestas Chadis. „Niipalju, kui ma kursust mäletan...”

„Seda tehakse ju kogu aeg. Mina ei puutunud ju isiksuseosa teadvusest.”

„Okei, eks te ise tea,” ohkas Chadis. „Kas võib veel midagi olla?”

Tugitoolis hakati liigutama ja nohisema.

„Aa, Chadis,” ütles unine neiuhääl. „Sten, šampanjat.”

„Sorry, ajasime su üles,” Bert vaatas mehi etteheitvalt.

„Ei sest midagi. Veider tunne oli, kui päevad hakkasid mööda vilkuma...” Ta turtsatas. „Ma peaksin nüüd ka oma vanust murrujoonega kirjutama.”³

Ta uuris Chadist muigamisi. „Tead, Lene ei ütle sulle kunagi, aga... Millal sa talle viimati lilli kinkisid?”

Chadis liigutas end kohmetult ja vaatas abiotsivalt Berti suunas. Viimase suunurk tuksatas samuti.

„Nagu sa koolist mäletad, oli terve rida põhjusi, miks samastumisega süvasondimist saab tulemuslikult teha praktiliselt vaid umbes samaealine ja samast soost inimene. Aga seda ei ütle ükski tekst, kuivõrd täielikult, eriti natuke aega peale protseduuri, oled patsiendiga samastunud. Piltlikult – see noor naine siin on sinuga aastaid koos elanud, ta näeb vaid pisut teistsugune välja, kui sa harjunud oled.”

Eigoro noogutas. „Ja iseloom on ka teine. Käreдам. Sa ei ole kunagi täielikult aru saanud, kui teistmoodi oludest see suurepärase tüdruk pärit on. Lepi, et ta tunneb elu lõpuni end ebamugavalt avalikus kohas alasti olles, lepi, et ta tahab mujale, kui mõni Draco-taoline kedagi elutoalual rautab, lepi, et tal ei saa kunagi olema tehnika juhtimise loomulikku automaatsust, lepi, et ta kardab roboteid... see viimane läheb muidugi aja jooksul üle. Ja üldse – räägi temaga. Teil oleks aeg hakata lapsi saama.”

Chadis maigutas.

„Kallis tüdruk... Ega ma ei ole küll...”

„No nüüd sa siis tead,” muigas Bert tõustes. „Kaduge siit. Lene magab veel kolm päeva, siis on nädala uimane. Te olete kergelt pääsenud. Sten hoiatab Maa luuret.”

Demobilisatsioon

Karl Bogomolo vaatas läbi päevaga laekunud posti. Mõnikord pani teda nõrdima süsteemi kohmakus, kui ta klaviatuurilt korraldusi sisestas – igas majas olid häälega juhitud seadmed, ettelugejad, filtrid, pidev ühendus. Siin tõmbas ta endale portsu kaupa meile, luges ekraanilt ja sisestas kõik salasõnad iga kord uuesti. Julgeolek... Vähemasti ta teadis, et ta arvatut ei jälgi isegi mitte ta kaaslaste süsteemid – iga ühendust on teoreetiliselt võimalik kasutada ka kellelgi teisel, ja nii oli ta oma masinaga üks ja pidi kõiki koodivõtmeid ise mäletama.

Ta lehitses neid kiiresti, pilk libisemas üle saatjate, siis tardus ja valis kiire järsu liigutusega ühe.

Saatjaks oli märgitud lihtsalt „D6” ja sõnumi sisu oli avatud tekstis kümmekond sõna: „Olen Marsil. Termotuumaplanetoplanid. Õnnelikud hiigellinnad kuplite all. Targad androidid. Tähesondid. 4-10-lapselised pered.”

Mees jõllitas neid sõnu pikad minutid, nagu liikumatu. Operatsioon „Paeluss” oli lõpetatud rohkem kui aasta tagasi. Teda ei tänatud, aga samas ka ei degradeeritud. Ilmselt oli kontrollkomisjon ka aru saanud, et tegelikult vaevalt kellelgi teisel rohkem ette näidata oleks olnud. Kõik materjalid olid hävitatud. Ta oli jätnud ainult agentide jaoks ette valmis tatud sidepordid üles, suunates nad otse endale. Ta ei olnud seda muidugi kuhugi kirja pannud. Elektroonse meedia võlu oli selles, et suurde hunnikusse panna võis peita mida tahes. Kui keegi ka suutis jälgida võrgus liikuvaid sõnumeid, ei öelnud tekst dekrüpteerimiseta enamasti midagi. Ning seetõttu oligi asja ilu selles, et vaevalt et keegi taipas, et need sõnad tähendasid ainult ja täpselt seda, mida nad tähendasid. Pealtkuulaja oleks automaatselt eeldanud, et sisu on vaid samasugune marker nagu „D6”, ning keegi on näiteks „Elvis

³ Maailmas, kus esinevad relativistliku kiirusega lennud ja hibernatsiooniperioodid, kus inimene ei vanane, on inimese tegelik vanus ja sünniaasta järgi arvatav kaks ise asja, nii et kui nad oluliselt erinevad, tuleb vajalikel juhtudel kasutada kaht eraldi numbrit.

helistas” või „Üks sõrmus juhib teisi...” asemel otsustanud kasutada Kuu Ordu teemalist müstikat.

Aegamisi kustutas ta teate, siis kontrollis, et see kuidagi taastatav ei oleks. Ta oli saanud vastuse. Ta teadis, et iga sõna oli tõsi. Üks asi on aga aimata, teine teada, et nüüd ootab teda ees vaid allakäik, lõputu piinlik aruandmine komisjonidele, veidriku kuulsus. Riik ei olnud valmis uskuma, et nende vastas ei seisa mitte pisike kuritegelik padikond, vaid suur rahvas. Arenev, kelle päralt on tulevik.

Lõks oli ammu kinni plaksatanud. Ta ei saanud ka ise võtta kaasa oma peret ja põgeneda Kuu Ordusse. Võibolla nad isegi võtaksid ta vastu vaatamata kõigele sellele, mis ta oli neile nende vastu võideldes teinud, ja seeläbi kui mitte endale, siis lastele taganud tuleviku. Aga seda tehes oleks ta reetnud oma kodumaa ja siis poleks enam olnud mitte mingit õigustust raisatud eludele. Lõpuks paistis, et ta vanem poeg ei ole ainult tema pärast juba ise Taevasse kadunud. Ent ta naine ei oleks iialgi tulnud. Ka tema oleks teda reeturiks pidanud. Ta oli jõudnud tee lõppu.

Ta vastas meilidele, mis vastust nõudsid, jättis need, millega kiire ei olnud, vastamata ja tõusis. Ta astus koridori, avas mehaanilise võtmega seinakapi ja lülitas mõned seadmed teisele režiimile. Kasutades mitmeid erinevaid kaarte läks ta seejärel seadmeruumi ja kirjutas konsoolil mõned napid read. Ta teadis, et teeb kõike korralikult, ta oli hoolikalt kontrol linud. Tema tegevusest ei jää mingeid jälgi, mitte keegi ei taipa, miks vahetati ära kaks faili. Kui keegi üldse uurimisega selleni jõuab, läheb juhtunu tõenäoliselt kirja kas kellegi näpuvea või seletamatu tarkvara häirena. Üks ammu ettevalmistatud operatsioon läheb enne õiget aega käiku ja saab valed andmed. Duuma nõusolekul kõrvaldavad nad töös turi, kes ilmselt teeb koostööd Kuu Orduga, hoiatuseks ja õpetuseks. Isesihtuv rakett lastakse ta auto pihta homme, kui ta sõidab välja Kohtu hoonest, kus ta annab tunnistusi mingis altkäemaksujuhtumis. Ainult et auto määrang, mille palgamõrvar sai, ei ole mitte töösturi oma.

Karl Bogomolo istus uuesti oma laua taha ja võttis ühenduse sekretäriaga.

„Zoja, ma mõtlesin ümber, ma siiski lähen homme sellele lõunasöögile kohtuministri juurde... Ei, ma lähen üksi... Aitäh.”

Chadise päevik

5. märts 2130. aastal

Kallis õeke, ma ei ole sulle kirjutanud terve igaviku. Viimane sisse kanne oli üle viie aasta vana. Viis aastat! Ma ei oleks seda uskunud, aga kuupäevad ei valeta.

Mida ma õieti kirjutan? Miks ma end piinan?

Tegelikult ju enam ei piinagi. Õeke, ma ei suuda tabada enam seda meeoleolu, mis mind täitis, kui manasin silme ette su kuju ja andsin sulle kogu armastuse, mis oleks sulle kuulunud, kui sa olemas oleksid olnud. Ei, see pole tõsi. Sinus oli ka kogu mu muu olematu pere. Ema surm on märgitud paberites, isast ei tea ma midagi. Sinugi mõtlesin ma ju välja vaid ühe kontrollimata vihje peale. Mul ei olnud ilmas mitte kedagi. Inimesed, kes mind kasvatasid, tegid oma parima, aga sel hetkel, kui ma millalgi teismeliseas suutsin lõplikult mõista oma totaalset üksindust ja juurtetust, mõtlesingi ma ühel süngel kurbusehetkel su välja, ja edaspidi põgenesin ma selle eest sinu juurde.

Nüüd ma lasen su vabaks. Las surnud matavad oma surnud. Ma olen elavate poolel. Su kuju ähmastus juba Lene tulekuga. Ka tema oli üksik, juurteta, kõledas külmas ajatuules rabelev hing, kes siiski end kibeda uhkusega püsti hoidis. Me väarisime teineteist. Me oleme teineteisega harjunud, ja nagu märgata, on ta asendanud kõik selle, mida sinu olematus kujus otsisin.

Õeke, ma ei andnud sulle kunagi nime, sest kui sa oleksid ka olemas olnud, oleksid sa surnud

nimetuna. Täna sündis mu tütar. Ma oleksin temale andnud su nime. Kui ta esimest korda oma elu esimestel hetkedel avas oma mitte midagi taipavad silmad, meenusid sa mulle. Ma võlgnen sulle selle viimase kirja, viimase tänuliku austusavalduse, mis jääb puhkama sinna, kus muudki varjud, mis on kunagi olnud ja mille hulka kaome ka kord kõik meie, elavad.

On möödunud aastad, meil Lenega on olnud paremaid ja halvemaid päevi, aga me oleme õppinud teineteist usaldama ja armastama. Münteon on neljane ja Nestimo kahene. Nüüd on neil väike õde, ja temagi ei jää viimaseks. Me ei tea täpselt, mis sigadusi veel võib olla Lene teadvusse peidetud, nii et Maale ega selle lähedussegi ei ole meil mõistlik ronida, aga tõtt-õelda ei tunne me selle järele vähimatki vajadust. Meie kodu on siin. Marsil, Elysiumi tasandiku Vanas Linnas. Isegi selle mõne aastaga on ka siin on kõik muutunud. Meiegi peame end juba põliskasukateks, kuigi inimesed, kes on siin sündinud, muigavad selle peale. Aga linn kahekordistub iga kaheteist aastaga, *Maa aastaga!*, nii et ma mõistan neid. Meie maja on tänu Draco vanematele juba noobliks peetavas kohas, meil on siin sõbrad, töö ja meid austatakse. Ja vähemasti paarikümnel lähemal aastal sellest meile piisab.

Aitäh, õeke. Aitäh kõige eest, mis me koos jagasime. Nüüd on mul terve suurepärase maailm, mida armastada, ja ma olen kindel, et oma piiritus headuses loodad sa koos minuga, et mul ei ole põhjust enam kunagi sinu juurde tagasi pöörduda.

Hüvasti –